

Peilbesluit

De Blankaart

VMM & Zuidijzerpolder

Plan-mer-screening incl. Passende Beoordeling en
Verscherpte Natuurtoets

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

Opdrachtgever

VMM
Dokter de Moorstraat 24-26
9300 Aalst

ZuidIJzerpolder
Zwartestraat 7
8647 Lo-Reninge

Opdrachthouder

Antea Belgium nv
Roderveldlaan 1
2600 Antwerpen
T: +32(0)3 221 55 00
www.anteagroup.be
BTW: BE 414.321.939
RPR Antwerpen 0414.321.939
IBAN: BE81 4062 0904 6124
BIC: KREDBEBB
Antea Group is gecertificeerd volgens ISO9001

Identificatienummer

489062_peilbesluit de Blankaart_plan-mer-screening.docx

Projectmedewerkers/auteurs

Joni Schwaenen, Senior Advisor
Cedric Vervaet, MER- coördinator
Inge Van der Mueren, MER-deskundige bodem en water
Lauren Ackermans, Advisor

Datum	Status/ revisie	Vrijgave
23 april 2026	Ontwerp plan-mer-screening	Cedric Vervaet, Process Manager
27 maart 2026	Plan-mer-screening	Cedric Vervaet, Process Manager

1	Kwaliteitsbeoordeling	5
1.1	Plan-m.e.r.-screening	5
1.1.1	Algemeen	5
1.1.2	Toetsing aan de m.e.r.-plicht	7
1.1.3	Scoping	9
1.1.3.1	Vergelijking peilbesluit met huidige peilregelingen	9
1.1.3.2	Te onderzoeken wijzigingen	11
1.1.3.3	Te onderzoeken alternatieven	16
1.1.3.4	Te onderzoeken milieueffecten	16
1.1.4	Milieueffecten	17
1.1.4.1	Water	17
1.1.4.1.1	Oppervlaktewater	17
1.1.4.1.2	Grondwater	24
1.1.4.2	Biodiversiteit	27
1.1.4.2.1	Beschermde gebieden	27
1.1.4.2.2	Biotoopwijziging en wijziging van leefgebied van soorten	30
1.1.4.2.3	Versnippering en barrière-effecten	41
1.1.4.2.4	Verdroging/vernatting	41
1.1.4.2.5	Waterkwaliteit	42
1.1.4.2.6	Structuurkwaliteit waterlopen	43
1.1.4.3	Mens	43
1.1.4.3.1	Waterveiligheid	43
1.1.4.3.2	Landbouw	44
1.1.4.3.3	Drinkwaterwinning	46
1.1.4.4	Klimaat	48
1.1.4.5	Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie	49
1.1.4.5.1	Landschap	49
1.1.4.5.2	Bouwkundig erfgoed	53
1.1.4.5.3	Archeologie	59
1.1.5	Conclusie	62
1.2	Passende beoordeling	64
1.2.1	Waarom een passende beoordeling?	64
1.2.2	Methodiek	64
1.2.3	Referentiesituatie	68
1.2.3.1	Biologische Waarderingskaart	68
1.2.3.2	Habitatkaart	69
1.2.3.3	Historisch Permanente Graslanden	70
1.2.3.4	Natuurbeheerplannen en -reservaten	70
1.2.3.5	Fauna	71
1.2.3.5.1	BWK	71
1.2.3.6	SBPs	72
1.2.3.6.1	Weidevogels	73
1.2.3.6.2	Zomertortel	73
1.2.3.6.3	Kwartelkoning	74
1.2.3.6.4	Grote Modderkruiper	75
1.2.3.6.5	Kleine Modderkruiper	76

1.2.3.7	Trend inzake avifauna na natuurinrichtingswerken	76
1.2.3.8	Instandhoudingsdoelstellingen voor het betrokken gebied	78
1.2.4	Effectbeoordeling	83
1.2.4.1	Biotooppinname en inname van leefgebied	83
1.2.4.2	Versnippering, verstoring en barrièrewerking	84
1.2.4.3	Verdroging/ vernatting	85
1.2.4.4	Water- en structuurkwaliteit waterlopen	85
1.2.4.5	Verzoeting en verzilting	85
1.2.4.6	Verzuring	85
1.2.4.7	Vermesting/ eutrofiëring	85
1.2.5	Conclusie	86
1.3	Verscherpte natuurtoets	87
1.3.1	Biotooppinname en inname van leefgebied voor fauna	87
1.3.2	Versnippering, verstoring en barrièrewerking	87
1.3.3	Verdroging/vernatting	88
1.3.4	Water- en structuurkwaliteit waterlopen	88
1.3.5	Verzoeting en verzilting	89
1.3.6	Verzuring	89
1.3.7	Vermesting/ eutrofiëring	89
1.4	Referenties	90
1.5	Bijlage	91

1 Kwaliteitsbeoordeling

1.1 Plan-m.e.r.-screening

1.1.1 Algemeen

Overeenkomstig het Besluit van de Vlaamse Regering over het peilbeheer op onbevaarbare waterlopen en grachten van 5/5/2023 (BS 3/10/2023) omvat een peilbesluit een plan-MER, passende beoordeling of een andere effectbeoordeling indien deze vereist zijn (bv. verscherpte natuurtoets). Op basis van het MER-besluit¹ kan het noodzakelijk zijn een mer-procedure te voeren. Waterbeheersingsprojecten voor landbouwdoeleinden zijn opgenomen in bijlage 2 van het MER-besluit én kunnen bijgevolg van toepassing zijn bij opmaak van een peilbesluit.

Plannen en programma's (zoals gedefinieerd in het DABM) die het kader kunnen vormen voor de toekenning van een vergunning voor een project of waarvoor een passende beoordeling (effectenonderzoek t.a.v. habitat- en vogelrichtlijngebieden) vereist is, vallen onder het **toepassingsgebied** van de regelgeving over plan-milieueffectrapportage (plan-m.e.r.).

Het is echter **niet** de bedoeling om voor al deze plannen steeds een plan-MER (plan-milieueffectenrapport) op te stellen:

- Voor plannen die bijvoorbeeld niet het kader vormen voor projecten van bijlage I of II of voor plannen die betrekking hebben op een klein gebied op lokaal niveau of een kleine wijziging inhouden, kan een **plan-m.e.r.-screening** worden opgesteld. Als in een plan-m.e.r.-screening op een eenvoudige wijze aangetoond wordt dat er geen aanzienlijke effecten te verwachten zijn, moet geen plan-MER opgesteld worden.

Andere plannen dan Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP's) volgen, als ze onder de plan-m.e.r.-regelgeving vallen, de **generieke procedure volgens het DABM**. Er bestaat een procedure voor de 'generieke' plan-m.e.r.-screening en een andere procedure voor het 'generieke' plan-MER.

De **bepaling van de plan-m.e.r.-plicht** houdt de volgende drie stappen in:

- nagaan of het voorgenomen plan of programma onder de **definitie** valt zoals gedefinieerd in het DABM;
- nagaan of het plan of programma onder het **toepassingsgebied** valt zoals bepaald in het DABM;
- als dat zo is: nagaan of de plicht tot opmaak van een plan-MER geldt voor **dit specifiek plan of programma**.

Stap 1: *Valt het plan of programma onder de definitie van het DABM? (art. 4.1.1 §1 4° DABM)*

De definitie luidt als volgt: plan of programma, met inbegrip van die welke door de Europese Unie worden medegefinancierd, alsook de wijzigingen ervan, dat:

- a) door een instantie op regionaal, provinciaal of gemeentelijk niveau wordt opgesteld en/of vastgesteld of dat door een instantie wordt opgesteld om middels een wetgevingsprocedure door het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering te worden vastgesteld; en
- b) op grond van decretale of van bestuursrechtelijke bepalingen is voorgeschreven.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft de milieueffectrapportage (BVR 24/10/2025).

Stap 2: *Valt het plan of programma onder het toepassingsgebied van het decreet? (art. 4.2.1 en 4.2.2 DABM)*

Het antwoord op deze vraag is bevestigend indien:

- het plan of programma het kader vormt voor de toekenning van de vergunning voor een project of
- voor het plan of programma een passende beoordeling vereist is op basis van het Natuurdecreet.

Plannen of programma's waarvoor geen van beide bepalingen van toepassing zijn vallen niet onder het toepassingsgebied van het decreet en zijn dus per definitie ook niet plan-MER-plichtig.

De regelgeving voorziet **drie uitzonderingen** die maken dat een plan of programma niet onder de toepassing van het decreet valt, zelfs als het antwoord op een van bovenstaande vragen positief zou zijn. Het gaat om de drie volgende uitzonderingen:

- plannen of programma's uitsluitend bestemd voor de nationale defensie
- financiële of-begrotingsplannen en –programma's
- bepaalde plannen of programma's die worden meegefinancierd door de EU in het kader van de structuurfondsen en het Europees oriëntatie- en garantiefonds voor de landbouw.

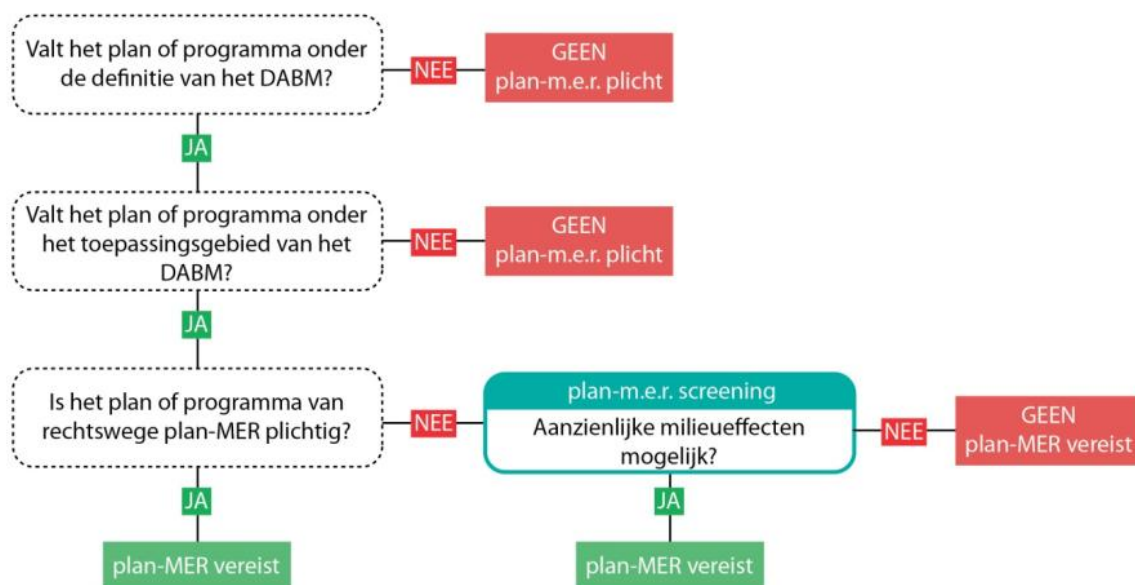
Stap 3: *Geldt voor het **plan of programma** de plicht tot opmaak van een plan-MER?*

Deze stap moet enkel gezet worden voor plannen of programma's die onder het toepassingsgebied van het decreet vallen. Twee verschillende situaties kunnen zich voordoen:

- 1° Van rechtswege geldt de plan-MER-plicht voor elk plan of programma dat niet het gebruik bepaalt van een klein gebied op lokaal niveau, noch een kleine wijziging inhoudt, wanneer het plan of programma betrekking heeft op landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme, ruimtelijke ordening of grond gebruik, en het kader vormt voor de toekenning van een vergunning voor een project opgesomd in bijlagen I en II van het besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft de milieueffectrapportage (BVR 24/10/2025).
- 2° Voor een ander plan of programma dan deze vermeld onder 1°, geldt de plan-MER-plicht als de initiatiefnemer aan de hand van de criteria die worden omschreven in bijlage I bij het decreet **niet aantoon**t dat dit plan of programma **geen aanzienlijke milieueffecten kan hebben**. De criteria hebben betrekking enerzijds op de kenmerken van het plan of programma zelf, anderzijds op de kenmerken van de effecten en van de gebieden die beïnvloed worden.

Om na te gaan of een plan of programma **al dan niet aanzienlijke milieueffecten** kan hebben, dient een zogenaamd '**onderzoek tot milieueffectrapportage**' worden uitgevoerd, ook **plan-m.e.r.-screening genoemd**; dit is dus van toepassing op de tweede situatie hierboven. In de plan-m.e.r.-screeningsnota, ook screeningsnota genoemd (of minder gebruikelijk: verzoek tot raadpleging), dient de initiatiefnemer aan te tonen dat het plan of programma geen aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Als hij dit niet kan aantonen, dan moet alsnog een plan-MER opgemaakt worden. Het Team Omgevingseffecten beslist hierover, op basis van het gevoerde onderzoek en argumentatie in de screeningsnota en van de adviezen.

Navolgende Figuur 1 geeft schematisch de verschillende stappen in de bepaling van de plan-m.e.r.-plicht weer.

Figuur 1: De verschillende stappen in de bepaling van de plan-m.e.r.-plicht.

We kunnen concluderen dat voor een peilbesluit een plan-MER vereist is, maar dat een plan-MER-screening mogelijk is indien kan aangetoond worden dat het peilbesluit niet het kader vormt voor de toekenning van een vergunning voor een project opgesomd in bijlagen I en II van het Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft de milieueffectrapportage (BVR 24/10/2025) enerzijds, of indien dit wél het geval is, gemotiveerd kan worden dat het om een klein gebied op lokaal niveau OF een kleine wijziging gaat.

1.1.2 Toetsing aan de m.e.r.-plicht

*Toetsing stap 1: Valt het plan of programma onder de **definitie** van het DABM? (art. 4.1.1 §1 4° DABM)*

De ontwerppeilbesluiten moeten geschikt zijn om na afronding van de opdracht door de waterbeheerders ingediend te worden bij de minister voor goedkeuring. Aan de eerste voorwaarde² is duidelijk voldaan.

De opmaak van peilbesluiten komt voort uit en is juridisch verankerd in het BVR Peilbeheer van 5 mei 2023. Het doel van peilbesluiten is om via een onderbouwd en juridisch verankerd peilbeheer verdroging aan te pakken, het water zoveel als mogelijk vast te houden en wateroverlast tegen te gaan. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de behoeften vanuit het landgebruik in het betreffende gebied (milieu, natuur, landschap, economie, landbouw en waterveiligheid). Het is

² Een plan of programma dat door een instantie op regionaal, provinciaal of gemeentelijk niveau wordt opgesteld en/of vastgesteld of dat door een instantie wordt opgesteld om middels een wetgevingsprocedure door het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering te worden vastgesteld.

duidelijk dat het peilbeheer moet kaderen binnen de doelstellingen van het integraal waterbeleid zoals bepaald in het Waterwetboek. Aan de tweede voorwaarde³ is bijgevolg ook voldaan.

Er kan besloten worden dat het peilbesluit onder de definitie van het DABM valt.

*Toetsing Stap 2: Valt het plan of programma onder het **toepassingsgebied** van het decreet? (art. 4.2.1 en 4.2.2 DABM)*

Ter hoogte van het peilgebied situeert zich Vogelrichtlijngebied (SBZ-V) De IJzervallei (BE2500831) (BVE 17/10/1988), waardoor een (voortoets) passende beoordeling dient te worden opgesteld, als vermeld in artikel 36ter, §3, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Een peilbesluit valt niet onder de voorziene drie uitzonderingen die maken dat een plan of programma niet onder de toepassing van het decreet valt.

Er kan besloten worden dat het peilbesluit onder het toepassingsgebied van het decreet valt.

*Toetsing stap 3: Geldt voor het **plan of programma** de plicht tot opmaak van een plan-MER?*

Deze stap moet enkel gezet worden voor plannen of programma's die onder het toepassingsgebied van het decreet vallen, wat voor het peilbesluit het geval is. Twee verschillende situaties kunnen zich voordoen:

1° **Van rechtswege** geldt de plan-MER-plicht voor elk plan of programma dat niet het gebruik bepaalt van een klein gebied op lokaal niveau, noch een kleine wijziging inhoudt, wanneer het plan of programma betrekking heeft op landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme, ruimtelijke ordening of grond gebruik, en het kader vormt voor de toekenning van een vergunning voor een project opgesomd in bijlagen I, en II van het besluit van de Vlaamse regering tot uitvoering van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft de milieueffectrapportage (BVR 24/10/2025).

2° Voor een ander plan of programma dan deze vermeld onder 1°, geldt de plan-MER-plicht als de initiatiefnemer aan de hand van de criteria die worden omschreven in bijlage I bij het decreet niet aantoonbaar dat dit plan of programma **geen aanzienlijke milieueffecten** kan hebben. De criteria hebben betrekking enerzijds op de kenmerken van het plan of programma zelf, anderzijds op de kenmerken van de effecten en van de gebieden die beïnvloed worden.

>> Peilbesluiten hebben betrekking op waterbeheer en kunnen mee het kader vormen voor de toekenning van een vergunning van projecten die vallen onder rubriek 1c van bijlage II van het MER-besluit: *“waterbeheersingsprojecten voor landbouwdoeleinden, met inbegrip van irrigatie- en droogleggingsprojecten”*.

³ Een plan of programma dat op grond van decretale of van bestuursrechterlijke bepalingen is voorgeschreven.

>> Klein gebied op lokaal niveau of kleine wijziging?

- In uitvoering van het uitvoeringsbesluit zijn de waterbeheerders verplicht om voor alle prioritair gebieden peilbesluiten op te maken. Het gebied de Blankaart is als één van deze prioritair gebieden aangeduid. De toetssteen 'klein gebied' dient overeenkomstig de rechtspraak louter kwantitatief te worden ingevuld. Gezien de oppervlakte van het beoogde peilgebied (ca. 927 ha), kan bezwaarlijk worden geconcludeerd dat het hier om een 'klein gebied op lokaal niveau' gaat.
- Peilbesluiten betreffen een geheel nieuw reglement en geen kleine wijziging van een reeds bestaand reglement. Vanuit deze optiek is er mogelijk tevens geen sprake van een 'kleine wijziging'. Anderzijds wordt het peilbesluit van de Blankaart gebaseerd op reeds bestaande overeenkomsten en raamkooorden. In het kader van natuurinrichtingsproject fase 2 dat het kader vormt voor de huidige peilafspraken werd een ontheffing MER opgemaakt (OHPR0616). In dit gebied zijn er al lange tijd duidelijke peilafspraken die nauwgezet opgevolgd en gemonitord worden. De bedoeling is om op basis van de bestaande overeenkomst en de evaluatie van deze overeenkomst een peilbesluit op te maken. Dit is een mogelijke motiveringsgrond voor 'kleine wijziging', want eigenlijk is het de bedoeling om wat reeds op het terrein uitgevoerd wordt te evalueren, te optimaliseren en vervolgens in een rechtsgeldig peilbesluit te gieten. Bij de optimalisatie wordt in de SBZ-zones een verdere peilstijging voorzien in functie van de beoogde IHD-doelstellingen. Een passende beoordeling en verscherpte natuurtoets zal opgemaakt worden. Het peilbesluit in opmaak beoogt niet de realisatie van waterbeheersingsprojecten voor landbouwdoeleinden of infrastructuurwerken ter voorkoming van overstroming zoals opgenomen in één of andere vorm in bijlage I of II in het m.e.r.-besluit.

We concluderen dat er sprake is van een "kleine wijziging" en er bijgevolg geen sprake is van een plan-m.e.r.-plicht van rechtswege. Om na te gaan of het peilbesluit voor de Blankaart al dan niet aanzienlijke milieueffecten kan hebben, dient een zogenaamd 'onderzoek tot milieueffectrapportage' worden uitgevoerd, ook plan-m.e.r.-screening genoemd; dit is dus van toepassing op de tweede situatie hierboven. In de plan-m.e.r.-screeningsnota dient de initiatiefnemer aan te tonen dat het plan of programma geen aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Als hij dit niet kan aantonen, dan moet alsnog een plan-MER opgemaakt worden. Het Team Omgevingseffecten beslist hierover, op basis van het gevoerde onderzoek en argumentatie in de screeningsnota en van de adviezen.

1.1.3 Scoping

1.1.3.1 Vergelijking peilbesluit met huidige peilregelingen

Tabel 1 geeft de peilen zoals afgesproken in het natuurinrichtingsproject fase 2 en het peilbesluit weer. De opdeling van periodes waarover de peilen gelden is verschillend voor de peilen in natuurinrichtingsfase 2 en het voorgestelde peilbesluit. Daarom worden de peilperiodes van natuurinrichtingsfase 2 onderverdeeld in de periodes van het peilbesluit. De verschillen in peilen tussen beide peilbepalingen worden aangeduid in het rood. Voor de Blankaartvijver geldt dat in de winter en in het voorjaar de peilen verhoogd zullen worden. In de zomer en in het najaar mag het peil 5cm verder wegzakken in het peilbesluit t.o.v. de huidige peilen. In het najaar wordt het maximale peil opgetrokken.

Voor Woumen- en Merkembroek geldt tevens dat in de winter en in het voorjaar de peilen verhoogd zullen worden. In de zomer en het najaar mag het peil 5cm verder wegzakken in het peilbesluit t.o.v. de huidige peilen in het raamakkoord. In het najaar wordt het maximale peil opgetrokken. In de zomer tot slot wordt het maximaal peil verlaagd met 5cm (van 2,75 naar 2,70 mTAW). Voor deze peilzone geldt dat de stuurgroep beslist heeft om enkel de peilen uit het peilbesluit in de winter toe te passen. Voorlopig worden voor de andere periodes de huidige peilen behouden. De stuurgroep beslist zelf wanneer ze naar de peilregeling van het peilbesluit over gaat.

Voor de Engelenelft geldt dat in de winter het minimaal en maximaal peil wordt opgetrokken met 10 cm. In de zomer wordt het minimale peil met 10 cm verlaagd.

Deelgebied Binnengebied Winterdijk en Walevaart werden tot heden niet opgenomen in de peilafspraken. Het minimale peil voor het Binnengebied Winterdijk ligt op 2,6 mTAW en het maximale peil op 3,1 mTAW. Voor de Walevaart ligt het minimale peil op 3,1 mTAW en het maximale op 3,2 mTAW. Concreet zorgt dit niet voor een wijziging van het huidige peilbeheer.

Tabel 1 Peilverschillen tussen raamakkoord en peilbesluit

Gebied en periode	Natuurinrichting fase 2 (huidige peilregeling)			Peilen Peilbesluit	Verskil in maximaal peil tussen huidige regeling versus peilbesluit (m)
	Min (mTAW)	Streefdoel (mTAW)	Max (mTAW)	Bandbreedte (mTAW)	
Blankaartvijver					
15/10 - 28/02 (winter)					
16/10-30/11	2,75	2,8	2,85	2,90 - 3,05	0,20
01/12-31/01	2,85	2,9	2,95	2,90 - 3,05	0,10
01/02-28/02	2,65	2,7	2,75	2,90 - 3,05	0,30
1/03 - 30/06 (voorjaar)					
01/07 - 14/09 (zomer)	2,65	2,7	2,75	2,60 - 2,70	0,05
15/09 - 14/10 (najaar)	2,65	2,7	2,75	2,60 - 2,90	0,15
Woumen- en Merkembroek					
15/10-28/02 (winter)					
16/10-30/11	2,75	2,8	2,85	2,90 - 3,05	0,20
01/12-31/01	2,85	2,9	2,95	2,90 - 3,05	0,10
01/02-28/02	2,65	2,7	2,75	2,90 - 3,05	0,30

Gebied en periode	Natuurinrichting fase 2 (huidige peilregeling)			Peilen Peilbesluit	Verskil in maximaal peil tussen huidige regeling versus peilbesluit (m)
1/03 - 30/06 (voorjaar)	2,65	2,7	2,75	2,65 - 2,75	0
01/07 - 14/09 (zomer)	2,65	2,7	2,75	2,60 - 2,70	-0,05
15/09 - 14/10 (najaar)	2,65	2,7	2,75	2,60 - 2,90	0,15
Engelendelft⁴					
15/10 - 14/04 (winter)					
15/10 – 31/03	2,70		2,80	2,80 - 2,90	0,10
1/04-4/04	2,80		2,90	2,80 - 2,90	0
15/04 - 14/10 (zomer)					
15/04 – 29/09	2,80		2,90	2,70 - 2,90	0
1/10-14/10	2,70		2,80	2,70 - 2,90	0,10
Binnengebied Winterdijk					
1/01-31/12				2,60 - 3,10	/
Walevaart					
1/01-31/12				3,10 - 3,20	/

1.1.3.2 Te onderzoeken wijzigingen

Momenteel zijn er reeds peilafspraken van toepassing in het plangebied o.b.v. een raamakkoord en het natuurinrichtingsproject. **De milieueffecten van deze peilafspraken werden reeds beoordeeld in een verzoek tot ontheffing van de MER-plicht i.k.v. de omgevingsvergunningsaanvraag voor de uit te voeren werken om deze peilen te kunnen handhaven.** De effectenbeoordeling is daarom ook enkel relevant voor die onderdelen die wijzigingen aan het momenteel gevoerde peilbeheer inhouden.

De peilen van het raamakkoord worden aangepast in het peilbesluit (zie §1.1.3.1). Om de peilaanpassingen te kunnen hanteren, dienen ook nog een aantal acties uitgevoerd te worden.

⁴ Voor Engelendelft geldt dat er niet meer verder gepompt wordt boven 3,3 mTAW. De pompen slaan aan onder dit peil, maar stoppen met pompen zodra het peil 3,3 m TAW bereikt.

Tabel 2 Te onderzoeken wijzigingen peilbesluit

Wijziging Peilbesluit	Te onderzoeken	Onderbouwing
De Blankaartvijver		
Peilaanpassing in de zomer waarbij de minimale peilen 5 cm lager mogen zijn dan in het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	<i>Verlaging van minimale peilen in de zomer hebben invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid en drinkwaterwinning)</i>
Peilaanpassingen in de winter waarbij zowel de minimale als maximale peilen hoger komen te liggen t.a.v. het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	<i>Verhoging van maximale peilen in de winter heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid, drinkwaterwinning)</i>
Peilaanpassing in het najaar waarbij de minimale peilen 5 cm lager mogen zijn en 15 cm hoger dan in het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	<i>Verlaging van minimale peilen/ verhoging van maximale peilen in het najaar heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid en drinkwaterwinning)</i>
Peilaanpassing in het voorjaar waarbij de minimale peilen 10 cm en de maximale 15 cm hoger zijn dan in het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	<i>Verhoging van maximale peilen in het voorjaar heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid, drinkwaterwinning)</i>
Peilregeling aan de dubbele stuw Stenensluisvaart	Nee	<i>De bestaande dubbele stuw wordt op het beoogde peil gezet. Er zijn geen werken aan de stuw noodzakelijk.</i>
Dicht zetten van de visdoorgang in juni – september indien dit nodig is om het minimale peil van de bandbreedte te realiseren	Nee	<i>De visdoorgang blijft maximaal open, behoudens in periodes van waterschaarste (wanneer het niet meer mogelijk is de beoogde peilen te bereiken). In de belangrijkste periode voor vismigratie van oktober tot mei blijft de visdoorgang steeds open.</i>
Woumen-en Merkembroek		

Wijziging Peilbesluit	Te onderzoeken	Onderbouwing
Peilaanpassingen in de winter waarbij zowel de minimale als maximale peilen hoger komen te liggen t.a.v. het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	<i>Verhoging van maximale peilen in de winter heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)</i>
Peilaanpassing in het voorjaar waarbij de minimale peilen 5 cm en de maximale 15 cm hoger zijn dan in het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	<p><i>Verhoging van maximale peilen in het voorjaar heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)</i></p> <p><i>Er dient in acht genomen te worden dat de stuurgroep besloten heeft om het beschreven peilregime voor de periode "voorjaar" voor de zone Woumen- en Merkembroek nog niet in te voeren. De stuurgroep beslist zelf wanneer zij naar deze peilregeling overgaat. De effecten die hier beschreven en onderzocht worden, hebben betrekking op de peilen uit het peilbesluit. Dit betekent dat de besproken effecten t.o.v de huidige situatie niet zullen optreden zolang niet alle peilen geïmplementeerd zijn.</i></p>
Peilaanpassing in het najaar waarbij de minimale peilen 5 cm lager mogen zijn en 15 cm hoger dan in het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	<p><i>Verlaging van minimale peilen/ verhoging van maximale peilen in het najaar heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)</i></p> <p><i>Ook hier geldt dezelfde in acht name voor Woumen- en Merkembroek als hierboven beschreven.</i></p>
Peilaanpassing in de zomer waarbij de minimale en maximale peilen 5 cm lager worden ingesteld dan in het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	<p><i>Verlaging van minimale peilen in de zomer hebben invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)</i></p> <p><i>Ook hier geldt dezelfde in acht name voor Woumen- en Merkembroek als hierboven beschreven.</i></p>
Peilregeling d.m.v. pompgemaal en waterinlaat IJzer of Kanaal Ieper-IJzer	Nee	<p><i>De peilregeling gebeurt via het bestaande pompgemaal en in geval van droogte wordt water ingelaten via de bestaande waterinlaat. Er zijn geen werken aan de bestaande constructies noodzakelijk. De peilregeling wijzigt licht, de pompen niet.</i></p>

Wijziging Peilbesluit	Te onderzoeken	Onderbouwing
Hydraulische isolatie peilzone 1 en 2	Nee	De hydraulische isolatie van deze peilzones is op te lossen door lokale ophogingen op de plaatsen waar er een rechtstreekse verbinding is. Opmetingen op terrein zijn nodig om te verifiëren. De werken betreffen een stedenbouwkundige handeling (reliëfwijziging) waarvoor desgevallend op projectniveau een milieueffectenbeoordeling dient te gebeuren. De impact op de waterpeilen wordt reeds onderzocht bij de peilaanpassingen.
Engelendelft		
Peilaanpassingen in de winter waarbij er verschillen zijn tussen bepaalde maanden of het een verlaging, verhoging of gelijk blijft t.o.v. het natuurinrichtingsproject fase 2	Ja	Aanpassing van de peilen in de winter heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)
Peilaanpassingen in de zomer waarbij in mei/april het peil 10cm hoger komt te staan en voor de andere zomermaanden gelijk blijft t.o.v.	Ja	Aanpassing van de peilen in de zomer heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)
Peilregeling d.m.v. pompgemaal en waterinlaat	Nee	De peilregeling gebeurt via het bestaande pompgemaal en in geval van droogte wordt water ingelaten via de bestaande waterinlaat. Er zijn geen werken aan de bestaande constructies noodzakelijk.
Binnengebied Winterdijk		
Peilregeling t.o.v. geen peilregeling in het natuurinrichtingsproject fase 2. In de praktijk vindt er geen wijziging van het peil plaats.	Ja	Aanpassing van de peilen heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)
Instelling noodpompen op winterdijk	Nee	De pompen kunnen maximaal ingezet worden in functie van de noodzaak. Het gaat om reeds aanwezige pompgemalen.
Walevaart		

Wijziging Peilbesluit	Te onderzoeken	Onderbouwing
Peilregeling t.o.v. geen peilregeling in het natuurinrichtingsproject fase 2. In de praktijk vindt er geen wijziging van het peil plaats.	Ja	<i>Aanpassing van de peilen heeft invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)</i>
Instelling van balkenstuw	Nee	<i>De Walevaart kan aan de hand van een balkenstuw hydrologisch geïsoleerd worden van de werking van de Houtensluisvaart. Dit beïnvloedt grond- en oppervlaktewaterkwantiteit, overstromingsrisico's en daardoor indirect op biodiversiteit en mens (landbouw, waterveiligheid)</i>
Vervanging balkenstuw Walevaart door een vaste constructie/drempel en Houtensluisvaart	Nee	<i>De vervanging van de stuw omhelst stedenbouwkundige handelingen waarvoor desgevallend op projectniveau een milieueffectbeoordeling zal gebeuren. De impact van de stuw op de waterpeilen wordt reeds onderzocht bij de peilregeling</i>
Andere acties		
Hydraulische isolatie ringkanaal	Nee	<i>Isolatie van het ringkanaal omhelst stedenbouwkundige handelingen waarvoor desgevallend op projectniveau een milieueffectbeoordeling zal gebeuren. De vergunning is reeds bekomen.</i>
Ringkanaal niet langer als publieke gracht te klasseren beheerd door de polder	Nee	<i>Administratieve aanpassing</i>
Compenserende maatregelen	Nee	<i>Compenserende maatregelen (aankoop- en ruilgronden, vergoedingen,...) worden voorzien in de volgende fase van het natuurinrichtingsproject.</i>

1.1.3.3 Te onderzoeken alternatieven

Het peilbesluit is tot stand gekomen vanuit stakeholder overleg waardoor alle beslissingen genomen zijn in samenspraak met de verschillende partijen. De keuzes van de stakeholders werd mee onderbouwd op basis van een evaluatie van de huidige peilregeling, een advies van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek voor de ecologische onderbouwing en een scenarioberekening van de bepaling van de impact op het overstromingsrisico. De gehanteerde methode betreft een grondig gevoerd iteratief proces, waarbij meerdere pistes verkend werden en de optimale optie gekozen werd. De gekozen maatregelen of acties zijn telkens gekozen om de potentiële negatieve impact op bepaalde milieucomponenten zoveel mogelijk te beperken. Indien de definitie van een alternatief volgens de "Handleiding alternatieven in m.e.r." gehanteerd wordt, namelijk "een andere manier om de doelstelling(en) van het basisplan of het -project te bereiken" kan gesteld worden dat er geen alternatieven an sich onderzocht zijn. Het opstellen van een peilbesluit betreft immers een iteratief proces, waarbij de inzichten uit het overlegtraject tot een aanpassing van de keuzes in het peilbesluit kunnen leiden.

1.1.3.4 Te onderzoeken milieueffecten

Conform artikel 4.2.8 §1 bis van DABM dient een plan-MER een beschrijving en onderbouwde beoordeling te bevatten van de mogelijke aanzienlijke milieueffecten op de gezondheid en veiligheid van de mens, de ruimtelijke ordening, de biodiversiteit, de fauna en flora, de energie- en grondstoffenvoorraden, de bodem, het water, de atmosfeer, de klimatologische factoren, het geluid, het licht, de stoffelijke goederen, het cultureel erfgoed met inbegrip van het architectonisch en archeologisch erfgoed, het landschap, de mobiliteit, en de samenhang tussen de vermelde factoren.

In het kader van de opmaak van het peilbesluit werd onderzocht op welke disciplines significante effecten verwacht worden. Deze kunnen onderscheiden worden van de disciplines waarvoor geoordeeld wordt dat de wijzigingen in kader van het peilbesluit geen aanzienlijke milieueffecten zullen hebben. Op volgende disciplines wordt geen aanzienlijk milieueffect verwacht:

- De ruimtelijke ordening: een peilbesluit reguleert niet de keuze en locatie van bestemmingen;
- Energie- en grondstoffenvoorraden: de impact op water als (drink)waterbron wordt besproken bij de discipline mens – gebruikskwaliteit en gezondheid.
- De bodem: de voorgestelde wijzigingen kunnen een invloed hebben op de vochtbalans in de bodem. Hiervoor wordt verwezen naar de discipline water – grondwater.
- Het geluid: de voorgestelde wijzigingen hebben betrekking op activiteiten die geen effect hebben op geluid;
- Het licht: de voorgestelde wijzigingen hebben betrekking op activiteiten dewelke geen effect hebben op licht;
- De stoffelijke goederen: de mogelijke impact op stoffelijke goederen is relevant voor wat betreft veiligheid voor overstromingen en wordt meegenomen onder discipline mens;
- De mobiliteit: de activiteiten waarop de wijzigingen betrekking hebben, hebben geen impact op mobiliteit.

Daarnaast worden de disciplines waar mogelijks een effect verwacht wordt ten gevolge van wijzigingen uit het peilbesluit opgelijst:

- Discipline water: aanpassing van het peilniveau beïnvloedt de water gerelateerde eigenschappen van het gebied. Het hydrologisch regime kan mogelijks veranderen net zoals het overstromingsrisico en de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. Volgende effectgroepen worden onderzocht:

- Grondwaterkwaliteit en -kwantiteit
 - Oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit
- Discipline Biodiversiteit: aanpassing van de waterpeilen hebben een impact op de bestaande en tot doel gestelde natuurwaarden. Volgende effectgroepen worden onderzocht:
 - Biotoopwijziging en wijziging van leefgebied van soorten
 - Versnippering en barrière-effecten
 - Verdroging/vernatting
 - Waterkwaliteit- en structuur
 - Verzoeting en verzilting
 - Verzuring
 - Vermesting/eutrofiëring
- Discipline Landschap: aanpassing van de waterpeilen heeft door vernatting/verdroging een impact op het landschapsbeeld en landschappelijke, bouwkundige en archeologische erfgoedwaarden. Volgende effectgroepen worden onderzocht:
 - Landschapsbeeld
 - Erfgoedwaarden
 - Archeologie
- Discipline mens: de peilveranderingen hebben een impact op de gebruikskwaliteit, m.n. wat betreft de functies landbouw, recreatie en wonen. De waterveiligheid kan tevens beïnvloed worden alsook de aanwezige drinkwaterwinning in het studiegebied. Volgende effectgroepen worden onderzocht:
 - Ruimtegebruik en gebruikskwaliteit (wat betreft landbouw)
 - Veiligheid (wat betreft veiligheid voor overstromingen)
 - Gezondheid (wat betreft impact op drinkwaterwinning)
- Discipline klimaat: De impact van de peilveranderingen met betrekking tot klimaat betreft m.n. impact op adaptatie gelinkt aan waterkwantiteit (overstromingen, droogte) en mitigatie wat betreft landgebruik.

1.1.4 Milieueffecten

1.1.4.1 Water

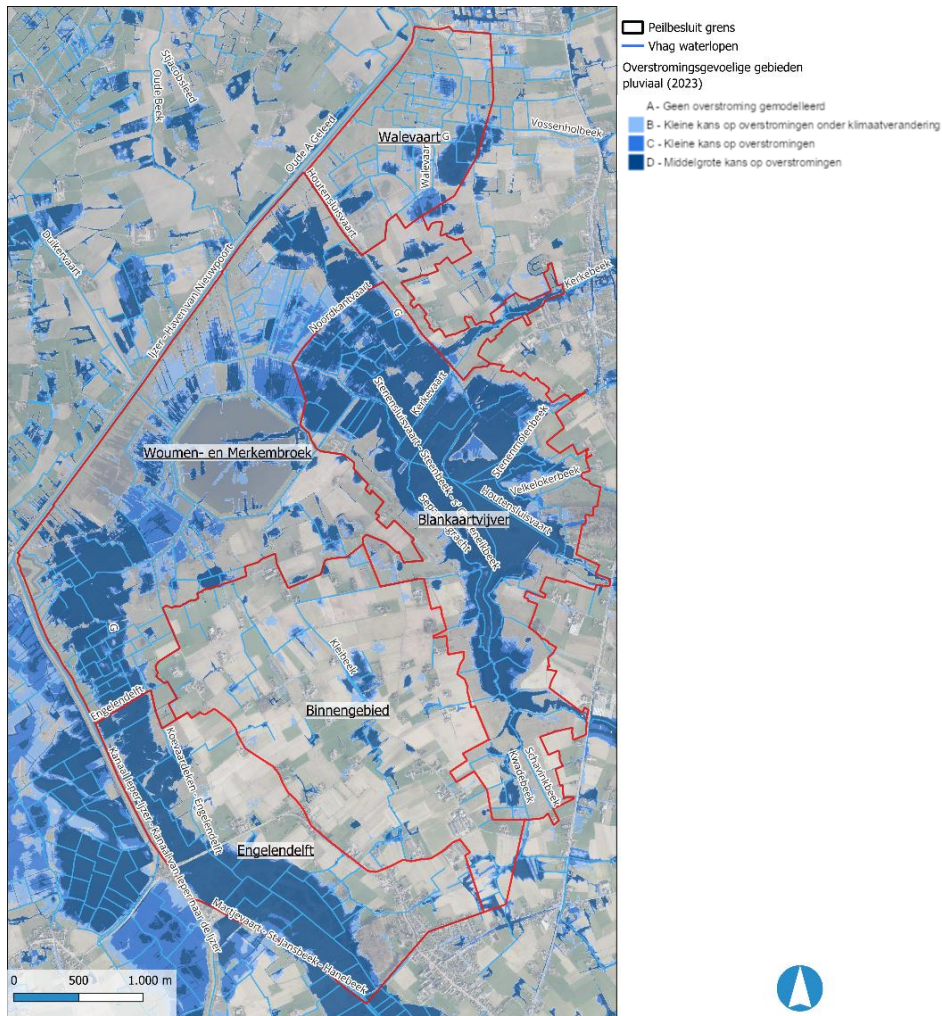
1.1.4.1.1 Oppervlaktewater

Kwantiteit

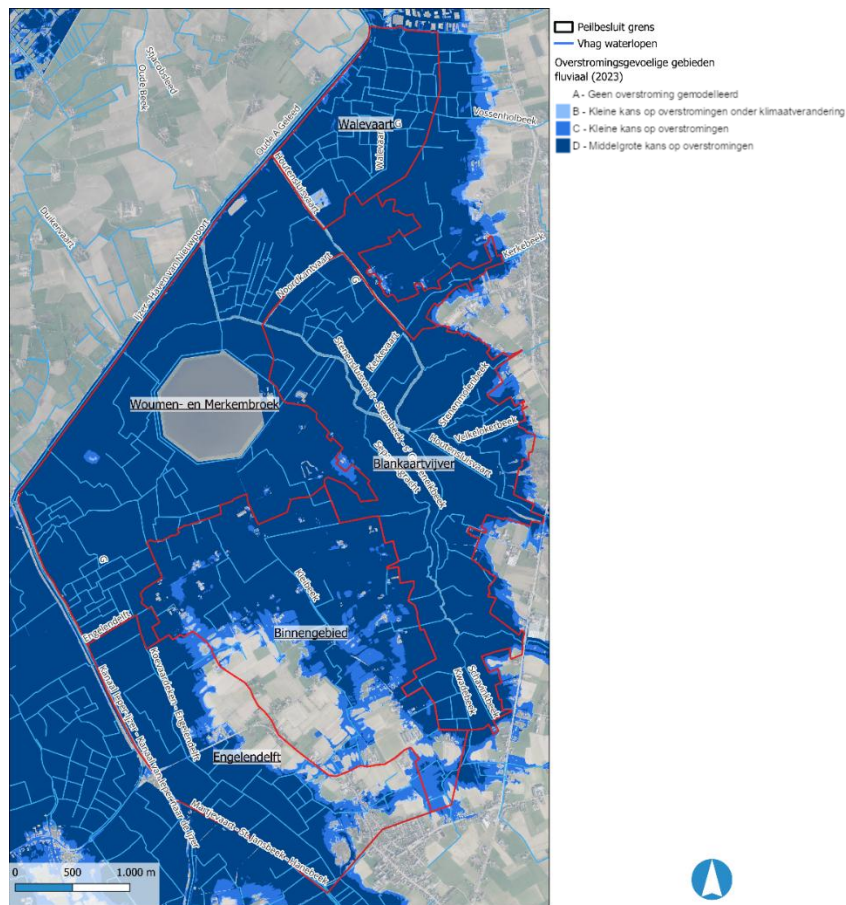
Voor de beschrijving van het plangebied inzake oppervlaktewater wordt verwezen naar hoofdstuk 4 in het Peilbesluit. Momenteel is er een samenwerkingsovereenkomst van toepassing in deelgebieden Blankaartvijver, Woumen- en Merkembroek en Engelendelft. In deelgebieden Walevaart en Binnengebied winterdijk zijn er momenteel geen peilafspraken vastgelegd.

Volgens de kaart met pluviaal overstromingsgevoelige gebieden (2023) bevinden zich binnen het plangebied twee zones ten zuidwesten en noordoosten van waterproductiecentrum de Blankaart waar een middelgrote kans bestaat op overstromingen. Deze bevinden zich voornamelijk in het natuurgebied.

Het plangebied wordt tevens bijna volledig aangeduid als overstroombaar gebied (middelgrote kans) op de kaart met fluviaal overstromingsgevoelig gebied (overstromingsgevaar vanuit de waterlopen, 2023). Dit betreft voornamelijk overstromingen vanuit de IJzer die optreden vanaf een waterpeil van ongeveer 4,00 mTAW.

Figuur 2 Overstromingsgevoeligheid pluviaal (2023) t.h.v. het plangebied

Figuur 3 Overstromingsgevoeligheid pluviaal (2023) t.h.v. het plangebied

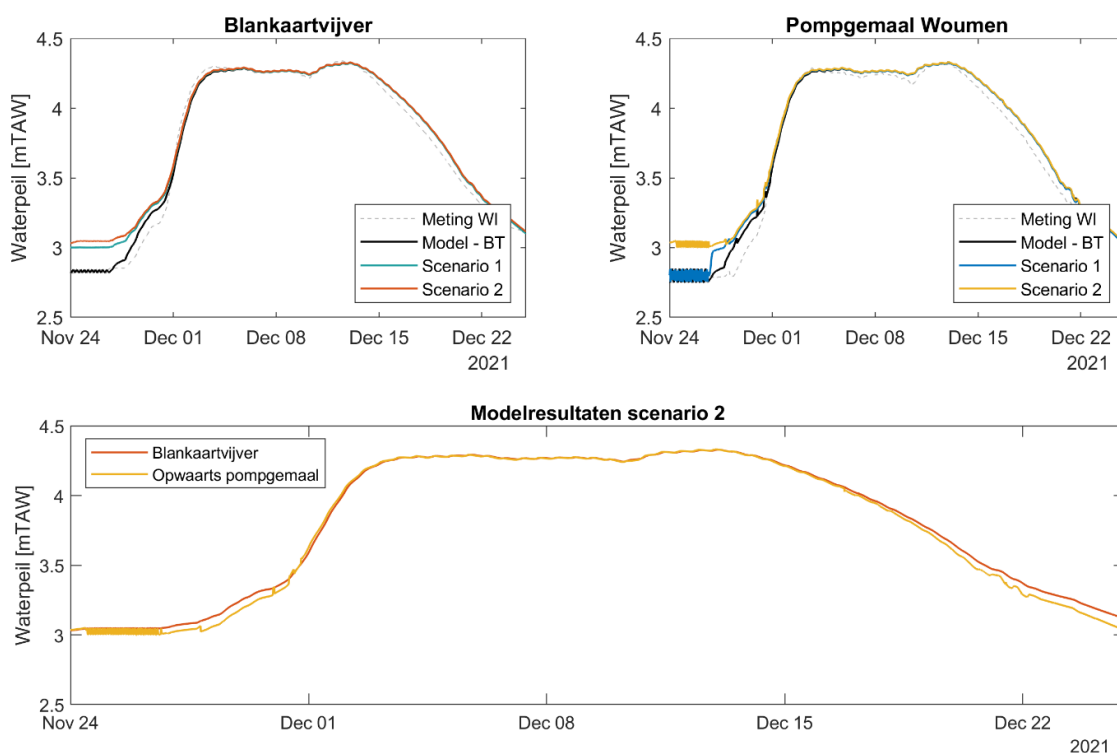
Het planvoornemen zal een impact hebben op de oppervlaktewaterkwantiteit in het plangebied. Het planvoornemen omvat het aanpassen van huidige peilen met zowel verhogingen en verlagingen afhankelijk van het seizoen en het deelgebied. Dit werd voor de verschillende deelgebieden samengevat in §1.1.3.1. In deelgebieden Blankaartvijver, Woumen- en Merkembroek worden de waterpeilen verhoogd in functie van natte zones (moerasgebieden) en natte graslanden. In Engelandelft wordt een status quo beoogd voor de winter, met behoud van winteroverstromingen. In de zomer worden overstromingen vermeden, maar wordt tegelijk het minimum peil wat opgetrokken om verdroging te voorkomen. Hetzelfde geldt voor deelgebied Walevaart, maar daar worden de beoogde minimum- en maximumpeilen jaarrond gehanteerd wegens een gebrek aan een regelbare stuw. Ook in het binnengebied Winterdijk worden overstromingen maximaal vermeden. In dat opzicht zijn er vanuit discipline water dus eerder positieve effecten te verwachten van het peilbesluit in de verschillende deelgebieden.

Door het verhogen van de minimum-peilen is er evenwel een risico op het verlies van berging voor overstromingswater. Om deze potentiële effecten in beeld te brengen, gebeurde een oppervlaktewaterkwantiteitsmodellering. Een simulatie van de hoogwaterperiode van november 2021, waarbij zowel de bestaande toestand als de nieuwe toestand met aangepaste peilregeling in de zones Blankaartvijver (d.i. opwaarts van de stuw op de Stenensluisvaart) en de zone Merkem- en Woumensbroek (d.i. opwaarts pompemaal Woumen) werd gesimuleerd. De simulaties vergelijken

de bestaande toestand met de nieuwe peilregeling over de volledige hoogwaterreeks van november 2021. Er zijn twee scenario's onderzocht. Scenario 1 onderzoekt alleen de verhoging van de waterpeilen in de Blankaartvijver. Scenario 2 houdt de verhoging van de waterpeilen in zowel de Blankaartvijver als in Woumen- en Merkemroek in. Het is immers in deze peilzones dat verhoogde waterpeilen met het peilbesluit worden beoogd. In de scenarioberekening werd onderzocht:

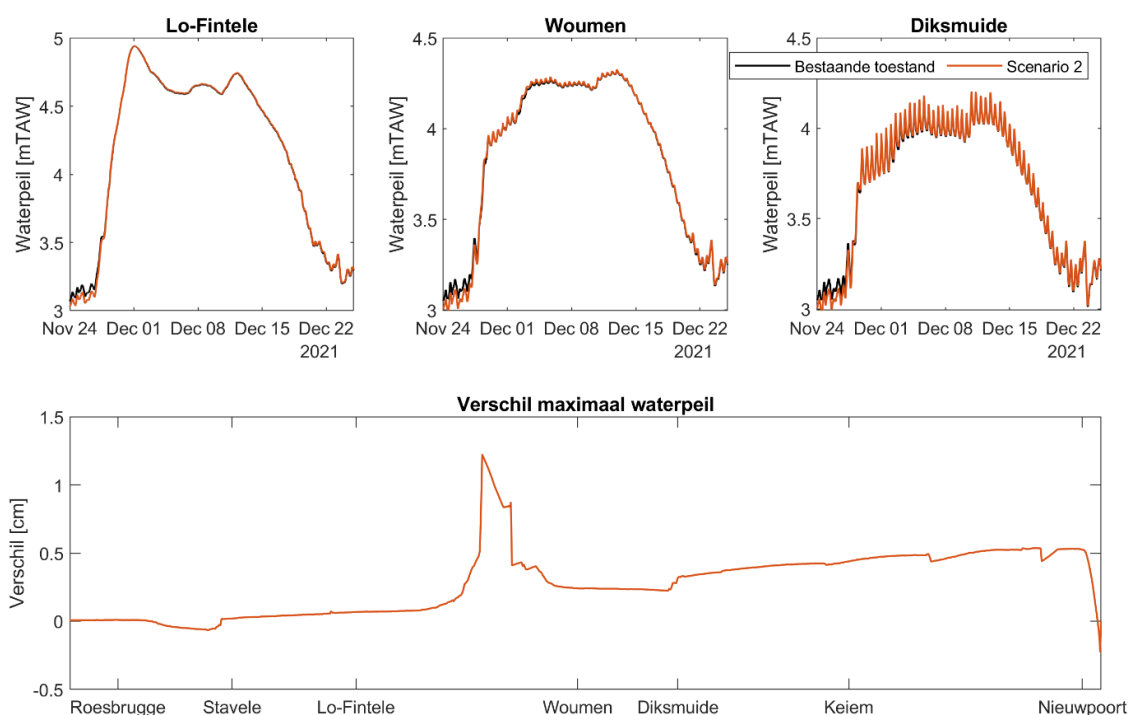
- Hoe de waterpeilen evolueren doorheen de storm.
- Hoeveel water geborgen wordt onder normale omstandigheden en tijdens de piek.
- Hoe groot het verschil in buffercapaciteit is tussen beide situaties.
- Welke rol de natuurlijke berging in de IJzerbroeken speelt bij het afvlakken van pieken.
- Of er verschillen ontstaan in overstromende oppervlakte of overstromingsduur.

Figuur 4 toont de simulatieresultaten voor de hoogwaterperiode van november 2021 voor het beschouwde scenario. De impact van de peilverhoging is duidelijk zichtbaar in de eerste dagen van de simulatie. De peilen voorafgaand aan hoogwater zullen toenemen met 14 cm t.a.v. de bestaande situatie. De maximale peilen zullen minder dan 1 cm hoger zijn in vergelijking met de huidige situatie. Dit is het gevolg van de grote volumes in de Blankaart en bij uitbreiding alle IJzerbroeken. Deze zijn aanzienlijk groter dan het verlies in buffercapaciteit als gevolg van peilverhoging. Wat wel verschilt tegenover de huidige situatie is de overstromingsduur (= periode waarin het waterpeil hoger is dan 4 m TAW), deze zal namelijk toenemen met ongeveer 6 uur. Gelet op de totale lengte van de hoogwaterperiode (meer dan twee weken), kan dit beschouwd worden als een verwaarloosbare verlenging.

Figuur 4. Resultaten MIKE11 model voor de bestaande toestand (zwart) en scenario 2 (oranje) voor de hoogwaterperiode nov/'21.

In Figuur 5 worden de simulatieresultaten van de bestaande toestand en de peilverhoging op de IJzer getoond op 3 verschillende locaties. Tevens wordt het verschil in maximaal waterpeil getoond. Ook hieruit blijkt dat de impact van de peilverhogingen in De Blankaart zeer klein tot verwaarloosbaar is op de maximale waterpeilen op de IJzer tijdens de hoogwaterperiode van november 2021. De stijging blijft beperkt tot maximaal 1 cm, waarbij de grootste verschillen te vinden zijn tussen de meetposten van Lo-Fintele en Woumen.

Figuur 5 Vergelijking simulatieresultaten IJzer voor november 2021: bestaande toestand (zwart) en scenario 2 (rood)

Het verhogen van de waterpeilen in de Blankaart en Woumen- en Merkembroek zal leiden tot een verlies aan buffercapaciteit tijdens hoogwaterperiodes. Doordat het waterpeil voorafgaandelijk aan het event al hoger staat, zal er nl. minder water geborgen kunnen worden in de Blankaart. Om dit effect in beeld te brengen werden berekeningen gedaan van de volumes geborgen water in de bestaande toestand en scenario 2. Het totale volume werd berekend voor 2 zones: zone Blankaart en zone Mekembroek en Woumenbroek. De resultaten worden weergegeven in Tabel 3.

Tabel 3. Gesimuleerde volumes in studiegebied, opgedeeld in zones en hoogwaterperiode. Telkens is het volume in normale condities en het maximale volume gerapporteerd.

	Nov/'21 (normaal) [1000 m ³]	Nov/'21 (maximaal) [1000 m ³]
Zone Blankaart		
Bestaande toestand	465.9	4 916.9
Scenario 2	828.3	4 933.9
Zone Merkembroek en Woumenbroek		
Bestaande toestand	108.4	3 768.4
Scenario 2	141.1	3 781.3

	Nov/'21 (normaal) [1000 m ³]	Nov/'21 (maximaal) [1000 m ³]
Totaal		
Bestaande toestand	574.3	8 684.0
Scenario 2	969.3	8 714.1

Volgens de scenarioberekeningen van Sumaqua (2024) bedraagt het geborgen volume voorafgaand aan hoogwater in de bestaande toestand circa 574.000 m³. Voor de hoogwaterperiode van november 2021 wordt dit geborgen volume geraamd op ongeveer 969.000 m³. Dit komt overeen met een toename van circa 400.000 m³, wat wijst op een verlies aan buffercapaciteit.

Dit verlies aan bergingscapaciteit manifesteert zich voornamelijk in de zone Blankaart, waar een stijging van het waterpeil gepaard gaat met een uitbreiding van de oppervlakte die onder normale omstandigheden reeds onder water staat.

Tijdens hoogwaterperiodes bedraagt het geborgen volume in de bestaande toestand circa 8.684.000 m³. Voor de hoogwaterperiode van november 2021 neemt dit toe tot ongeveer 8.714.000 m³, wat overeenkomt met een verschil van circa 30.000 m³.

De verschillen in maximaal geborgen volume tussen de scenario's zijn tijdens deze hoogwaterperiode beperkter dan onder normale omstandigheden. Dit is te verklaren doordat bij extreme hoogwaters de totale geborgen volumes zeer groot zijn, waardoor het effect van hogere startpeilen wordt afgevlakt. In verhouding tot het totale bergingsvolume blijft het verlies aan bergingscapaciteit dan ook zeer beperkt.

Bijgevolg wordt een verwaarloosbare impact verwacht op de oppervlakte overstromd gebied, met name buiten de peilzones Blankaart en Woumen- en Merkembroek.

Bovendien is in het peilbesluit opgenomen dat bij voorspelde neerslag de peilen verlaagd kunnen worden zodat de impact van de peilverhoging op hoogwaterperiodes geminimaliseerd kan worden.

Het vastgestelde verlies aan waterbergingscapaciteit wordt niet op zichzelf beoordeeld, maar expliciet afgewogen tegen de positieve effecten van de peilaanpassing op het tegengaan van verdroging en het herstel van het natuurlijke watersysteem. De hydraulische scenarioberekeningen tonen aan dat de verhoging van de minimumpeilen leidt tot een beperkt verlies aan beschikbare buffercapaciteit voorafgaand aan hoogwater, dat zich op systeemniveau slechts vertaalt in zeer beperkte verschillen in maximale waterpeilen en overstromingsduur.

Tegelijkertijd dragen de verhoogde en stabielere peilen bij aan hogere grond- en oppervlaktewaterstanden, een vermindering van de verdrogingsdruk en een versterking van het ecologisch functioneren van natte zones, moerasgebieden en graslanden binnen het plangebied.

Deze geïntegreerde benadering sluit aan bij de beleidsprincipes uit de omzendbrief van minister Demir (OMG 2022/1), waarin waterbeheer in een klimaatveranderende context wordt benaderd als een evenwichtige afweging tussen waterveiligheid, waterbeschikbaarheid en herstel van natuurlijke hydrologische processen, en niet louter als maximale afvoer. Het peilbesluit en de plan-MER-screening volgen deze benadering door het beheersbare verlies aan waterbergingscapaciteit bewust af te wegen

tegen de structurele en langdurige voordelen voor verdrogingsbestrijding en watersysteemherstel, binnen de randvoorwaarden van actief en flexibel peilbeheer.

Kwaliteit

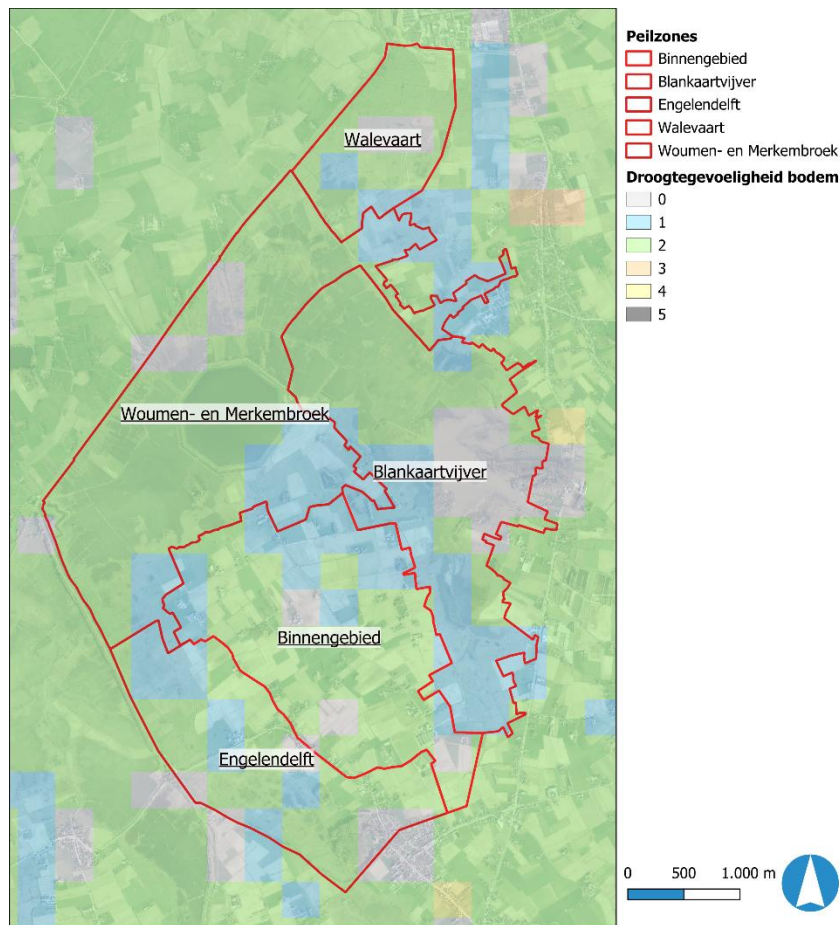
Van de peilverhoging an sich wordt geen impact verwacht op de oppervlaktewaterkwaliteit. Gezien uit bovenstaande bespreking ook een verwaarloosbare impact blijkt op de overstromingscontour en hooguit een beperkte impact op de overstromingsduur, wordt niet verwacht dat de peilverhogingen zullen leiden tot het (bijkomend) verspreiden van eventueel aanwezige verontreinigingen naar het oppervlaktewater.

Waterinname uit of waterafvoer naar de IJzer en het Kanaal Ieper-IJzer gebeurt uitsluitend binnen de geldende wettelijke en operationele randvoorwaarden. Eventuele captatie- of lozingsverboden die worden uitgevaardigd in het kader van droogte- of waterkwaliteitsbeheer blijven van toepassing en worden bij de uitvoering van het peilbeheer steeds gerespecteerd. Het peilbesluit creëert geen bijkomende rechten op waterinname of lozing en wijzigt deze bestaande randvoorwaarden niet.

1.1.4.1.2 Grondwater

Kwantiteit

Uit de droogtegevoeligheidskaart, opgemaakt o.b.v. de bodemtypen uit de bodemkaart blijkt dat het plangebied voornamelijk matig gevoelig is voor droogte.

Figuur 6: Droogtegevoeligheid bodem t.h.v. het plangebied (1: weinig gevoelig, 2: matig gevoelig, 3: gevoelig en 4: zeer gevoelig)

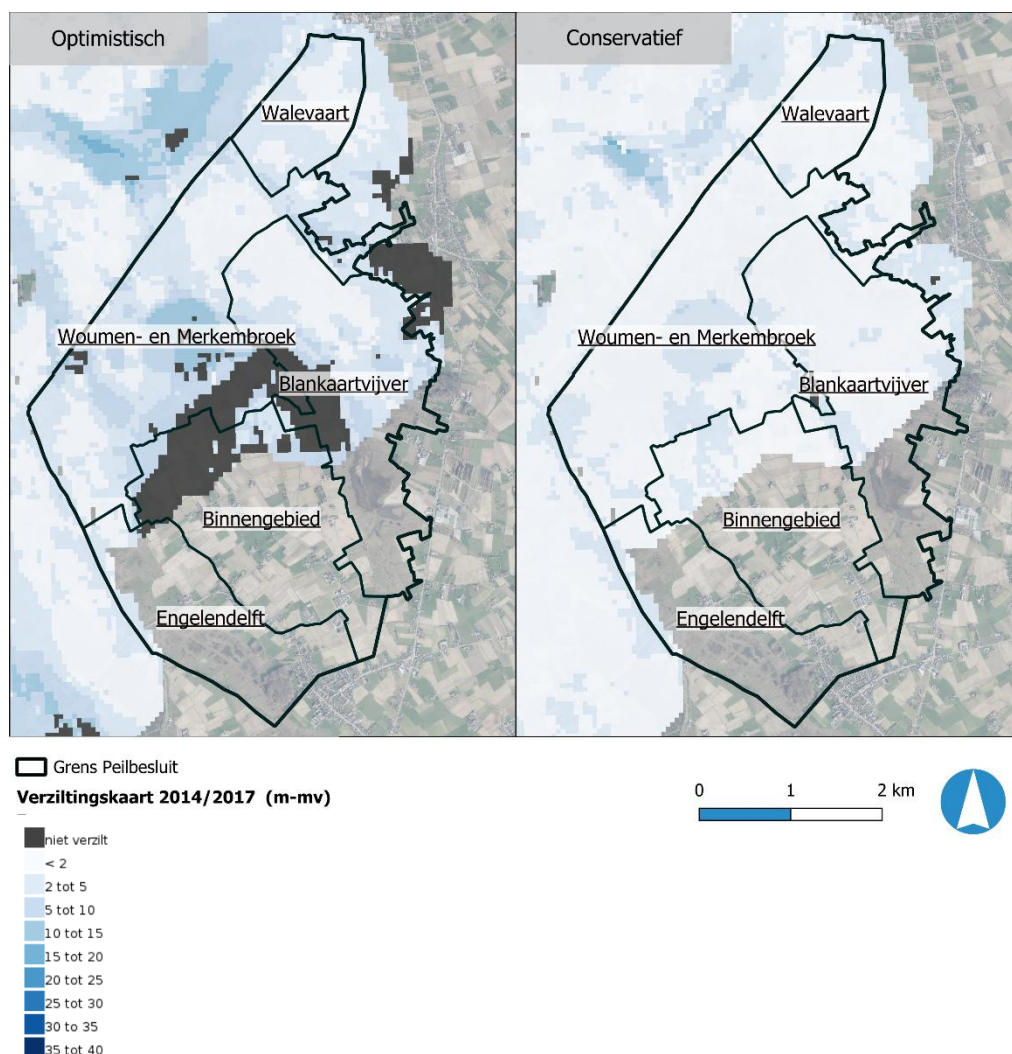
De grondwaterpeilen in het plangebied worden bepaald door de oppervlaktewaterpeilen in het plangebied. De wijzigingen in de oppervlaktewaterpeilen zullen zich dan ook doorzetten in het grondwater. Aangezien het peilbesluit in alle peilzones het verhogen van de minimumpeilen inhoudt, zal hemelwater minder snel worden afgevoerd en kan dit dus zorgen voor aanvulling van de grondwatertafel. Dit zal m.n. het geval zijn voor de peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek. Ook in de andere peilzones worden de minimale peilen evenwel zodanig voorzien dat deze niet te ver wegzakken in de zomerperiode, waardoor ook hier droogte wordt tegengegaan. Dit wordt gezien de overwegend matige gevoeligheid voor droogte als beperkt positief beoordeeld.

Kwaliteit

Wat betreft grondwaterkwaliteit kan een wijziging van de grondwaterpeilen een impact hebben op de verziltingstoestand. Een groot deel van het plangebied bevindt zich namelijk in een gebied waar volgens de verziltingskaart mogelijk verzilt grondwater op geringe diepte voorkomt. Onderstaande Figuur 7 geeft de diepte weer van het grensvlak tussen zoet en brak grondwater in meter ten opzichte van het maaiveld (m-mv) en dit zowel voor het optimistisch (grensvlak zoet/zout zit dieper) als het conservatieve scenario (grensvlak zoet/zout zit minder diep).

In het conservatieve scenario komt het grensvlak in peilzone Walevaart voor het grootste deel van het gebied voor op minder dan 2 m-mv en voor enkele kleinere oppervlaktes op een diepte tussen de 2 en 5 m-mv. In het noordelijk deel van Blankaartvijver wordt algemeen verwacht dat het grensvlak zich op minder dan 2 m-mv bevindt. Voor een aantal kleinere zones binnen deze peilzone wordt het grensvlak op een diepte tussen de 2 en 5 m-mv. verwacht. Het zuidelijke deel van deze peilzone is niet opgenomen op de verziltingskaart. Voor peilzone Binnengebied en Engelendelft is het uiterste noorden opgenomen op de verziltingskaart. In een beperkte zone wordt het grensvlak op minder dan 2 m-mv verwacht. Ook hier zijn er kleinere zones waar het grensvlak tussen een diepte van 2 tot 5 m-mv verwacht wordt. In de peilzone Woumen- en merkembroek bevindt het grensvlak zich voor het grootste deel op minder dan 2 m-mv. In bepaalde zones ligt dit op 2 tot 5 m-mv en ter hoogte van Waterproductiecentrum De Blankaart zijn bepaalde delen ligt het grensvlak op 5 tot 10 m-mv.

In het optimistisch scenario geldt dat in peilzone Walevaart het grensvlak voor een groot deel gelegen is op minder dan 2 m-mv en tussen de 5 tot 10 m-mv. Daarnaast is er ook een zeer beperkte zone waar het tussen 10 tot 15 m-mv. verwacht wordt. Voor de Blankaartvijver geldt hetzelfde. Enkel komen hier in het westen en beperkt het oosten ook zones voor waar geen verzilting verwacht wordt. Peilzone Binnengebied bestaat in het noorden uit een gebied waar geen verzilting verwacht wordt. Daarnaast komen nog kleinere zones voor waar het grensvlak tussen de 0 en 10 m-mv zit. Voor Engelendelft is in het noorden een zone aangeduid waar het grensvlak tevens tussen de 0-10 m-mv zit en in het noordoosten een gebied waar er geen verzilting verwacht wordt. Tot slot bevat zone Woumen- en Merkembroek zones waar het grensvlak op verschillende dieptes zit. In kleinere zones in het noorden en ter hoogte van de Blankaartvijver wordt geen verzilting verwacht. In het noorden en zuidwesten komen grotere zones voor waar het grensvlak op een diepte kleiner dan 2 m-mv gesitueerd is. Daarnaast komen verspreid binnen de peilzone verschillende zones voor waar het grensvlak zich op dieptes tussen de 2 tot 10 m-mv bevindt. En tot slot ter hoogte van de Blankaartvijver bevindt het grensvlak zich grotendeels tussen de 10 tot 15 m-mv.

Figuur 7 Verziltingskaart conservatief en optimistisch 2014 t.h.v. natuurgebied De Blankaart (Bron: Geopunt)

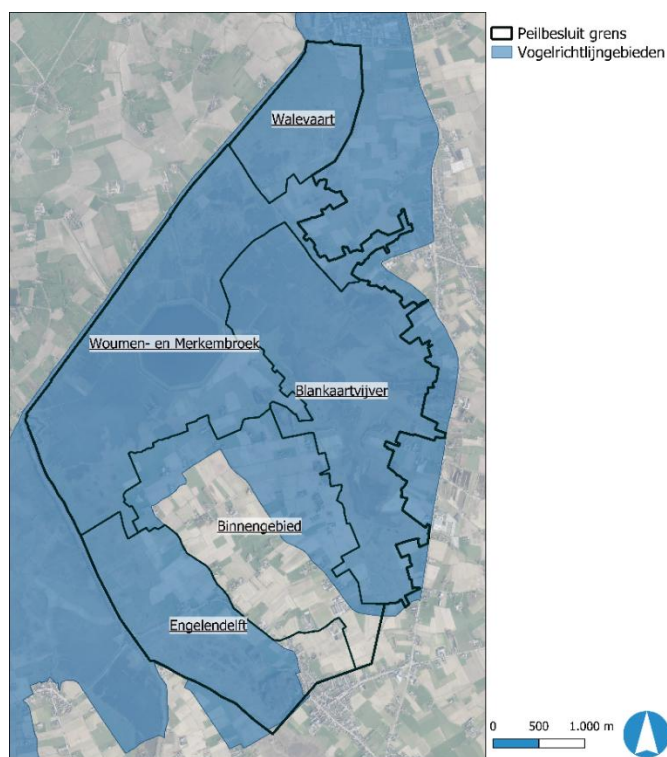
De verziltingsproblematiek hangt samen met de droogteproblematiek. Wanneer er te weinig zoet hemelwater kan doorsijpelen naar het grondwater en hierdoor dus de grondwateraanvulling vermindert, kan dit leiden tot verzilting. Zoals blijkt uit de vorige paragraaf zal het peilbesluit evenwel de grondwateraanvulling met (zoet) hemelwater verhogen, waardoor verwacht wordt dat de diepte waarop het grensvlak zoet/zout zich bevindt niet zal verhogen en mogelijk zelfs zal toenemen tegenover de huidige situatie. Het effect van het peilbesluit op verzilting wordt dan ook als (beperkt) positief beoordeeld.

1.1.4.2 Biodiversiteit

1.1.4.2.1 Beschermde gebieden

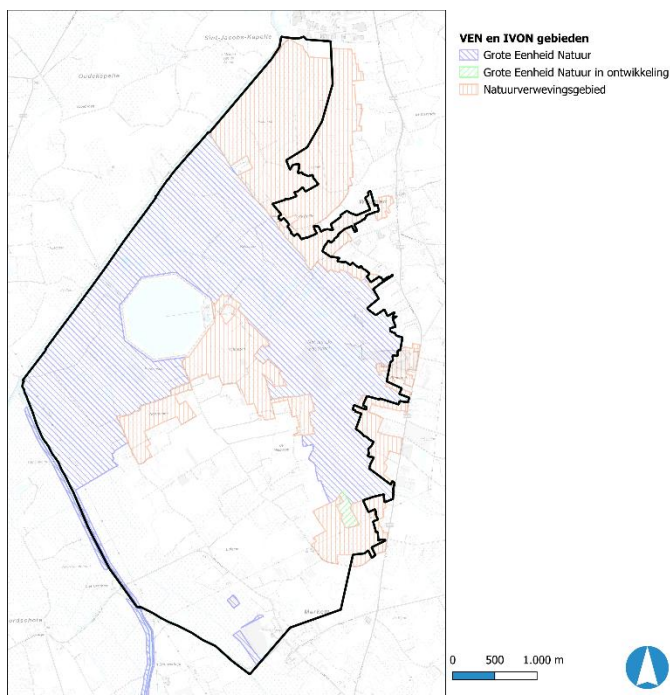
Het plangebied bestaat grotendeels uit Natura 2000-gebied, namelijk uit vogelrichtlijngebied. Enkel in het zuiden in deelgebied Engelandelft en Binnengebied bestaat een beperkte oppervlakte niet uit vogelrichtlijngebied. In het projectrapport van het natuurinrichtingsproject “De Blankaart” wordt opgenomen dat in de derde fase het waterpeil ingesteld wordt zodat het optimaal is voor natuur,

volgens de Europese vogelrichtlijn en zoals bepaald in het raamakkoord. Dit is van toepassing voor de zones Blankaart en Woumen- en Merkembroek.

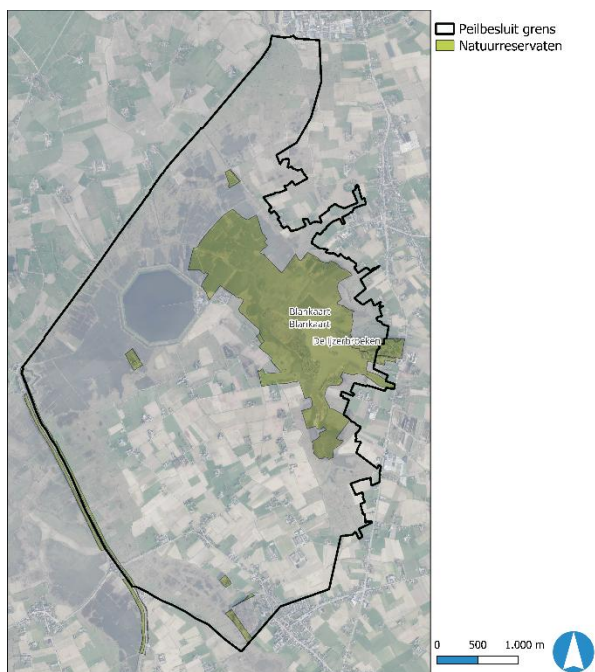
Figuur 8 Vogelrichtlijngebied t.h.v. het plangebied

Binnen het project gebied is de IJzervallei volgens de VEN en IVON kaart aangeduid als een grote eenheid natuur en een natuurverwervingsgebied.

Figuur 9 VEN en IVON gebieden t.h.v. het plangebied

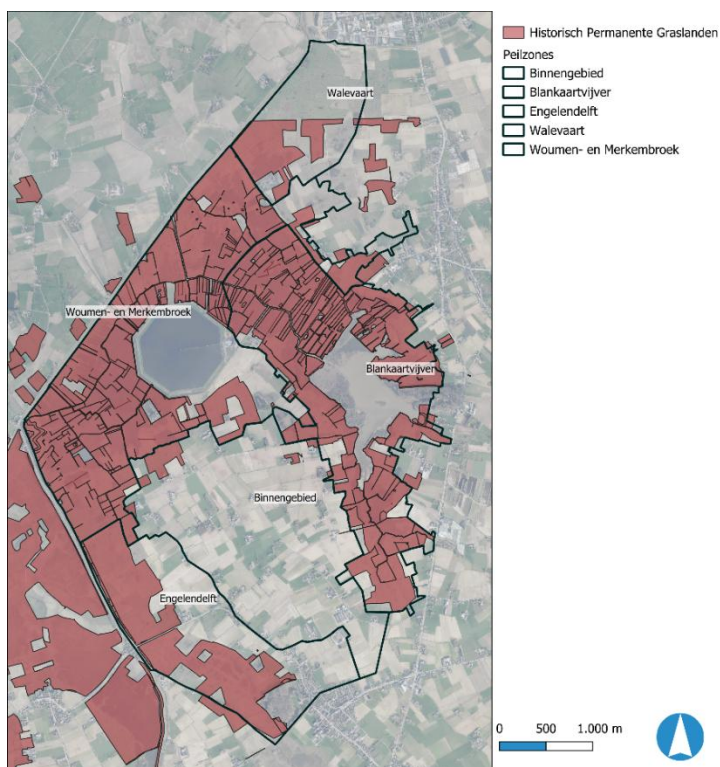
Binnen het plangebied is natuurreervaat De Blankaart en De IJzerbroeken gelegen. De IJzerbroeken bevindt zicht zowel in het oosten van het plangebied als ten noorden en zuidwesten van het grotere geheel, natuurreervaat De Blankaart.

Figuur 10 Natuurreervaten t.h.v. het plangebied

Historisch permanent grasland

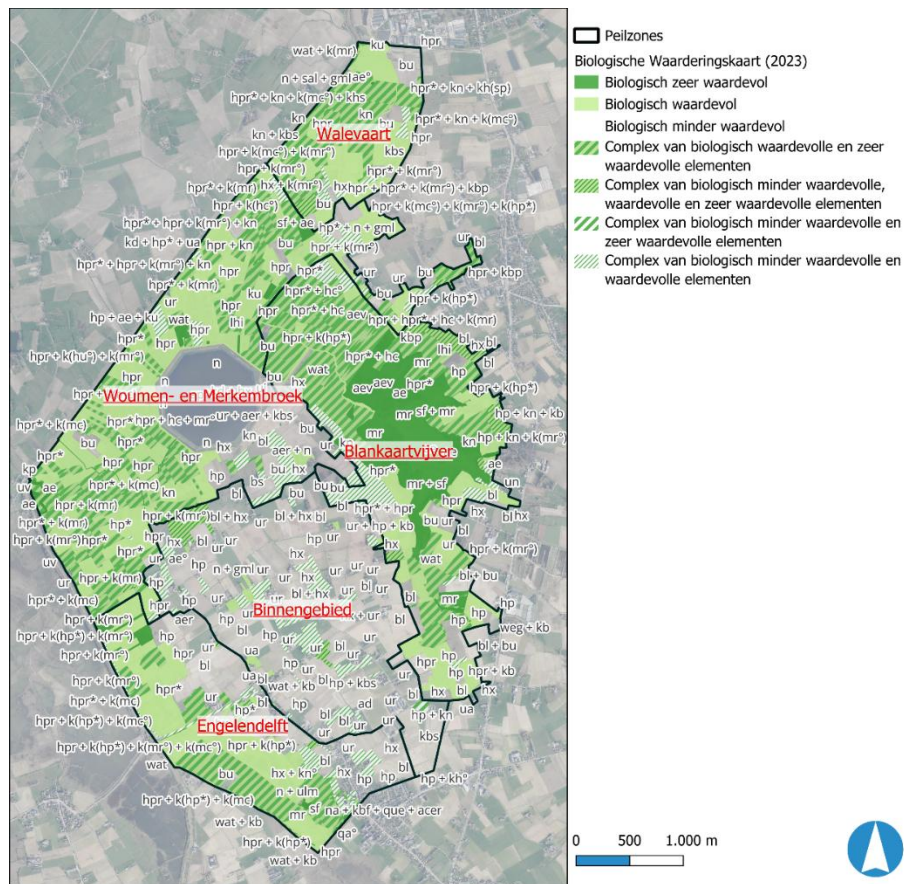
In het noordwesten van het plangebied bevinden zich uitgestrekte aaneengesloten gebieden met historisch permanent grasland. De peilzone Woumen- en Merkembroek bestaat hier bijna volledig uit. Ook in de peilzones Blankaartvijver, Engelandelft en Walevaart komen grote oppervlaktes voor. Tot slot liggen binnen de peilzone Binnengebied slechts enkele percelen historisch permanent grasland in het noorden.

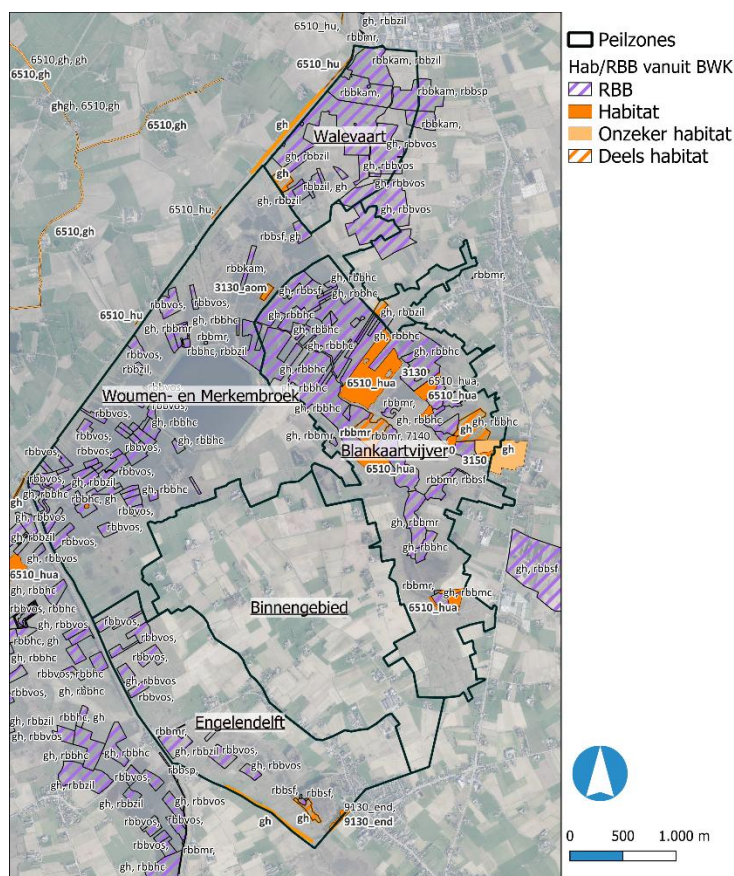
Figuur 11 Historisch permanent grasland t.h.v. het plangebied

1.1.4.2.2 Biotoopwijziging en wijziging van leefgebied van soorten

Onderstaande Figuur 12 toont de BWK-eenheden die binnen het plangebied voorkomen. Figuur 13 toont de aanwezige regionaal belangrijke biotopen (RBB) en Europees beschermde habitats.

Figuur 12 Biologische waarderingskaart (2023) t.h.v. het plangebied

Figuur 13 Habitat/regionaal belangrijke biotopen (RBB) vanuit BWK t.h.v. het plangebied

Walevaart

Peilzone Walevaart bestaat voor het grootste deel uit weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief, veedrinkpoelen, akkers op kleiige bodem, houtkanten met dominantie van wilg, populier, meidoorn of doornstruweel, bomenrijen met dominantie van gewone es of (al dan niet geknotte) wilg, en bermen en perceelsranden met elementen van grote zeggenvegetaties, rietland of soortenrijke, grazige vegetatie. Er komen verschillende percelen voor die aangeduid zijn als regionaal belangrijke biotopen en bijgevolg een hoge biologische waarde hebben.

Qua natuurdoelstellingen geldt dat het gebied gelegen is in Vogelrichtlijngebied en vooral van belang is voor overwinterende watervogels. Hier wordt ingezet op het behoud van de natuurlijke overstromingen in het valleigebied in de winter opdat steltlopers en watervogels kunnen overwinteren of doortrekken. De winteroverstromingen zijn in dit gebied noodzakelijk voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Voor een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen wordt verwezen naar §1.2.3.8.

In de zomer ligt de focus eerder op landbouw. Qua landbouwgebruik is het gebied van de Walevaart voornamelijk gekend als grasland. Van belang is dat er in het gebied voornamelijk in de zomer een geschikt peil gerealiseerd wordt in functie van graslandbeheer waarbij zowel te droge als te natte omstandigheden vermeden worden. Overstromingen in de winter zijn aanvaardbaar maar worden in de zomer bij voorkeur maximaal voorkomen.

Qua overstromingen in het huidige regime geldt dat deze zone volledig binnen de huidige fluviale overstromingscontouren (middelgrote kans) gelegen is. Voorheen zijn er geen peilen vastgelegd voor deze peilzone. Ten gevolge van het peilbesluit zal het peil variëren tussen 3,10 - 3,20 mTAW. Dit peil wordt voornamelijk bepaald door het peil van de IJzer. Wijzigingen zijn niet voorzien. Het minimumpeil wordt erop voorzien om droogte in de zomerperiode te vermijden. Uit de discipline water blijkt dat overstromingscontouren bij hoogwaterperioden niet zullen wijzigen. Het peil in deze zone wordt m.n. zodanig ingesteld om mogelijke negatieve gevolgen op andere relevante aspecten (m.n. landbouw) te verhinderen. Omwille van deze reden kan aangenomen worden dat er qua overstromingen ook geen aanzienlijk negatieve effecten te verwachten zijn op biodiversiteit. Meer nog, het behoud van winteroverstromingen en het langer vasthouden en meer opslag van water zullen een aanzienlijk positief effect hebben voor de aanwezige flora en fauna.

Binnen deze peilzone komen perceelsranden met elementen van grote zeggenvegetaties, rietland of soortenrijke, grazige vegetatie voor. Het behoud of herstel van rietlanden, rietsloten en zeggevegetaties zijn in veel van de instandhoudingsdoelstellingen tot doel gesteld. Voor vele instandhoudingsdoelstellingen geldt dat het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden in de winter en het vroege voorjaar bijdragen aan de kwaliteitsdoelstellingen voor de soorten. Daarnaast is het van belang dat het valleigebied binnen de peilzone in de winter nat genoeg is in functie van overwinterende steltlopers en watervogels om deze te kunnen laten overwinteren of doortrekken. Gezien het peilbesluit voor geen wijzigingen zorgt in deze zone wordt ook geen impact verwacht op de biodiversiteit. Door het behoud van de winteroverstromingen wordt invulling gegeven aan de doelstellingen van het Vogelrichtlijngebied.

Tabel 4 BWK eenheden binnen peilzone Walevaart (bwk-eenheden die 2 of minder % van de oppervlakte innemen, zijn niet meegenomen in de tabel)

BWK eenheden	BWK	Oppervlakte (m ²)	Percentage %
hpr* + kn + k(mc°) + k(mr°) + khs	Weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief (hpr*) + veedrinkpoel (kn) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van grote zeggenvegetaties (k(mc°)) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°)) + houtkant met dominantie van wilg (khs)	277714	19
hpr + k(mc°) + k(mr°) + k(hp*)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief (hpr) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van grote zeggenvegetaties (k(mc°)) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°)) + soortenrijke, grazige bermen, perceelsranden (k(hp*))	166662	11
bu	akker op kleiige bodem	137918	9
hpr* + kn + k(mc°) + khs	Weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief (hpr*) + veedrinkpoel (kn) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van grote zeggenvegetaties (k(mc°)) + houtkant met dominantie van wilg (khs)	122521	8

BWK eenheden	BWK	Oppervlakte (m ²)	Percentage %
hpr* + k(mc°) + kbfr°	Weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief (hpr*) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van grote zeggenvegetaties (k(mc°)) + bomenrij met dominantie van gewone es (kbfr°)	96114	7
hpr + k(mr°)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief (hpr) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°))	60586	4
hpr* + kn + kh(sp)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief (hpr*) + veedrinkpoel (kn) + houtkant van doornstruweel (kh(sp))	52510	4
hpr + k(hp*) + khcr° + k(mc°) + k(mr°)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief (hpr) + houtkant met dominantie van populier (k(hp*)) + houtkant met dominantie van meidoorn (khcr°) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van grote zeggenvegetaties (k(mc°)) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°))	49354	3
hpr + kn + kbs° + k(mr°)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microrelief (hpr) + veedrinkpoel (kn) + bomenrij met dominantie van (al dan niet geknotte) wilg (kbs°) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°)).	37797	3

Woumen- en Merkembroek

In deze peilzone wordt een groot deel van de oppervlakte ingenomen door het spaarbekken van het waterproductiecentrum De Blankaart. Daarnaast komen voornamelijk akkers op kleiige bodem, weilanden, bermen en perceelsranden met elementen van rietland, dijken, zeer soortenarme, ingezaaide graslanden en soortenrijke, grazige bermen en perceelsranden voor. In dit gebied komen tevens enkele zones voor die aangeduid zijn als regionaal belangrijke biotopen. In het noordoosten is een perceel als deels habitat aangeduid. De peilzone wordt voornamelijk gebruikt als grasland. Hier dient gezorgd te worden dat de percelen gemaaid kunnen worden in de zomer en dat begrazing mogelijk is.

De doelstellingen voor natuur geformuleerd in het S-IHD rapport zijn de volgende:

- Realisatie kerngebied moerasbroedvogels
- Realisatie kerngebied/rustgebied overwinterende vogels
- Realisatie kwalitatief goed ontwikkelde hooilanden

In peilzone Woumen- en Merkembroek wordt voornamelijk ingezet op de ontwikkeling van hooilanden als habitat voor weidevogels. Het instituut voor natuur-en bosonderzoek heeft advies

verleend op specifieke vraag naar benodigde peilen en regimes die optimaal zijn voor de natuurdoelstellingen in het gebied, in het bijzonder conform de instandhoudingsdoelstellingen (Devos, 2024). De afgelopen jaren werden namelijk diverse knelpunten vastgesteld in het waterpeilbeheer in het Blankaartbekken m.b.t. de aanwezige of potentiële natuurwaarden. Het peilbesluit zou een antwoord moeten bieden op deze knelpunten. De knelpunten kwamen volgens het advies voor in verschillende periodes van het jaar. Vanuit ecologisch standpunt is vooral de minimale streefwaarde van 2,70 mTAW van belang. Een duidelijk positief effect is merkbaar bij deze instelling. Peilwaarden onder 2,65m in het voorjaar worden als zeer ongunstig beschouwd, vooral voor soorten die natte rietmoerassen prefereren. Ook plotse peilverhogingen (van > 10-15 cm) in de loop van het broedseizoen kunnen voor veel grondbroedende vogelsoorten een nefast gevolg hebben. In de beschouwde periode deed dit fenomeen zich in twee jaren voor, waarbij heel wat nesten van o.a. kluut en steltkluut verloren gingen.

Lage waterpeilen in de zomer hebben geen rechtstreekse invloed op broedvogels, maar langdurig en extreem lage waterpeilen, zoals die in verschillende jaren voorkwamen, waarbij nergens nog ondiep water beschikbaar is, zijn te vermijden, o.a. wegens een snellere verruiging van rietkragen met bv. brandnetel en haagwinde, een verslechtering van de waterkwaliteit en sterfte onder vissen en andere waterorganismen. Hoge waterpeilen in natte zomers zoals in 2023 kunnen dan weer problematisch zijn voor het maaibeheer van de graslanden. Graslanden die niet of onvoldoende gemaaid worden gaan snel verruigen en worden grotendeels ongeschikt voor broedende weidevogels.

Daar waar in het voorjaar en de zomer het peil de voorbije jaren vaak onder de streefwaarde duikt, werd in het advies opgemerkt dat in de winterperiode net het omgekeerde, met vaak een overschrijding van het streefpeil voorkomt. Perioden van winterse overstromingen zijn een natuurlijk gegeven in dit gebied en zijn vanuit natuuroogpunt niet echt als een knelpunt te beschouwen, integendeel zelfs. Extreme overstromingen (> 4m TAW) zijn in een eerste fase tijdelijk wel eerder ongunstig voor watervogels omdat de afwezigheid van ondiep water en de onbeschikbaarheid van graslanden de foerageermogelijkheden sterk beperken. Ook blijft onduidelijk in hoeverre langdurige overstromingen een negatieve impact hebben op het bodemleven en het voedselaanbod voor weidevogels. In de praktijk lijkt dit vooralsnog niet te leiden tot een afname van weidevogelpopulaties in het Blankaartbekken. Deze knelpunten tonen de nood aan naar een nieuwe peilregeling. Het advies van het INBO stelt dan ook nieuwe peilen voor. Het peilbesluit fungeert als instrument om deze nieuwe peilen te implementeren met oog op het realiseren van de natuurdoelstellingen.

Als er specifiek gekeken wordt naar de aanwezige vegetatie blijkt dat specifiek de bermen en perceelsranden met elementen van rietland tot doel zijn gesteld binnen de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast geldt ook binnen deze peilzone dat het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden in de winter en het vroege voorjaar gedefinieerd is als kwaliteitsdoel. De peilen in dit gebied zijn ingesteld om de doelstellingen rond de S-IHD's voor vogels te behalen, waardoor een aanzienlijk positief effect verwacht wordt in termen van biodiversiteit in deze peilzone.

Qua overstromingsgevoeligheid ligt deze peilzone quasi volledig binnen de fluviale overstromingscontour met middelgrote kans, m.u.v. het spaarbekken. Het peilbesluit heeft cfr. de discipline water een effect op de maximale waterstand tijdens een hoogwaterperiode van minder dan 1 cm, wat verwaarloosbaar is aangezien de waardevolle vegetatie zich momenteel al binnen deze overstromingscontour bevindt en de toename niet leidt tot uitbreiding van de overstromingscontour. Wel zal de overstromingsduur toenemen met 6u. In termen van de relatie tussen de vegetatie en

overstromingsduur kan dit als verwaarloosbaar beoordeeld worden, aangezien het om een toename van enkele uren gaat, niet over dagen.

Met inachtneming van de effecten die het peilbesluit verwacht wordt te hebben op de instandhoudingsdoelstellingen en de basering van de peilen van het peilbesluit op het advies van het INBO, kan gesteld worden dat er aanzienlijk positieve effecten verwacht worden in deze peilzone.

Hier geldt tevens dat in acht dient genomen te worden dat de stuurgroep besloten heeft om enkel in de winter de peilen uit het peilbesluit te implementeren, en om voor de andere periodes bij de huidige peilregeling te blijven voor de zone Woumen- en Merkembroek. De stuurgroep beslist zelf wanneer zij naar deze peilregeling overgaat. De effecten die hier beschreven en onderzocht worden, hebben betrekking op de peilen uit het peilbesluit. Dit betekent dat nog niet alle besproken effecten zullen optreden zolang niet alle peilen geïmplementeerd zijn.

Tabel 5 BWK eenheden binnen peilzone Woumen- en Merkembroek (bwk-eenheden die 2 of minder % van de oppervlakte innemen, zijn niet meegenomen in de tabel)

BWK eenheden	BWK	Oppervlakte (m ²)	Percentage (%)
ap°	diep of zeer diep water	598685	10
bu	akker op kleiige bodem	488904	8
hpr	weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf	468164	8
hpr*	weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf en met relictten van halfnatuurlijke graslanden	271232	4
hpr + k(mr°)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°))	256264	4
hpr + k(mr)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°))	226965	4
kd + hx	Dijk (kd) + zeer soortenarme, ingezaaide graslanden (hx).	177718	3
hpr + k(hp*)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr) + soortenrijke, grazige bermen, perceelsranden, ... (k(hp*))	171516	3

Blankaartvijver

Peilzone Blankaartvijver bestaat voornamelijk uit weilanden, vochtig, licht bemest grasland, bermen en perceelsranden met elementen van rietland, veedrinkpoelen, soortenarm permanent cultuurgrasland, bomenrijen met dominantie van populier, bomenrijen met dominantie van (al dan niet geknotte) wilg en akkers op lemige bodem. Een deel wordt ingenomen door een eutrofe plas.

Hier wordt tevens ingezet op volgende doelen:

- Realisatie kerngebied moerasbroedvogels

- Realisatie kerngebied/rustgebied overwinterende vogels
- Realisatie kwalitatief goed ontwikkelde hooilanden

In deze peilzone wordt voornamelijk ingezet op moerasvegetaties. Er bevinden zich verschillende gebieden die als regionaal belangrijke biotopen zijn aangeduid en enkele gebieden die als habitat, onzekere habitat of deels als habitat zijn aangeduid. In dit gebied is de rol van de landbouw vooral om in te staan voor medebeheer van graslanden passend binnen de natuurdoelstellingen voor het gebied.

Ook de Blankaartvijver wordt ingericht i.f.v. natuur. De peilzone wordt tevens ingericht in functie van natuurdoelstellingen. Hier geldt dezelfde beargumentering als voor Woumen- en Merkembroek, waarbij nieuwe peilen voorgesteld zijn door het INBO met het oog op de natuurdoelstellingen te bereiken en te optimaliseren in termen van biodiversiteit. Omwille van bovenstaande argumentering kan gesteld worden dat het peilbesluit verwacht wordt een aanzienlijk positief effect te hebben in termen van biodiversiteit.

Qua overstromingsgevoeligheid ligt deze peilzone in huidig regime quasi volledig in fluviaal overstromingsgevoelig gebied (middelgrote kans). Het peilbesluit heeft cfr. de discipline water tijdens een hoogwaterperiode een toename in maximaal peil tot gevolg van minder dan 1 cm tot maximaal 6-7 cm en een stijging van de overstromingsduur van 6u. Omwille van deze reden zal het effect van de overstromingsgevoeligheid op de natuurwaarden in deze peilzone verwaarloosbaar zijn.

Het verlies aan bergingscapaciteit doet zich vooral voor in de zone Blankaart, waarbij een stijging van het waterpeil gepaard gaat met een toename van de oppervlakte die onder normale condities onder water staat.

Tabel 6 BWK eenheden binnen peilzone Blankaartvijver (bwk-eenheden die 2 of minder % van de oppervlakte innemen, zijn niet meegenomen in de tabel)

BWK eenheden	BWK	Oppervlakte (m ²)	Percentage (%)
hpr* + hpr + hc° + k(mr°) + kn	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf en met relicten van halfnatuurlijke graslanden (hpr*) + weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr) + vochtig, licht bemest grasland ("dotterbloemhooiland") (hc°) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°)) + veedrinkpoel (kn)*	1027781	22
ae	eutrofe plas	435085	9
hpr* + hpr	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf en met relicten van halfnatuurlijke graslanden (hpr*) + weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr)	311378	7
hp + kbp + kbs	Soortenarm permanent cultuurgrasland (hp) + bomenrij met dominantie van populier (kbp) + bomenrij met dominantie van (al dan niet geknotte) wilg (kbs).	189443	4

BWK eenheden	BWK	Oppervlakte (m ²)	Percentage (%)
hpr* + kn	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf en met relicten van halfnatuurlijke graslanden (hpr*) + veedrinkpoel (kn)	180214	4
bl	Akker op lemige bodem (bl).	161728	3

Engelendelft

Deze peilzone bestaat uit akkers, weilandcomplexen, soortenrijke, grazige bermen, perceelsranden en bebouwing in agrarische omgeving. Daarnaast komen ook aanplantingen van zwarte els, bomenrijen, zomereiken en esdoorns voor. Het gebied is grotendeels gelegen in vogelrichtlijngebied en is vooral van belang voor overwinterende watervogels. Enkel het meest oostelijke deel is niet binnen vogelrichtlijn gelegen. Binnen dit gebied komen echter geen (zeer) waardevolle elementen voor, noch RBB gebieden of habitats.

Binnen het gebied zijn enkele gebieden gelegen die aangeduid zijn als RBB. In het zuiden komen ook enkele percelen voor die zijn aangeduid als habitat of deels habitat. In het noorden en zuidoosten van de peilzone komen biologisch zeer waardevolle bwk-types voor. Voor de natuur is het voornamelijk van belang net zoals bij de Walevaart dat het valleigebied in de winter nat genoeg is om overwinterende steltlopers en watervogels te kunnen laten overwinteren of doortrekken. Winteroverstromingen zijn ook hier noodzakelijk voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. In de zomer ligt de focus ook op landbouw en is het van belang dat er in het gebied voornamelijk in de zomer een geschikt peil gerealiseerd wordt in functie van graslandbeheer waarbij zowel te droge als te natte omstandigheden vermeden worden.

Qua overstromingen geldt dat de waardevolle en zeer waardevolle elementen zich momenteel reeds binnen de fluviale overstromingscontour (middelgrote kans) bevinden. Zoals vermeld in de discipline water, wordt het effect van het peilbesluit op de overstromingscontour als verwaarloosbaar beoordeeld. In het zuiden zijn enkele habitats niet binnen de huidige overstromingscontour gelegen. Hierop wordt ook geen effect verwacht bij hoogwaterperiode na implementatie van het peilbesluit.

De peilen zijn optimaal ingesteld in functie van overwinterende watervogels na adviesverlening van het INBO. Hierbij werden peilen voorgesteld in functie van de optimalisatie van de natuurdoelstellingen in het gebied, in het bijzonder conform de instandhoudingsdoelstellingen. In deze peilzone wordt enkel het peilbeheer aangepast. Het bestendigen van deze peilen is voordelig voor de natuurdoelen. Het peilbesluit zal de huidige positieve effecten op biodiversiteit verderzetten.

Tabel 7 BWK eenheden binnen peilzone Engelendelft (bwk-eenheden die 2 of minder % van de innemen, zijn niet meegenomen in de tabel)

BWK eenheden	BWK	Oppervlakte (m ²)	Percentage (%)
bl	Akker op lemige bodem	786328	27
hpr + k(hp*) + k(mc°)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr) + soortenrijke, grazige bermen, perceelsranden, ... (k(hp*)) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van grote zeggenvegetaties (k(mc°))	350077	12

BWK eenheden	BWK	Oppervlakte (m ²)	Percentage (%)
hpr + k(hp*) + k(mc)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr) + soortenrijke, grazige bermen, perceelsranden, ... (k(hp*)) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van grote zeggenvegetaties (k(mc°))	255313	9
ua + ur	Bebouwing in agrarische omgeving (ua) + losstaande hoeve (ur).	124107	4
hpr* + k(mc) + k(mr°)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf en met relictten van halfnatuurlijke graslanden (hpr*) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van grote zeggenvegetaties (k(mc)) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°)).	100142	3
hpr + k(mr°)	Weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr) + bermen, perceelsranden, ... met elementen van rietland (k(mr°))	74742	3
na + kbf + que + acer	Aanplanting van zwarte els (na) + bomenrij met beuk (kbf) + zomereik (que) + esdoorn (acer)	73290	3

Binnengebied

In dit gebied zijn er geen natuurdoelen die een specifiek peil vereisen. De primaire focus ligt op de belangen van de landbouw gezien de ruime oppervlakte aan akkers aanwezig. Het aangepast peilbeheer wordt hier geënt op de landbouw, m.n. in de zomer. Enerzijds mag er geen complete verzadiging optreden en moeten de gronden tijdig bewerkt kunnen worden, anderzijds kan het ter plaatse houden van water met een aangepast peil de weerstand tegen drogere perioden verhogen. Vooral bij het winterpeil is het van belang dat er op de juiste momenten een afwatering kan gebeuren om de nodige landbewerkingen te kunnen doen.

Peilzone Binnengebied omvat voornamelijk akkers op lemige bodem. Daarnaast komen ook zeer soortenarme, ingezaaide graslanden, bebouwing in agrarische omgeving, losstaande hoeses, soortenarm permanent cultuurgrasland en bomenrijen met dominantie van populier en wilg voor. De natuurwaarde die voorkomt blijft beperkt in deze peilzone. Het peilbesluit voorziet geen wijziging van de peilen zodat er ook geen impact zal zijn op de aanwezige natuurwaarde. Deze natuurwaarde is echter beperkt. Daarnaast wordt naast het primaire doel in deze peilzone, namelijk landbouw nog steeds zo veel mogelijk rekening gehouden met de aanwezige natuurwaarde.

Daarnaast zijn er binnen deze contour weinig waardevolle bwk-eenheden aanwezig en geen RBB of habitat. Omwille van bovenstaande argumentatie wordt geen aanzienlijk negatief effect verwacht op vlak van biotoopwijziging.

Tabel 8 BWK eenheden binnen peilzone binnengebied (bwk-eenheden die 2 of minder % van de oppervlakte innemen, zijn niet meegenomen in de tabel)

BWK eenheden	BWK	Oppervlakte (m ²)	Percentage (%)
bl	akker op lemige bodem	1945485	46
bl + hx	Akker op lemige bodem (bl) + zeer soortenarme, ingezaaide graslanden (hx)	954402	23
ur	Bebouwing in agrarische omgeving, losstaande hoeve (ur)	277459	7
hp	Soortenarm permanent cultuurgrasland (hp).	168003	4
hp + kbp + kbs	Soortenarm permanent cultuurgrasland (hp) + bomenrij met dominantie van populier (kbp) + bomenrij met dominantie van (al dan niet geknotte) wilg (kbs)	139380	3

Samenvattende conclusie voor alle peilzones

Het project wordt uitgevoerd ter optimalisatie van de aanwezige natuur. De natuurbehoeften in de Blankaart zijn duidelijk vastgelegd vanuit aangeduide zones van verhoogde bescherming. Met het natuurinrichtingsproject werden reeds veel stappen gezet om de doelen te behalen. De natuurgerichte peilinstellingen hebben samen met de uitgevoerde natuurinrichtingsmaatregelen ook gezorgd voor een herstel van de natuurkwaliteit. Het waterpeil wordt optimaal ingesteld voor natuur, volgens de Europese vogelrichtlijn en zoals bepaald in het raamakkoord. Dit is van toepassing voor de zones Blankaart en Merkem- en Woumenbroek.

Ook hier geldt dat de besluiten voor Merkem- en Woumenbroek enkel van toepassing zijn wanneer de peilen uit het peilbesluit voor alle periodes geïmplementeerd worden. Voorlopig blijven de peilen in de periode “voorjaar” ongewijzigd tot nadere beslissing van de stuurgroep.

De peilen voor de peilvakken Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek werden bepaald o.b.v. richtlijnen en adviezen van onder andere het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Er werd aan het INBO gevraagd naar benodigde peilen en regimes die optimaal zijn voor de natuurdoelstellingen in het gebied, in het bijzonder conform de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied. Ook het S-IHD rapport (Rapport 37 instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones SBZ-V ‘BE2500831 – IJzervallei) werd in rekening gebracht om de peilen te bepalen. Aangezien de peilen optimaal ingesteld zijn voor natuurdoeleinden, wordt een aanzienlijk positief effect verwacht op discipline biodiversiteit binnen deze peilzones.

Voor de peilzones Walevaart en Engelendelft kan gesteld worden dat er geen negatief effect verwacht wordt gezien er geen wijzigingen beoogd worden. In de winter wordt een positief effect verwacht aangezien wordt ingezet op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen binnen deze peilzones. In de zomer ligt de focus op landbouw en worden geen specifiek positieve effecten verwacht.

Tot slot wordt voor peilzone Binnengebied geen negatief effect verwacht gezien hier ook geen wijzigingen beoogd worden. Bovendien zijn de natuurwaarden die binnen deze zone voorkomen beperkt. Er bevinden zich geen waardevolle bwk-eenheden, noch regionaal belangrijke biotopen.

Algemeen kan geconcludeerd worden dat een positief effect verwacht wordt voor discipline biodiversiteit.

1.1.4.2.3 Versnippering en barrière-effecten

Voor de peilzones die binnen vogelrichtlijngebied gelegen zijn, met name De Blankaartvijver, Woumen- en Merkembroek, Engelandelft (deels) geldt dat het veranderen van de huidige peilen geen invloed zal hebben op versnippering van het natuurgebied. Op vlak van barrièrewerking is ter hoogte van de stuw van de Stenensluisvaart (peilzone Woumen- en Merkembroek) een visdoorgang aanwezig. Deze wordt maximaal opgehouden om de vismigratie niet te belemmeren, zeker in de belangrijkste periode voor vismigratie van oktober tot mei. Enkel in periodes van waterschaarste en wanneer het niet meer mogelijk is om de beoogde peilen te realiseren kan de visdoorgang dichtgezet worden. De stuw is momenteel reeds in werking waardoor er geen bijkomend betekenisvol effect verwacht wordt. Het veranderen van de peilregelingen in de resterende gebieden Binnengebied en Engelandelft zullen geen invloed hebben op de versnippering van het natuurgebied, verstoring, noch de barrièrewerking.

1.1.4.2.4 Verdroging/vernatting

Voor het effect qua verdroging/vernatting voor de peilzones die binnen vogelrichtlijngebied liggen met name De Blankaartvijver, Woumen- en Merkembroek, Engelandelft (deels) en Walevaart geldt dat afhankelijk van de peilzone en de periode zowel verdroging als vernatting zal kunnen optreden. De peilen zijn optimaal bepaald op basis van advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek in functie van de habitats en avifauna (zie peilbesluit §1.1.2). In het advies werd specifiek gevraagd naar benodigde peilen en regimes die optimaal zijn voor de natuurdoelstellingen in het gebied, in het bijzonder conform de instandhoudingsdoelstellingen. Voor een concrete toelichting van de invloed van de peilen op de soorten wordt verwezen naar het peilbesluit paragraaf 1.1.2. Omwille van de onderbouwing van de gekozen peilen, gebaseerd op het advies van het INBO ter optimalisatie van de natuurdoelstellingen binnen het gebied kan gesteld worden dat er geen aanzienlijk negatief effect verwacht wordt in termen van verdroging/vernatting. Meer nog, omwille van de optimalisatie van de peilen in termen van instandhoudingsdoelstellingen wordt een aanzienlijk positief effect verwacht.

Ook hier geldt dat de besluiten voor Merkem- en Woumenbroek enkel van toepassing zijn wanneer de peilen uit het peilbesluit voor alle periodes geïmplementeerd worden. Voorlopig blijven de peilen in de periode “voorjaar” ongewijzigd tot nadere beslissing van de stuurgroep.

Voor peilzone Binnengebied en deels Engelandelft kan gesteld worden dat deze peilzones mee opgenomen zijn in het peilbesluit met als doel de belangen in deze gebieden te beschermen. Voor peilzone Binnengebied geldt dat de peilzone in de zomer een aangepast peilbeheer gehanteerd wordt geënt op de landbouw. Het peil wordt op die manier ingesteld dat de belangen van de landbouw behouden worden. Daarnaast draagt het peilbeheer bij aan het ter plaatse houden van water met een aangepast peil wat de weerstand tegen drogere perioden kan verhogen en zo positief bijdraagt in termen van biodiversiteit.

Voor Engelandelft geldt dat winteroverstromingen in dit gebied noodzakelijk zijn voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. In de zomer staat het beheer in functie van graslandbeheer waarbij zowel te droge als te natte omstandigheden vermeden dienen te worden.

Algemeen kan gesteld worden dat de peilen in beide peilzones geregeld zijn in functie van de belangen die daar gelden. Voor Engelandelft is een positief effect te verwachten in termen van biodiversiteit zowel in de winter omdat ingezet wordt op de instandhoudingsdoelstellingen. Ook voor Binnengebied

wordt een positief effect verwacht aangezien het peilbesluit een positief effect zal hebben om water vast te houden en bijdraagt aan de resistentie tegen klimaatverandering van het gebied. Daarnaast zijn de peilen ingesteld op advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek in functie van de habitats en avifauna. In het advies werd specifiek gevraagd naar benodigde peilen en regimes die optimaal zijn voor de natuurdoelstellingen in het gebied, in het bijzonder conform de instandhoudingsdoelstellingen. Omwille van deze reden wordt een aanzienlijk positief effect verwacht in termen van vernatting.

1.1.4.2.5 Waterkwaliteit

Verzoeting en verzilting

Zoals aangegeven in de discipline water (zie §1.1.4.1.2) wordt verwacht dat door het voornamelijk verhogen van de peilen door het peilbesluit ook de grondwateraanvulling met (zoet) hemelwater zal verhogen. Hierdoor wordt verwacht dat de diepte waarop het grensvlak zoet/zout zich bevindt niet zal verhogen en mogelijk zelfs zal toenemen tegenover de huidige situatie. Omwille van deze reden wordt een positief betekenisvol effect verwacht in termen van verzoeting en verzilting.

Vermesting/eutrofiëring

In termen van vermesting/ eutrofiëring is voornamelijk een eventueel bijkomend risico t.g.v. overstromingen met nutriëntenrijk oppervlaktewater relevant. Zoals blijkt uit de discipline water wordt er niet verwacht dat overstromingscontouren zullen wijzigen. Wel zal er m.n. ter hoogte van de peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merckembroek een (verwaarloosbare) impact zijn op de overstromingspeilen en -duur. Dit betekent dat er meer en langer water binnen deze gebieden kan blijven staan bij hoogwaterperiodes. De beoogde soorten cfr. de instandhoudingsdoelstellingen zijn evenwel allemaal aangepast aan voedselrijke condities waardoor dit niet leidt tot betekenisvolle effecten.

Inlaat van water uit de IJzer

Wanneer onder droge omstandigheden het minimale streefpeil in de Blankaart niet kan worden aangehouden, kan tijdelijk water uit de IJzer worden ingelaten om peildalingen, onder meer als gevolg van verdamping, te compenseren. Deze inlaat betreft een gecontroleerde maatregel met duidelijke randvoorwaarden. Ze is uitsluitend toegestaan wanneer de waterkwaliteit voldoet aan de gestelde eisen, met bijzondere aandacht voor het vermijden van verzilting, onder meer in de Stenensluisvaart.

De inlaat gebeurt in overleg tussen de waterbeheerders, De Watergroep en het ANB, en is volumetrisch begrensd zodat de peilverhoging maximaal 5 cm bedraagt. De concrete peilafspraken zijn vastgelegd in § 2.2.2 van het peilbesluit.

Vanuit waterkwaliteit kunnen bij inlaat tijdelijke en beperkte wijzigingen optreden, zoals een verhoogde geleidbaarheid of een mogelijke aanvoer van nutriënten en zwevend stof. Door de opgelegde kwaliteitsvoorwaarden en volumebeperking blijven deze effecten echter lokaal en tijdelijk. Ecologisch gezien wordt de inlaat net ingezet om droogtestress te vermijden.

Aangezien de waterkwaliteit door de gestelde voorwaarden bij het inlaten van het water wordt gegarandeerd, wordt per saldo een positief ecologisch effect verwacht en worden geen significante negatieve effecten vastgesteld als gevolg van de inlaat van IJzerwater.

1.1.4.2.6 Structuurkwaliteit waterlopen

Wat betreft de structuurkwaliteit van de waterlopen en grachten in het plangebied wordt verwacht dat het peilbesluit geen aanzienlijk effect zal hebben aangezien het gaat om relatief beperkte peilverschillen t.a.v. de huidige peilafspraken. Wel wordt het peil optimaal ingesteld in termen van habitats en avifauna in het grootste deel van de peilzones, wat ook een aanzienlijk positief effect kan hebben op de structuurkwaliteit van de waterlopen, m.n. in de peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek. In de winter is dit ook het geval voor peilzones Walevaart en Engeldelft.

1.1.4.3 Mens

1.1.4.3.1 Waterveiligheid

Een van de voornaamste redenen om tot de gecontroleerde peilregeling en peilovereenkomst te komen in de Blankaart zijn eerdere overstromingen. Omwille van deze reden werden al een natuurinrichtingsproject, een beschermdijk, een verhoogde pompcapaciteit, extra pompgebouwtjes en andere constructies in het gebied gerealiseerd. De vallei van de IJzer is zeer gevoelig voor overstromingen. Het waarborgen van de waterveiligheid is dan ook een zeer belangrijke randvoorwaarde voor het gebied. Het is bijgevolg duidelijk dat bij de opmaak van nieuwe peilregelingen nagegaan moet worden of deze geen negatieve impact hebben op de waterveiligheid. Eén van de aandachtspunten of doelstellingen van het raamakkoord is het vermijden van zomeroverstromingen gezien deze zowel voor landbouw als natuur ongewenst zijn. In de winterperiode zijn overstromingen in bepaalde gebieden dan weer gewenst vanuit de natuurdoelstellingen. Buiten deze gebieden dienen overstromingen zo veel mogelijk vermeden te worden.

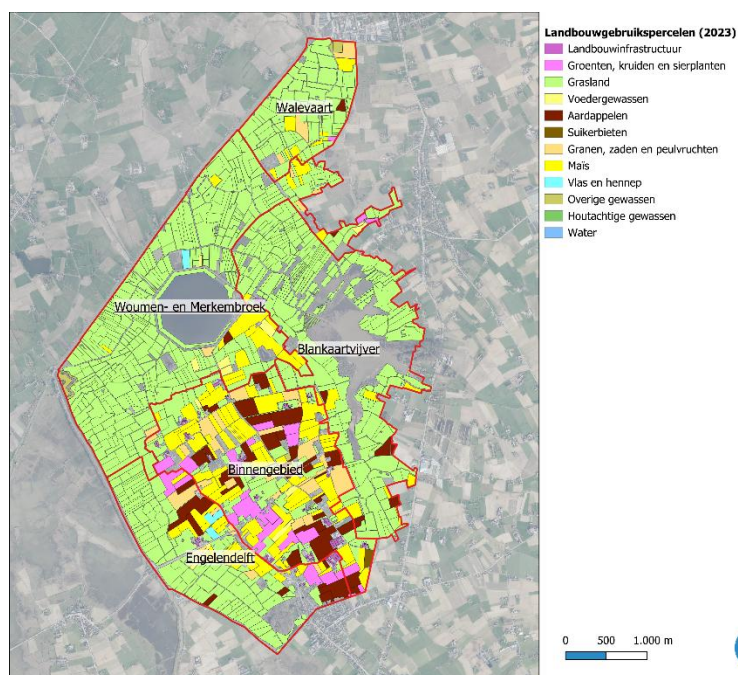
Zoals reeds toegelicht in de discipline water zal de gewijzigde peilregeling in de peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek een impact hebben op de waterpeilen en de duur van de overstromingen in deze zones. Er gebeurde een doorrekening van de recente hoogwaterperiode van november 2021. Hieruit blijkt dat voor de hoogwaterperiode van november 2021 de maximale peilen hoogstens 1 cm hoger zijn dan in de huidige situatie (ook op de IJzer zelf). De overstromingsduur zal toenemen met 6u op een totale overstromingsduur van meer dan 2 weken. Voorafgaand aan hoogwater zullen de waterpeilen toenemen met ca. 14 cm. Het maximaal peil stijgt dus wel bij kleinere gebeurtenissen of buien, maar leiden niet tot bijkomende wateroverlast, gezien de overstromingen zich binnen het natuurgebied bevinden.

Het verhogen van de waterpeilen in de Blankaart en Woumen- en Merkembroek zal wel leiden tot een verlies aan buffercapaciteit tijdens hoogwaterperiodes. Doordat het waterpeil voorafgaand al hoger staat, zal er nl. minder water geborgen kunnen worden. Het verlies aan bergingscapaciteit doet zich vooral voor in de zone Blankaart, waarbij een stijging van het waterpeil gepaard gaat met een toename van de oppervlakte die onder normale condities onder water staat. Tijdens de hoogwaterperiodes bedragen de geborgen volumes ca. 8.684.000 m³. Deze verhogen t.g.v. het peilbesluit tot ca. 8.714.000 m³, een verschil van respectievelijk 30.000 m³ voor hoogwaterperiode november 2021. Deze verschillen zijn voor de hoogwaterperiode van november 2021 kleiner dan de verschillen in normale condities. T.a.v. de totale bergingsvolumes van ca. 8.684.000 m³ en 2.331.000 m³ is het verlies aan bergingsvolume zeer beperkt tot beperkt. Er wordt dan ook een verwaarloosbare impact verwacht op de oppervlakte overstroomd gebied, m.n. buiten de peilzones Blankaart en Woumen- en Merkembroek.

1.1.4.3.2 Landbouw

In de peilzones Engelandelft, Binnengebied winterdijk en Walevaart is landbouw de belangrijkste vorm van landgebruik, maar ook in de natuurzones (broekgebieden) blijft landbouw belangrijk in samenhang met de beoogde natuurdoelstellingen. De peilen worden optimaal ingesteld in functie van de landbouwdoelstellingen in de peilzones Engelandelft, Binnengebied en Walevaart. Daarnaast wordt gekeken naar hoe en waar water langer vastgehouden wordt. Het beschermen van landbouwgebied tegen de gevolgen van langdurige droogte en een daarmee verbonden waterschaarste is dan ook één van de doelstellingen van het peilbesluit.

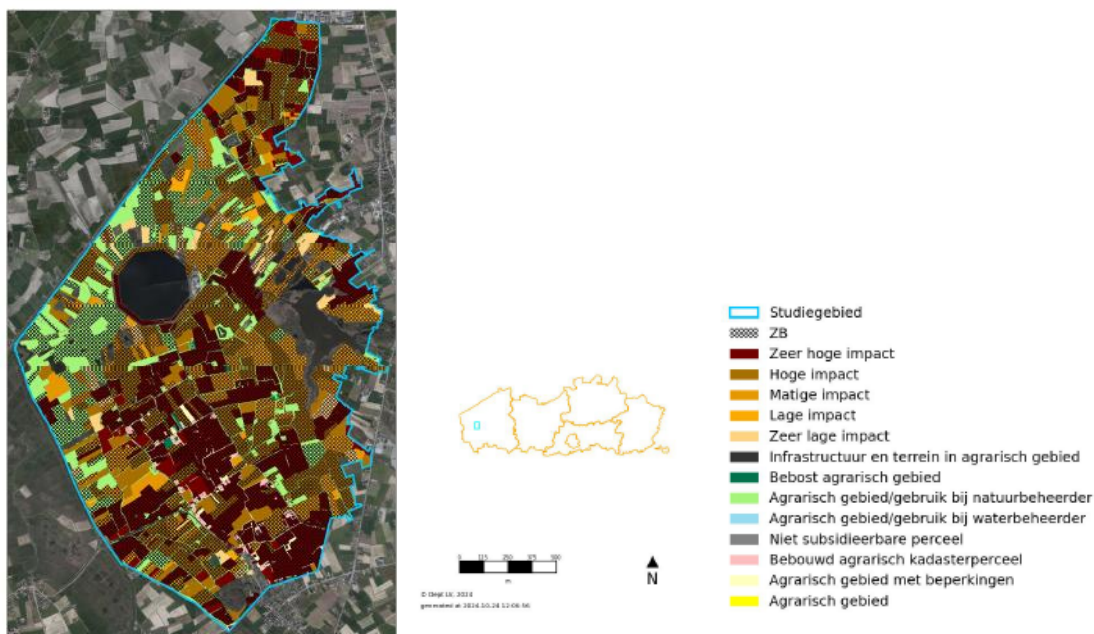
Aangezien de peilen in de mate waarin het mogelijk is optimaal ingesteld worden in functie van de landbouwdoelstellingen in de peilzones Engelandelft, Binnengebied en Walevaart wordt geen aanzienlijk negatief effect op het landbouwgebruik verwacht. Deze peilzones zijn dan ook meegenomen in het peilbesluit om de resterende belangen waaronder landbouw te beschermen. In de natuurzones wordt het peil optimaal ingesteld in functie van de natuurdoelstellingen, maar landbouw blijft belangrijk en in de mate van mogelijk mee in rekening gebracht. Peilzones Woumen- en Merkembroek en Blankaartvijver bestaan voornamelijk uit grasland en in beperkte mate uit akkers. Ook Engelandelft en Walevaart bestaan voornamelijk uit grasland, maar er komen ook enkele akkers voor. De zone Binnengebied winterdijk bestaat voornamelijk uit akkers.

Figuur 14 Landbouwgebruiksparcelen binnen het plangebied

Er werd in het kader van het project een landbouwimpactstudie opgemaakt (LIS). Deze studie is een geautomatiseerde gebiedsanalyse op basis van beschikbare gegevens die de impact indicatief weergeeft van een gebiedsontwikkeling. Onderstaande figuur geeft de landbouwimpactkaart weer voor het plangebied. De landbouwimpactstudie geeft de mogelijke perceelsimpact weer in twee klassen van gebiedsbetrokkenheid en dit voor de in 2020-2021 geregistreerde percelen in landbouwgebruik, indicatieve bedrijfszetels en serres. Eveneens worden de totale landbouwoppervlakte, het aantal betrokken landbouwers en het aantal landbouwzetels weergegeven.

De landbouwimpactstudie schat op vraag de transitiekosten bij gebruiksbeëindiging of voor enkele specifieke scenario's in. Vervolgens werd het resterend agrarische gebied gedifferentieerd naargelang het reëel gebruik of de mogelijkheden van landbouwgebruik (Bron: Landbouwimpactstudie 2021, Floris Moerdijk, 24 oktober 2024). Hieruit blijkt dat de potentiële impact het grootst zal zijn in het noorden, oosten en zuiden van het studiegebied. Meer specifiek binnen de peilzones Walevaart, Engelandelft en het Binnengebied winterdijk. In de peilzone Blankaartvijver is nog een hoge impact mogelijk, in de zone Woumen- en Merkembroek is de potentiële impact het laagst gezien veel percelen reeds in gebruik zijn bij een natuurbeheerder.

Figuur 15 Landbouwimpactkaart t.h.v. het plangebied (Bron: Landbouwimpactstudie 2021, Floris Moerdijk, 24 oktober 2024).

In het kader van de volgende fase van het natuurinrichtingsproject zal ook voor de nodige compensatie voorzien worden voor percelen die een bijkomende impact ondervinden van de genomen maatregelen. Concreet betekent dit voor de verschillende peilzones het volgende:

De rol van peilzone Blankaartvijver bestaat erin om in te staan voor medebeheer van graslanden passend binnen de natuurdoelstellingen voor het gebied. De meeste percelen in het gebied werden verworven door het Agentschap voor Natuur en Bos of Natuurpunt vzw. Veel percelen worden blijvend uitgebaat door landbouwers. Hiervoor werden gebruikerovereenkomsten afgesloten. Er zijn nog enkele percelen die in private eigendom zijn binnen peilzone 1. In het kader van het natuurinrichtingsproject zal bepaald worden wat de impact is van de peilverhoging op de landbouwuitbating en de compenserende maatregelen die hiervoor genomen worden om de betrokken landbouwers billijk te compenseren. Zoals aangegeven op Figuur 15 wordt er in deze zone voornamelijk een matig tot zeer hoge impact verwacht wanneer percelen uit landbouwgebruik worden gehaald.

Het Merkembroek en Woumenbroek bestaat voornamelijk uit grasland. De uitbating van de graslanden is eerder extensief, gezien de bemestingsregels voor natuurgebied. Het doel is dat de percelen gemaaid kunnen worden in de zomer en dat begrazing mogelijk is. Het peil wordt optimaal

in functie van natuurdoelstellingen ingesteld. In het kader van het natuurinrichtingsproject zal bepaald worden wat de impact is van de peilverhoging op de landbouwuitbating en de compenserende maatregelen die hiervoor genomen worden om de betrokken landbouwers billijk te compenseren. Het aantal percelen waar een matig tot hoge impact wordt verwacht, is hier beperkt.

Voor peilzones Engelandelft, Walevaart en Binnengebied winterdijk geldt dat landbouw sturend is. Zeker voor het Binnengebied winterdijk geldt dat de primaire focus gelegen is op landbouw, omwille van het belang van het landbouwgebied en de aanwezigheid van veel akkers. Voor het Binnengebied geldt dat er enerzijds geen complete verzadiging mag optreden en moeten de gronden tijdig bewerkt kunnen worden, anderzijds kan het ter plaatse houden van water met een aangepast peil de weerstand tegen drogere perioden verhogen. Vooral bij het winterpeil is het van belang dat er op de juiste momenten een afwatering kan gebeuren om de nodige landbewerkingen te kunnen doen. En voor de Engelandelft en de Walevaart geldt dat het peil in de zomer geschikt moet zijn in functie van graslandbeheer waarbij zowel te droge als te natte omstandigheden vermeden worden. Overstromingen in de winter zijn aanvaardbaar maar worden in de zomer maximaal voorkomen.

Omwille van bovenstaande argumentering kan gesteld worden dat er voor peilzones Engelandelft, Walevaart en Binnengebied winterdijk geen aanzienlijk negatieve effecten op landbouwgebruik zijn. De peilen worden ingesteld op basis van de belangen van landbouw, waarbij er zelfs positieve effecten verwacht worden voor wat betreft het risico op verdroging. Voor peilzones Blankaartvijver en Woumen-en Merkembroek zullen de peilen ingesteld worden met als primaire focus natuurwaarde. Landbouw wordt in de mate van mogelijke mee in rekening gebracht. Er zullen maatregelen genomen worden om de betrokken landbouwers die een impact ondervinden op hun landbouwuitbating te compenseren hetgeen ook opgenomen wordt in het actieplan van het peilbesluit. Er kan geconcludeerd worden dat er geen aanzienlijk negatieve effecten te verwachten zijn op landbouw ten gevolge van het peilbesluit.

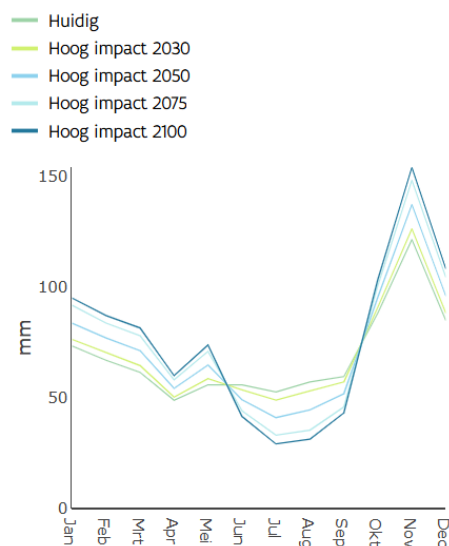
1.1.4.3.3 Drinkwaterwinning

Drinkwater heeft een groot maatschappelijk belang en drinkwaterproductie is dan ook een belangrijke behoefte in het gebied. Tijdens periodes dat het kan binnen de afgesproken peilregeling is de doelstelling dat De Watergroep maximaal ruw water uit de Blankaart kan innemen voor de productie van drinkwater. Die periodes zijn schaars, vaak is de kwaliteit niet optimaal en kan er geen water ingenomen worden. Momenteel is de voornaamste reden dat geen water ingenomen wordt vanuit de Blankaartvijver de waterbeschikbaarheid zelf. Het is duidelijk dat bijkomende inspanningen om de waterkwaliteit te verbeteren prioritair zijn. Streefdoel moet zijn dat bij nood aan waterinname het beschikbare water maximaal gecapteerd wordt vooraleer het afgevoerd wordt naar de IJzer. De waterinname verloopt via het ringkanaal. Om het water optimaal te kunnen innemen is het belangrijk dat de peilinstellingen voor dit ringkanaal maximaal afgestemd worden op een optimale waterinname. Hiertoe is het belangrijk dat het ringkanaal hydrologisch geïsoleerd wordt van het omgevende gebied.

Het optimaal innemen van ruw water uit de Blankaart voor de productie van drinkwater is hier tot doel gesteld. Schaarste zal voornamelijk voorkomen in warmere, drogere periodes typisch in de zomer en het vroege najaar. Als gekeken wordt naar Figuur 16 en Figuur 17 kan gesteld worden dat periode april tot september een lagere neerslaghoeveelheid per maand vertonen in de gemeente Diksmuide. De potentiële verdamping per maand is het hoogst in mei tot september. De combinatie van beide toont dat de maanden mei tot september het kwetsbaarst zijn voor lagere grondwaterstanden waardoor bijgevolg ook minder water in het spaarbekken zal staan (ook verdamping binnen het spaarbekken zelf). Tijdens de zomermaanden worden in peilzone Blankaartvijver en Woumen-en Merkembroek de peilen het laagste gehouden. De peilen zijn optimaal ingesteld in termen van

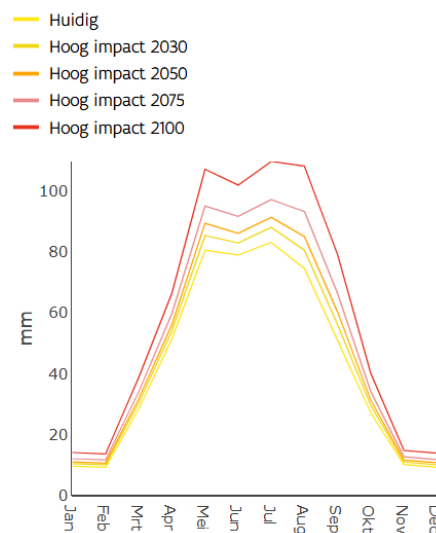
natuurdoelstellingen, maar zijn tevens gerelateerd aan de mindere neerslag en hogere verdamping. Ook in Engelandelft bereiken de peilen hun minimum in de zomer tot oktober in het peilbesluit. Deze zijn zo ingesteld in functie van landbouw, maar zijn tevens gerelateerd aan bovenstaande zaken.

Neerslagtotaal per maand

Figuur 16 Neerslagtotaal per maand (mm) voor gemeente Diksmuide (Bron: Klimaatportaal)

Potentiële verdamping per maand (mm)

Figuur 17 Potentiële verdamping per maand (mm) voor gemeente Diksmuide (Bron: Klimaatportaal)

De effectieve onttrekking gebeurt in peilzone 1: Blankaartgebied, terwijl het waterproductiecentrum in peilzone 2 gelegen is. In peilzone 1 geldt dat in de zomermaanden het peil iets lager mag wegzakken tegenover huidige situatie (5 cm). Het maximale peil blijft hetzelfde. Voor het najaar geldt hetzelfde voor het minimale peil en wordt het maximale peil met 15 cm verhoogd. Dit betekent dat de range waarin het peil zich mag bevinden voor zowel de zomer als het najaar groter is dan de huidige situatie. Dit maakt dat ook *the window of opportunity* om water te laten onttrekken voor drinkwaterproductie groter wordt, wat een positief effect heeft op drinkwaterwinning. Anderzijds kan een hoger maximaal peil ertoe leiden dat het ringkanaal of de innamezone vaker of langer onder water staat, waardoor water tijdelijk niet kan worden ingenomen, ook al is er voldoende water aanwezig. Echter, bij het bepalen van de peilen in de peilzones was het van belang dat de peilinstellingen voor het ringkanaal maximaal afgestemd werden op een optimale waterinname. Omwille van deze reden kan aangenomen worden dat de peilen optimaal ingesteld zijn in termen van drinkwaterwinning. Daarnaast zijn er voorwaarden waaraan voldaan moet worden om water te mogen laten innemen voor drinkwaterwinning.

Het peilbesluit erkent het belang van het ringkanaal voor de drinkwaterwinning en voorziet daarom in een hydraulische isolatie van het ringkanaal, zodat het peilbeheer voor de waterinname zo onafhankelijk mogelijk kan gebeuren. Verhogingen van de maximale peilen in het omliggende gebied kunnen theoretisch leiden tot een verhoogde kans op inundatie van de innamezone en bijgevolg tot tijdelijke beperkingen van de inname mogelijkheden.

De peilverhogingen situeren zich echter hoofdzakelijk in de winterperiode, terwijl de drinkwaterwinning vooral kritisch is tijdens droge periodes in zomer en vroege najaar. Bovendien voorziet het peilbesluit in flexibel peilbeheer binnen vastgelegde bandbreedtes, waardoor bij voorspelde neerslag het peil tijdig kan worden verlaagd. De gemodelleerde peilstijgingen voorafgaand aan hoogwater bedragen circa 14 cm. Wanneer hoogwater wordt voorspeld, kan hierop anticiperend worden ingegrepen door de waterpeilen in de omliggende waterlopen van het ringkanaal te verlagen.

Hierdoor kunnen mogelijke effecten op de drinkwaterproductie doeltreffend worden beperkt. In combinatie met een operationele afstemming met De Watergroep wordt dan ook geen aanzienlijk negatief effect op de drinkwaterwinning verwacht.

Aangezien het peilbesluit voornamelijk een vernatting inhoudt, waardoor er meer water is om in te nemen, wordt een positief effect verwacht van het peilbesluit op drinkwaterwinning. Er wordt algemeen beoordeeld dat er geen aanzienlijk negatieve effecten te verwachten zijn op de drinkwaterwinning.

1.1.4.4 Klimaat

Het peilbesluit houdt zowel peilverhogingen als peilverlagingen in. Over het algemeen kan gesteld worden dat het peilbesluit voor vernatting zal zorgen binnen het plangebied. De minimale peilen worden opgetrokken om verdroging tegen te gaan. In normale omstandigheden (niet bij hoogwater) zal meer water geborgen kunnen worden in het gebied. Dit heeft verschillende voordelen:

- In termen van klimaatverandering draagt het langer en meer vasthouden van water bij aan de strijd tegen droogte. Dit biedt tevens een voordeel voor de aanwezige landbouw in het gebied in de strijd tegen waternood in tijden van droogte.
- Toekomstige klimaatverandering zal meer extreme neerslagevents veroorzaken. Het verhogen van maximale peilen zorgt ervoor dat pas later de kunstwerken opengesteld zullen worden voor verdere afwatering naar bijvoorbeeld de IJzer. Dit kan effect hebben op de piekdebieten na neerslagevents waardoor het water pas later afgevoerd zal worden en meer tijd krijgt om te infiltreren en zo ook minder overlast stroomafwaarts kan veroorzaken.
- In termen van de aanwezige fauna en flora worden er meer biotopen gecreëerd voor water afhankelijke vegetaties. Dit gebeurt in lijn met de natuurdoelstellingen die in dit gebied gesteld zijn.
- Het project draagt bij aan het creëren van ruimte voor water, het herstel van ‘natte’ natuur en het tegengaan van waterschaarste. Omwille van die reden draagt het peilbesluit bij aan de doelen van de ‘Blue Deal’ en ‘Weerbaar Waterland’.

Op bovenstaande elementen wordt verwacht dat het peilbesluit een positief effect heeft. Echter, het algemeen verhogen van de peilen in het peilbesluit leidt tot een afname in buffercapaciteit in het gebied zelf bij extreme neerslagevents, die met het oog op toekomstige klimaatverandering meer te verwachten zijn. Dit kan een negatief effect te weeg brengen in termen van het bergen van overstromingswater tijdens hoogwater. Dit is voornamelijk het geval voor zone Blankaart, waarbij een stijging van het waterpeil gepaard gaat met een toename van de oppervlakte die onder normale condities onder water staat. Zoals blijkt uit §1.1.4.1.1 is de impact op de buffercapaciteit van

overstromingswater verwaarloosbaar tot zeer beperkt en zal deze niet leiden tot uitbreiding van overstromingscontouren waar dit niet wenselijk is.

Over het algemeen kan dan ook gesteld worden dat er geen aanzienlijk negatief effect is van het peilbesluit op discipline klimaat. De effecten zijn integendeel veelal positief wat betreft klimaatadaptatie.

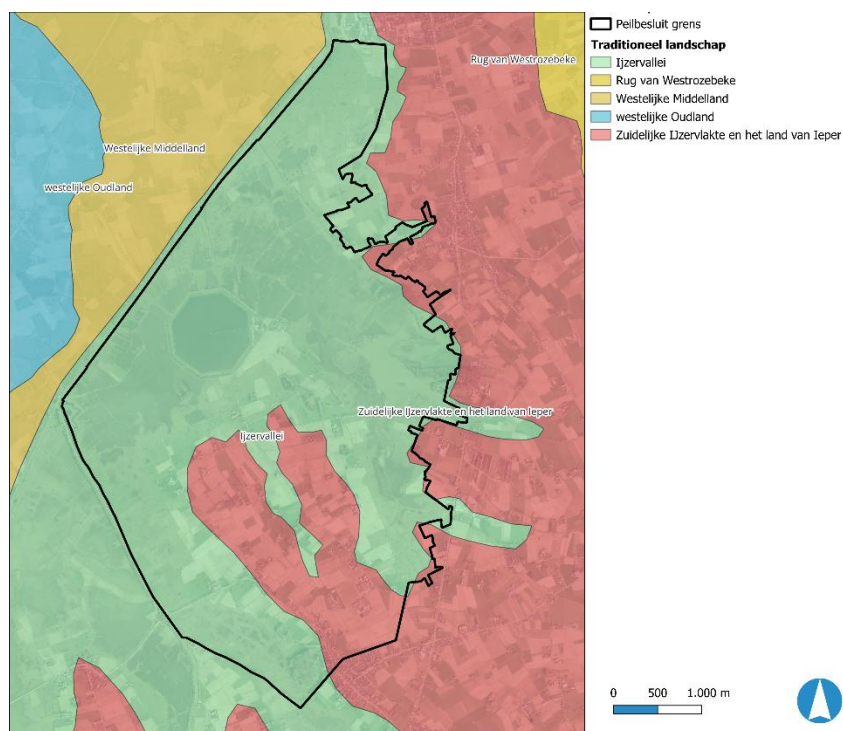
1.1.4.5 Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie

1.1.4.5.1 Landschap

Het peilgebied situeert zich binnen de contouren van de traditionele landschappen 'Ijzervallei' en 'Zuidelijke Ijzervlakte en het Land van Ieper' (zie Figuur 18). Het peilbesluit hypothekeert de beleidswenselijkheden van deze traditionele landschappen niet. In tegendeel, het peilbesluit streeft eveneens behoud en bescherming van de natuur- en cultuurwaarden na.

De wenselijkheden voor toekomstige ontwikkeling van de traditionele landschappen zijn de volgende:

- Ijzervallei
 - Behoud en bescherming van de natuur- en cultuurwaarden;
 - Maximaal behoud van het landelijk karakter.
- Zuidelijke Ijzervlakte en het land van Ieper
 - Vrijwaren landelijk karakter met verspreide boerderijen in een open landbouwlandschap;
 - Bufferen van industriële en commerciële complexen in de open ruimte rond de kleinstedelijke kernen;
 - Behoud van de silhouetten van de steden en dorpen als blikvanger.

Figuur 18 Traditionele landschappen t.h.v. het plangebied

Het plangebied omvat verschillende landschappelijke waarden. Peilzone Woumen- en Merkembroek Walevaart, Engelendelft en Blankaartvijver zijn zo goed als volledig gelegen binnen het **landschappelijk geheel** 'Izervallei tussen Elzedamme en Woumen en Lovaert bij Pollinkhove'. Dit geheel wordt omschreven door enkele waarden die in het landschap te vinden zijn of het typeren. Enkele relevante zaken binnen dit landschappelijk geheel worden aangehaald:

- *De meeste gebouwen en nederzettingen bevinden zich aan de rand van de winterbedding langs de 5 meter hoogtelijn binnen dit geheel.*
- *Ten westen van het waterspaarbekken van de Blankaart liggen twee eendenkooien waaronder de oude eendenkooi van Merkem, die sterk opvalt in dit open landschap door de begroeiing van lage bomen en struiken. Rond de Blankaartvijver is door de grote veenontginning een watervlakte ontstaan. De watervlakte, de oeverlanden en enkele aansluitende graslanden vormen samen het natuurreservaat van De Blankaart. Door de graduele overgang van vijver naar oever heeft men hier een rijke water- en moerasvegetatie met veel riet, zeggen, biezen, wilgenbosjes,.... Daarnaast biedt deze vijver en de begroeide oevers een ideale biotoop voor talrijke watervogels (vooral eenden) als broedplaats, rustplaats, overwinteringsplaats,.... De vijver wordt gevoed door de beken die van het zandleemgebied afwateren naar de IJzer (zoals Kwadebeek, Steenbeek, Ronebeek, Velkelokerbeek).*

- *Dit landschap heeft dus een uitgesproken open karakter met weidse vergezichten in alle richtingen. De IJzer, Lovaart⁵ en Ieperlee vallen op in het landschap door de dijken en vooral door de begeleidende bomenrijen. Het enorme graslandcomplex van de IJzerbroeken met kleine rechthoekige percelen omringd door grachten met rietkragen geven het gebied een meerwaarde.*

De eendenkooien en de rijke waarden die het te bieden heeft, worden in het peilbesluit beoogt. Specifiek de biotoop die de Blankaartvijver biedt voor talrijke watervogels (vooral eenden) als broedplaats, rustplaats, overwinteringsplaats,.... Op deze landschappelijke waarde wordt een aanzienlijk positief effect verwacht.

De bomenrijen die zich langs de Ieperlee bevinden situeren zich aan de rand van het peilgebied en zullen gezien de beperkte peilwijzigingen en hun situering op de dijken geen aanzienlijke impact ondervinden. Langs de IJzer situeren er zich t.h.v. het peilgebied vnl. lage bomen en struiken. Hiervoor geldt dezelfde redenering.

Peilzone Engelandelft omvat deels het **vastgesteld landschappelijk atlasrelict** 'De Ieperlee, het kanaal Ieper-IJzer en de Martjesvaart'. De Martjesvaart en het kanaal Ieper-IJzer begrenzen de peilzone. Enkele waarden van het landschappelijk atlasrelict worden aangehaald:

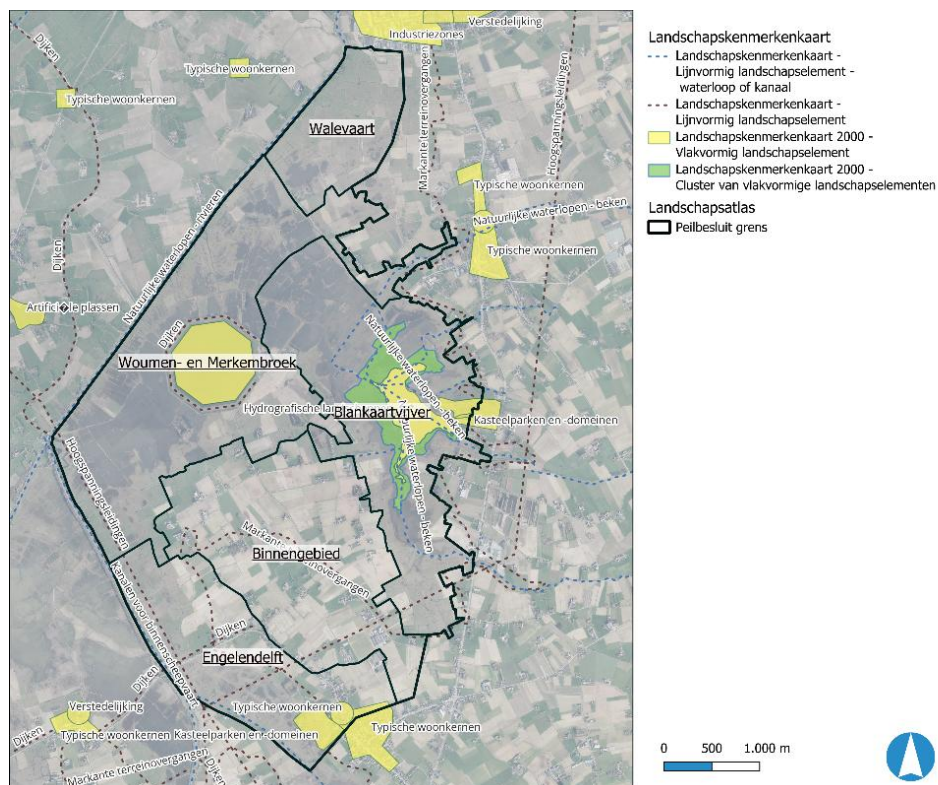
- *De natuurwaarde van het gebied is voor een groot deel vertegenwoordigd in de broeken aansluitend op de IJzerbroeken in het noorden. Aangezien deze gebieden een constant landgebruik als grasland kennen, minstens sinds eind 18de eeuw, is het biologisch waardevol. Deze gronden staan nog jaarlijks (in herfst en winter) onder water en aangezien ze aansluiten bij de uitgestrekte IJzerbroeken, vormen ze een trekpleister voor diverse watervogels.*
- *De Martjesvaart en het Kanaal Ieper-IJzer hebben hun eigen natuurwaarde. Lijnelementen als deze, bestaande uit water met aan weerszijden de oevers en beplantingen, vormen een corridor waarlangs dieren en planten kunnen migreren. Het kanaal Ieper-IJzer vormt over zijn lengte van 15km, een rol van betekenis in de verbinding van verschillende natuurgebieden, vooral voor de migratie van verschillende diersoorten. Het Kanaal Ieper-IJzer is ook één van de meest visrijke kanalen in West-Vlaanderen, er komen minstens twintig vissoorten in relatief hoge aantallen voor. In 2000-2001 werd een natuurinrichtingsplan opgesteld waarbij gestreefd werd naar verbetering van de natuurwaarde van (de omgeving van) het kanaal. Zo moest de landbouw geëxtensieerd worden, struweel worden aangeplant, afsluitingen verplaatst, hakhoutbeheer hersteld en natuurvriendelijke oevers aangelegd. De brede dijk aan de westelijke zijde van het kanaal is voor sommige delen uitermate reliëfrijk wat veelal een rijkere flora met zich meebrengt. De meest biologisch waardevolle delen van de Martjesvaart liggen tussen Steenstraat en de Kleine Martjesbrug. Hier liggen smalle lage dijken met zachte oevers langs de vaart met daarop een waardevolle vegetatie bestaande uit sleedoorn- en meidoornstruwelen, vermengd met hondsroos, es, vlier, zomereik, wilg en zoete kers. De vegetatie trekt veel broedvogels aan en in het kanaaltje zelf komen diverse watervogels voor.*

⁵ Buiten het peilgebied gesitueerd.

Zowel de waarden van de natuuraspecten als de landbouwaspecten komen hier aan bod. Op deze waarden die binnen of rondom de Martjesvaart en het kanaal Ieper-IJzer voorkomen, wordt verwacht dat het peilbesluit een positieve invloed heeft.

De **landschapskenmerkenkaart** geeft ruimtelijke landschapskenmerken weer. De geïnventariseerde ruimtelijk structurerende landschapselementen en -kenmerken zijn zowel van fysische (reliëf, hydrografie,...), biotische (planten, struiken, bomen, cultuurgewassen,...) of menselijke (nederzettingen, landname en kolonisatie, wonen en werken, landbouw en industrie, verkeer en transport,...) aard. Aan de hand van deze kaart kan het landschap binnen het plangebied beter in beeld gebracht worden.

Peilzone Woumen-en Merkembroek wordt begrensd langs noordwestelijke en zuidwestelijke zijde door natuurlijke waterlopen- en rivieren met name de IJzer en de IJzervallei (NW zijde) en het kanaal Ieper-IJzer (ZW zijde). Voor de rest is het spaarbekken van de Blankaart gelegen binnen deze peilzone, die omringd wordt door een dijk. Verder bestaat peilzone Blankaartvijver voor een groot deel van de oppervlakte uit hydrografisch landschap en artificiële plas waar enkele natuurlijke waterlopen en beken doorlopen. Ten oosten is ook een kasteelpark- en domein gelegen. Peilzone Binnengebied omvat een markante terreinovergang die diagonaal door de zone gaat. Tot slot wordt peilzone Engelandelft langs zuidwestelijke zijde begrensd door een kanaal voor binnenscheepsvaart, m.n. het kanaal Ieper-IJzer. Verder komen enkele dijken en hoogspanningsleidingen als lijnvormige landschapselementen voor in het landschap en typische woonkernen en kasteelparken en -domeinen als vlakvormige landschapselementen.

Figuur 19 Landschapskenmerkenkaart t.h.v. het plangebied

De **wetenschappelijke inventaris landschappelijk erfgoed** duidt in peilzone Blankaartvijver ‘Kasteeldomein de Blankaart’ aan, in peilzone Engelandelft ‘Kasteeldomein de Coninck de Merckem’ en binnen Woumen- en Merckembroek ‘Fort de Cnocke’.

Het peilbesluit houdt peilaanpassingen in ter hoogte van enkele kunstwerken binnen het plangebied. De peilzones Engelandelft, Binnengebied en Walevaart zijn mee in rekening genomen ten gevolge van de peilaanpassingen binnen peilzone Blankaartvijver en Woumen- en Merckembroek. Het doel hiervan is om de resterende belangen naast natuurwaarde, waaronder erfgoed, in rekening te brengen en te verhinderen dat hier aanzienlijk negatieve effecten op zullen plaatsvinden. Omwille van deze reden zal het effect op landschappelijk erfgoed niet aanzienlijk negatief zijn.

Met een maximale peilwijziging van +30 cm (vernatting) tot -40 cm (verdroging) ten opzichte van de huidige afspraken (zie Tabel 1), worden geen aanzienlijke negatieve effecten verwacht op de landschappelijke elementen Kasteeldomein de Blankaart, Kasteeldomein de Coninck de Merckem en Fort de Cnocke, op voorwaarde dat de wijzigingen geleidelijk worden doorgevoerd en rekening houden met de hydrologische gevoeligheden:

- De waterhuishouding van de kasteeldomeinen wordt deels gestuurd door vijvers en grachten. Een wijziging van 30 cm – 40 cm kan invloed hebben op het beheer van vijvers en het parklandschap, maar kan geen drastische visuele veranderingen veroorzaken.
- Forten zijn vaak gebouwd met waterhuishouding in gedachten. Gezien de contouren van het voormalige fort als dusdanig ook nog in het landschap kunnen waargenomen worden, waaronder natte grachten, kan een veranderend peil de vochtbalans beïnvloeden, maar grote impact is onwaarschijnlijk.

1.1.4.5.2 Bouwkundig erfgoed

Het plangebied is niet gelegen binnen de contouren van **UNESCO** werelderfgoed.

Volgende **beschermde monumenten** zijn gelegen binnen het plangebied:

Tabel 9 beschermde monumenten binnen het plangebied

Peilzone	Beschermde monument	Waarden ter bescherming van het monument relevant voor het peilbesluit
Woumen- en Merckembroek	Fort De Knocke	<p><u>Historische waarde, sociaal-culturele waarde, wetenschappelijke waarde</u></p> <p>Als getuigenis en studieobject van de Franse verdedigingslinie van de zogenaamde pré-carré, die niet alleen één van de opmerkelijkste realisaties was van de Franse vestingsbouwkundige Vauban maar tevens een toonaangevende realisatie van de vestingsbouw in de 2de helft van de 17de eeuwen als materiële uiting van de bewogen periode van de Spaans-Franse oorlogen in de tweede helft van de 17de eeuw waarin het gebied van de Westhoek de inzet</p>

Peilzone	Beschermde monument	Waarden ter bescherming van het monument relevant voor het peilbesluit
		vormde van de conflicten tussen de grootmachten van Frankrijk, Spanje en Engeland.
Woumen- en Merkembroek	Eendenkooi van Merkem	<p><u>Historische waarde</u></p> <p>De eendenkooi van Merkem heeft een historische waarde als getuige van een bijzondere jachttechniek op waterwild (zogenaamd vangbedrijf) zoals die vanaf de middeleeuwen werd toegepast. Er zijn sterke aanwijzingen dat het ontstaan van eendenkooien in Vlaanderen moet gesitueerd worden. De oudste vermelding van de eendenkooi van Merkem gaat terug tot 1591, maar de oorsprong van de constructie kan veel ouder zijn en opklommen tot de middeleeuwen vermits de constructie als leengoed bekend is. Bovendien was het omliggende landschap, als uitgeveend graslandgebied, al vanaf de 12de - 13de eeuw een zeer geschikt pleistergebied voor watervogels.</p> <p><u>Wetenschappelijke waarde</u></p> <p>De eendenkooi van Merkern is, na verlies van de oorspronkelijke jachtfunctie, verder ontwikkeld tot een bijzonder biotoop voor broedende en pleisterende watervogels. Het kooibos groeide uit tot broedkolonie van blauwe reigers en aalscholvers. De begroeiing van het kooibos, bestaande uit een begreppeld alluviaal bos biedt een afwisselend biotoop voor houtachtige en kruidachtige planten. Het spectrum aan soorten en variëteiten uit het genus Populus (populier) bestaat uit specifieke en karakteristieke cultuurvariëteiten.</p>
Engelendelft	Parochiekerk Sint-Bavo	<p><u>Historische waarde</u></p> <p>Neogotische kerk gebouwd in 1897-1898 als vervanging van een 15de- 16de-eeuwse kerk, met behoud van koor en transept, naar ontwerp van Eugene Gife. Geslaagde integratie van de oude delen met de nieuwbouw door gebruik van een gelijklopend decoratief motief. Homogeen geheel, zowel in- als uitwendig, met herbruik van oud nog aanwezig meubilair, gemengd met aankleding uit het einde van de 19de en begin van de 20ste eeuw.</p>
Binnengebied	Beukelaremolen	De houten windmolen is beschermd als monument omwille van het algemeen belang.

Voor het beschermd onroerend erfgoed werden enkel voor de Eendenkooi van Merkem waarden gevonden die relevant zijn in termen van het peilbesluit. De natuurwaarden worden belicht, waarop verwacht wordt dat het peilbesluit een aanzienlijk positief effect heeft.

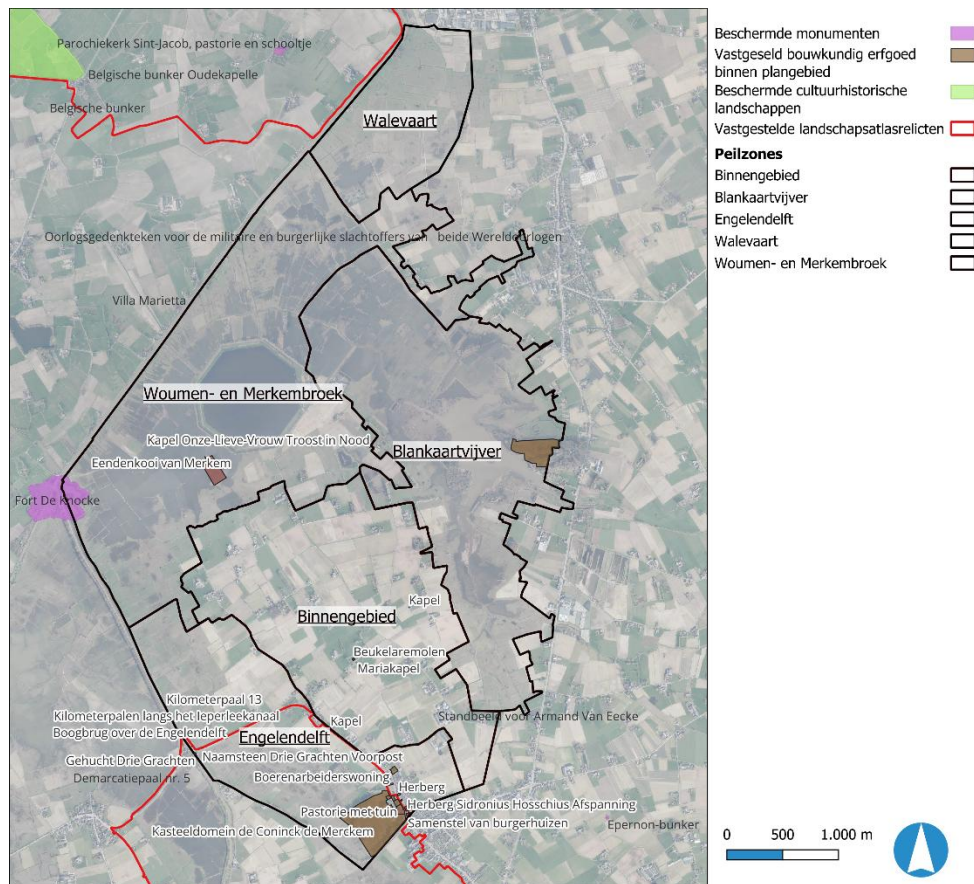
De **vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed** duidt volgende elementen aan:

Tabel 10 Elementen aangeduid in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed t.h.v. het plangebied

Naam	Locatie
Boogbrug over de Engelandelft	Drie Grachtensteenweg (Houthulst)
Kilometerpalen langs het Ieperleekanaal	Ieperleedijkstraat (Houthulst), Dekemelelaan, Diksmuidseweg, Ooststraat, Westkaai, Westkaaipad (Ieper), Ketsedijk, Westpoeselstraat (Lo-Reninge)
Gehucht Drie Grachten	Ieperleedijkstraat (Houthulst)
Kilometerpaal 13	Ieperleedijkstraat (Houthulst)
Naamsteen Drie Grachten Voorpost	Ieperleedijkstraat (Houthulst)
Kasteeldomein de Blankaart	Iepersteenweg 54-56 (Diksmuide)
Burgerhuis van 1922	Kerkdreef 1 (Houthulst)
Samenstel van arbeiderswoningen	Kerkdreef 2-4 (Houthulst)
Kapel	Meiboomstraat (Houthulst)
Eendenkooi van Merkem	Oostbroekstraat (Houthulst)
Mariakapel	Oostbroekstraat (Houthulst)
Beukelaremolen	Rodesteenstraat (Houthulst)
Kapel Onze-Lieve-Vrouw Troost in Nood	Vijfhuizenstraat (Diksmuide)
Heilig Hartbeeld	Westbroekstraat (Houthulst)
Kapel	Westbroekstraat (Houthulst)
Kapel toegewijd aan Sint-Anna	Westbroekstraat (Houthulst)
Naamsteen Luigem schiereiland	Westbroekstraat (Houthulst)
Kasteeldomein de Coninck de Merckem	Westbroekstraat 1 (Houthulst)
Samenstel van burgerhuizen	Westbroekstraat 20-22 (Houthulst)
Boerenarbeiderswoning	Westbroekstraat 23 (Houthulst)
Herberg Sidronius Hosschius Afspanning	Westbroekstraat 26 (Houthulst)
Dorpswoning	Westbroekstraat 28 (Houthulst)

Naam	Locatie
Parochiekerk Sint-Bavo met kerkhof	Westbroekstraat 3 (Houthulst)
Dorpswoningen	Westbroekstraat 30 (Houthulst)
Burgerhuis	Westbroekstraat 46 (Houthulst)
Pastorie met tuin	Westbroekstraat 5 (Houthulst)
Herberg	Westbroekstraat 58 (Houthulst)
Brouwerij Sint-Andries	Westbroekstraat 72 (Houthulst)

In het zuiden van peilzone Engelandelft zijn verschillende vastgestelde bouwkundige elementen geclusterd gelegen in de nabijheid van of gerelateerd aan waterlopen. Voor de vastgestelde inventaris bouwkundige elementen geldt dezelfde redenering die gevolgd werd in §1.1.4.5.1, namelijk: met een maximale peilwijziging van +30 cm (vernatting) tot -40 cm (verdroging) ten opzichte van de huidige afspraken (zie Figuur 1), worden geen aanzienlijke negatieve effecten verwacht op de beschermde elementen en het vastgesteld bouwkundig erfgoed, op voorwaarde dat de wijzigingen geleidelijk worden doorgevoerd en rekening houden met de hydrologische gevoeligheden. Voor kasteeldomeinen en forten geldt dezelfde redenering.

Figuur 20 Beschermd elementen en vastgestelde inventarisitems t.h.v. het plangebied

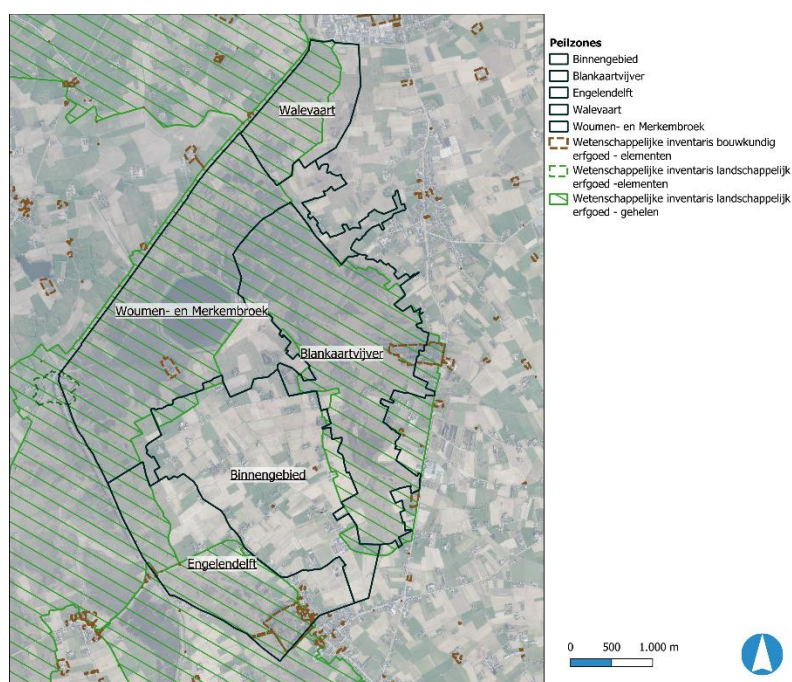
Het plangebied is niet gelegen binnen een **erfgoedlandschap**.

De **wetenschappelijke inventaris** duidt onderstaande elementen aan. Ook hier geldt de redenering die gevolgd is in §1.1.4.5.1.

Tabel 11 Elementen en gehelen uit de wetenschappelijke inventaris t.h.v. het plangebied

Wetenschappelijke inventaris landschappelijk erfgoed – gehelen
IJzervallei tussen Elzendamme en Woumen en Lovaart bij Pollinkhove
De Ieperlee, het kanaal Ieper-IJzer en de Martjesvaart
Wetenschappelijke inventaris landschappelijk erfgoed – elementen
Fort de Cnocke
Kasteeldomein de Coninck de Merckem
Park van het kasteel De Coninck de Merckem
Pastorie met tuin
Kasteeldomein de Blankaart
Wetenschappelijke inventaris bouwkundig erfgoed – elementen
Kasteeldomein de Blankaart
Kapel Onze-Lieve-Vrouw Troost in Nood
Eendenkooi van Merkem

Wetenschappelijke inventaris landschappelijk erfgoed – gehelen
Kilometerpaal 13
Bruggen en aanlegkaai Drie Grachten
Boogbrug over de Engelandelft
Naamsteen Drie Grachten Voorpost
Naamsteen Luigem schiereiland
Kapel
Mariakapel
Beukelaremolen
Brouwerij Sint-Andries
Boerenarbeiderswoning
Kasteeldomein de Coninck de Merckem
Pastorie met tuin
Samenstel van burgerhuizen
Herberg Sidronius Hosschius Afspanning
Dorpswoningen
Burgerhuis
Burgerhuis van 1922
Herberg
Boerenarbeiderswoning

Figuur 21 Wetenschappelijke inventaris t.h.v. het plangebied

Op de aanwezige bouwkundig erfgoedelementen die zich binnen het plangebied bevinden wordt geen direct effect verwacht van het peilbesluit. Enkel bij overstromingen kan er een effect verwacht worden. De vallei van de IJzer is zeer gevoelig voor overstromingen. De waarborging van de waterveiligheid is dan ook een zeer belangrijke randvoorwaarde voor het gebied. Het is bijgevolg duidelijk dat bij de opmaak van nieuwe peilregelingen gegarandeerd is dat deze geen negatieve impact

hebben op de waterveiligheid. Zoals blijkt uit §1.1.4.1.1 is het van belang om te vermelden dat het effect van een gewijzigde peilregeling op overstromingen zich beperken tot de peilzone Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek. Daarbuiten zijn er geen effecten.

Om het risico op overstromingsschade beter in te kunnen schatten en geen extra overstromingsschade te veroorzaken door een aangepast peilbeheer, werd door VMM-opdracht gegeven om via een scenarioberekening met het bestaande model voor de IJzer een inschatting te maken van het bijkomend overstromingsrisico. Hieruit is gebleken dat voor het effect op het hoger peil geconcludeerd kan worden dat er slechts een zeer beperkte toename (binnen de foutmarge van het model) optreedt van het maximaal peil in het gemodelleerd gebied. Het maximaal peil stijgt wel meer bij kleinere gebeurtenissen of buien, maar dat zijn niet de events die als overstroming of wateroverlast kunnen worden gezien. Tenminste niet in de percelen met een natuurbestemming. Het gebied is namelijk ook deels ingericht om overstromingen te kunnen opvangen.

Aan de hand van de modelleringen van Sumaqua werd berekend dat de toename in maximaal peil bij hoogwater in Woumen- en Merkembroek en Blankaartvijver minder dan 1 cm tot maximaal 6-7 cm zal bedragen bij hoogwater en binnen de huidige overstromingscontouren zal blijven. Ten aanzien van de bouwkundige erfgoedelementen worden bijgevolg geen aanzienlijke effecten verwacht t.g.v. een toename in overstromingsrisico's.

Los van overstromingsrisico's kunnen grondwaterpeilstijgingen een potentiële impact hebben t.a.v. de stabiliteit van gebouwen. Hieromtrent kan gesteld worden dat:

- Een lichte grondwaterfluctuatie van max. 40 cm zich binnen de normale tolerantie voor historische gebouwen situeert.
- De impact op funderingen zal afhangen van de ondergrond, maar bij een stabiele ondergrond en een geleidelijke wijziging zijn geen ernstige verzakkingen te verwachten.

T.a.v. potentiële vochtproblematiek kan gesteld worden dat gezien de kastelen en het fort voldoende drainage hebben, beperkte vernatting geen direct risico met zich meebrengt.

1.1.4.5.3 Archeologie

De ondergrond dient algemeen beschouwd te worden als bodemarchief, waar voorzichtig mee moet omgesprongen worden in functie van de potentieel archeologische waarden. Door eventuele graafwerkzaamheden is er kans op het verstoren van het bodemarchief. Dit is o.a. het geval voor te bouwen constructies zoals vervanging balkenstuw Walevaart door een vaste constructie/drempel en Houtensluisvaart, hydraulische isolatie ringkanaal en hydraulische isolatie peilzones 1 en 2.

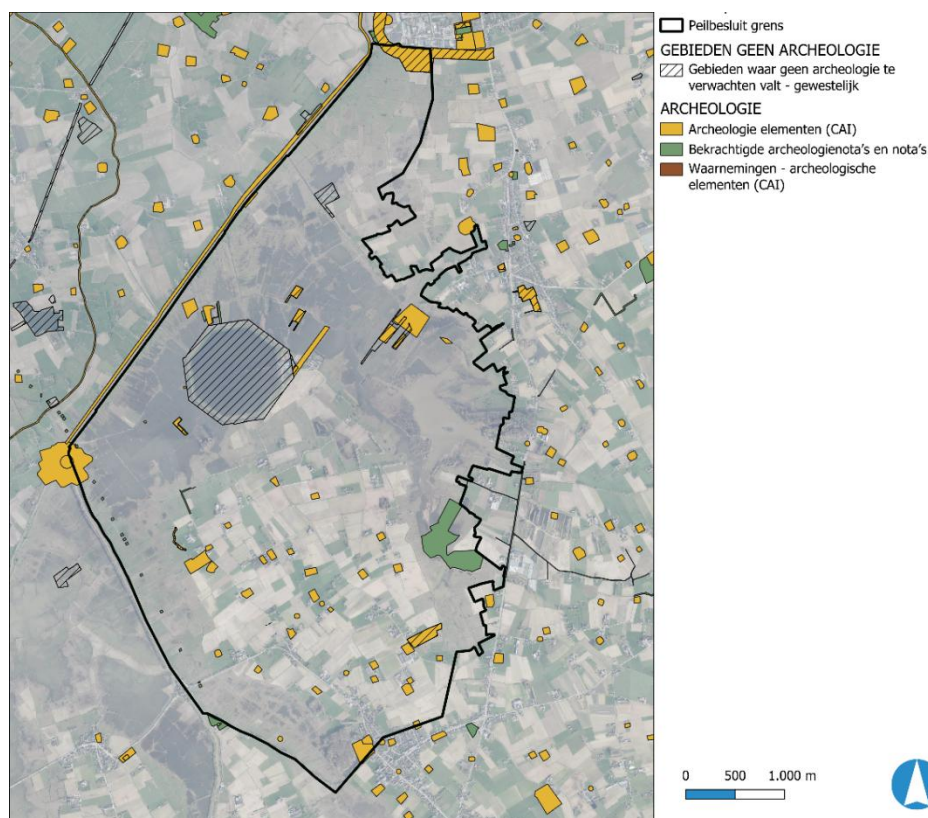
Het plangebied is niet aangeduid als beschermde archeologische site. Er komen enkele gebieden voor die aangeduid zijn als 'gebied waar geen archeologie te verwachten valt' zoals bijvoorbeeld het spaarbekken van De Blankaart.

De **Centrale Archeologische Inventaris** is een inventaris van nu tot nog toe archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifiek karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de centrale Archeologische Inventaris uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder onderzoek vastgesteld te worden. In het plangebied zijn volgende archeologische vindplaatsen gekend volgens de Centrale Archeologische Inventaris (toestand december 2024).

Tabel 12 Centrale archeologische inventaris (CAI) elementen binnen het plangebied, toestand december 2024

Naam	Locatie
Beukelaremolen / Bussches molen	Rodesteenstraat 8 (Houthulst)
Beverluis hoeve	Beverluisstraat 1 (Houthulst)
Blankaart: Merkembroek en Stenensluisvaart	Noordbroekstraat (Diksmuide), Knokkestraat (Houthulst)
Diksmuidestraat I	Diksmuidestraat (Houthulst)
Driegrachtensteenweg I	Drie Grachtensteenweg (Houthulst)
Driegrachtensteenweg II	Driegrachtensteenweg (Houthulst)
Fort De Knocke	Knokke (Houthulst)
Heulegoedstraat 7	Heulegoedstraat 7 (Houthulst)
Heulegoedstraat I	Heulegoedstraat (Houthulst)
Heulegoedstraat II	Heulegoedstraat (Houthulst)
Heulegoedstraat III	Heulegoedstraat (Houthulst)
Heulegoedstraat IV	Heulegoedstraat (Houthulst)
IJzerdijk	Rapestraat (Diksmuide)
Kasteel de Coninck de Merkem	Westbroekstraat 1 (Houthulst)
Kattestraat	Kattestraat (Staden)
Kerk Fort De Knocke	Knokkestraat (Houthulst)
Kerkevaart	Woumen (Diksmuide)
Meiboomstraat I	Meiboomstraat (Houthulst)
Meiboomstraat II	Meiboomstraat (Houthulst)
Merkem - Steenoven	Negentiende Liniestraat (Houthulst)
Merkembroek	Merkem (Houthulst)
Neckersbroek	Pollaertstraat (Diksmuide)
Noorteynder Meulen	Rodesteenstraat (Houthulst)
Omleidingsweg	Diksmuide (West-Vlaanderen)
Oostbroekstraat	Oostbroekstraat (Houthulst)
Oostbroekstraat 12	Oostbroekstraat 12 (Houthulst)
Oostbroekstraat I	Oostbroekstraat (Houthulst)
Oostbroekstraat II	Oostbroekstraat (Houthulst)
Puidebroekstraat / Oostbroekstraat	Oostbroekstraat, Puidebroekstraat (Houthulst)

Naam	Locatie
Puidebroekstraat 1	Puidebroekstraat 1 (Houthulst)
Rodesteenstraat 1	Rodesteenstraat 1 (Houthulst)
Rodesteenstraat 9	Rodesteenstraat 9 (Houthulst)
Rodesteenstraat I	Rodesteenstraat (Houthulst)
Sint-Bavokerk	Westbroekstraat 3 (Houthulst)
Stenensluisvaart	Woumen (Diksmuide)
Vredenhofstraat 6	Vredenhofstraat 6 (Houthulst)
Vredenhofstraat I	Vredenhofstraat (Houthulst)
Vredenhofstraat II	Vredenhofstraat (Houthulst)
WO Houthulst 3	Houthulst (Houthulst)
Werfbegeleiding Houthulst Waterkeringsdijk Pompgemaal 5	Houthulst (Houthulst)
Westbroekstraat	Westbroekstraat (Houthulst)
Westbroekstraat/ Puidebroekstraat	Puidebroekstraat, Westbroekstraat (Houthulst)
Westbroekstraat 63	Westbroekstraat 63 (Houthulst)
Westbroekstraat I	Westbroekstraat (Houthulst)
Westbroekstraat II	Westbroekstraat (Houthulst)
Westbroekstraat III	Westbroekstraat (Houthulst)
Woumenweg 224	Woumenweg 224 (Diksmuide)
De Blankaart	Woumen (Diksmuide)

Figuur 22 Archeologie t.h.v. het plangebied

Als gevolg van peilwijzigingen zijn een aantal potentiële effecten mogelijk t.a.v. archeologische relictten:

- Begraven archeologische structuren (restanten in de ondergrond) kunnen gevoelig zijn voor langdurige verdroging.
- Organische materialen (hout, leer) blijven beter bewaard onder stabiele, natte omstandigheden.

Aangezien de wijziging maximaal 40 cm bedraagt, is geen sterke impact te verwachten, tenzij er op bepaalde plaatsen een al bestaande kritische drempelwaarde wordt overschreden. Dit is echter een leemte in de kennis waar binnen voorliggende plan-mer-screening niet op geanticipeerd kan worden. Gezien de omvang van het plangebied zal bij implementatie van het peilbesluit een archeologienota aan de orde zijn. Binnen de scope van een archeologienota zullen mogelijke archeologische zones die gevoelig zijn voor grondwaterpeilwijzigingen geïdentificeerd worden. Indien organische archeologische resten aanwezig zijn, kan een grondwatermonitoringplan noodzakelijk zijn. Gezien de toepassing van de archeologieregelgeving worden geen aanzienlijk negatieve effecten verwacht van het peilbesluit op archeologie binnen het plangebied. Er wordt dan ook benadrukt dat de regelgeving in termen van archeologie nagestreefd dient te worden bij eventuele bodemingrepen in functie van het peilbesluit.

1.1.5 Conclusie

De milieueffecten van het vooropgestelde peilbesluit zijn onderzocht en worden voornamelijk als positief beoordeeld. Het project wordt uitgevoerd ter optimalisatie van de aanwezige natuur. Specifiek

voor peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek worden de peilen optimaal ingesteld in termen van natuurdoelstellingen in het gebied, in het bijzonder conform de instandhoudingsdoelstellingen. Het peilbesluit zal dan ook een aanzienlijk positief effect hebben op de natuurwaarde in het gebied. De andere peilzones, m.n. Engelendelft, Walevaart en Binnengebied zijn mee in rekening genomen om de resterende belangen te bewaren, namelijk landbouw, drinkwaterwinning, veiligheid voor overstromingen en erfgoed met het doel aanzienlijk negatieve effecten hierop te vermijden. De negatieve effecten die zouden kunnen voortkomen uit het peilbesluit zijn onderzocht en worden als niet aanzienlijk beschouwd aangezien deze steeds binnen toegelaten grenzen blijven. Op basis van bovenstaande analyse en beargumentering wordt geoordeeld dat een plan-MER niet vereist is aangezien er geen aanzienlijk negatieve effecten zullen optreden ten gevolge van het voorliggende plan.

1.2 Passende beoordeling

1.2.1 Waarom een passende beoordeling?

Voorliggend peilbesluit vormt het kader voor het peilbeheer dat gewenst is binnen een gebied dat tevens aangeduid is als Vogelrichtlijngebied: 'BE2500831-IJzervallei'. Dit impliceert dat een zgn. passende beoordeling dient opgemaakt te worden, indien er betekenisvolle negatieve effecten op de natuur van dit beschermd gebied verwacht kunnen worden.

Naar vorm is de passende beoordeling een schriftelijk verslag dat, met redenen omkleed, argumenten aanlevert waarom de kwaliteit en/of de integriteit van een Speciale Beschermingszone (SBZ) al dan niet wordt aangetast. Op basis van deze passende beoordeling kan vervolgens door de daartoe bevoegde instantie (m.n. het Agentschap voor Natuur en Bos) een gemotiveerde beslissing genomen worden over het voorgenomen plan/besluit. Daartoe dienen een aantal stappen aan bod te komen binnen deze passende beoordeling. Naar opbouw en inhoud wordt een volwaardige passende beoordeling uitgewerkt, conform de Vlaamse m.e.r.-procedure zoals die wordt geformuleerd in het Vlaamse MER-richtlijnenboek fauna en flora (nu discipline biodiversiteit).

In deze passende beoordeling wordt het project afgewogen aan de beheersvoorschriften van 'Natura 2000'-gebieden, meer bepaald aan de bepalingen van artikel 6 van de EU-habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG), aan artikel 4 van de EU-vogelrichtlijn (Richtlijn 74/409/EEG) en aan artikel 36ter van het Vlaamse Natuurdecreet waarin de bepalingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn geïmplementeerd.

Deze passende beoordeling heeft volgende doelstellingen:

- Het toetsen van de vergunningsaanvraag aan mogelijke effecten in het kader van de Europese aangewezen natuurwaarden; in het bijzonder de populatiedoelstellingen van het Vogelrichtlijngebied.
- Waar nodig het aangeven van aanpassingen aan het plan/besluit, om mogelijke effecten op beschermde populaties te beperken.

1.2.2 Methodiek

In de mededeling van de Commissie van 28/09/2021 (C(2021) 6913 final) wordt er een beoordelingsmethodiek ontwikkeld die richtsnoeren meegeeft hoe plannen en projecten beoordeeld kunnen worden met betrekking tot impact op Natura 2000. Er worden hierbij methodologische richtsnoeren inzake artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG) uitgewerkt. Aangezien er op heden op Vlaams niveau nog geen duidelijke richtsnoeren in verband met de beoordeling van de impact van wetwijzigingen (waaronder peilbesluiten vallen) op Natura 2000 beschikbaar zijn, aligneren we de methodiek voor de opmaak van de passende beoordeling met de Europese richtsnoeren. In het kader van voorliggende publicatie hebben we in dit dossier te maken met een strategisch plan. We spreken hier immers van wijzigingen in gewenst peilbeheer die het kader **kunnen vormen** voor het bekomen van vergunningen die een impact kunnen hebben op Natura 2000-gebied. Op 18 maart 2022 vaardigde het Besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2500831-IJzervallei' immers het wettelijk kader uit voor de uitvoering van het Natura 2000-beleid in voorliggend gebied.

Op basis van bovenstaande motivatie wordt de methodiek voor de screening van de impact ten aanzien van Natura 2000 geënt op de bepalingen in hoofdstuk 4 uit de mededeling van de Commissie van 28/09/2021 (C(2021) 6913 final) met betrekking tot richtsnoeren voor strategische planning en passende beoordeling van plannen.

Het algemene procedurele plan-m.e.r.-kader voor de integratie van milieuoverwegingen op het niveau van de strategische planning wordt bepaald door de plan-m.e.r.-richtlijn⁶. Volgens artikel 3, lid 2, punt b), van de plan-m.e.r.-richtlijn moet een plan een plan-MER-procedure ondergaan als het wordt geacht een passende beoordeling uit hoofde van de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn⁷ te vereisen (d.w.z. als het plan significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied).

Artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn is van toepassing op alle plannen die significante gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Zoals hierboven en in de leidraad bij artikel 6 van de Habitatrichtlijn is uitgelegd, heeft het begrip “plan” een ruime betekenis en omvat het bestemmingsplannen en maritieme ruimtelijke plannen, alsmede **sectorplannen of programma’s**.

De mate van gedetailleerdheid van het plan is bepalend voor de reikwijdte en de omvang van de screening. De beoordeling moet in alle gevallen gericht zijn op het **identificeren van gevoelige of kwetsbare gebieden of andere potentiële risico’s of conflicten met Natura 2000-gebieden**, zodat daarmee in latere stadia rekening kan worden gehouden.

De voorliggende wijzigingen inzake peilbeheer zijn van die aard dat ze aangeduid dienen te worden als bredere structuur- of sectorplannen waarvan de effecten terug te brengen zijn tot individuele Natura 2000-gebieden. De effectbeoordeling gaat bijgevolg in detail in op de effecten van voorliggend plan op het Natura 2000-gebied ‘BE2500831-IJzervallei’.

Op vlak van de ontwikkeling van de criteriaset voor de beoordeling mag niet uit het oog worden verloren dat het onderliggende doel te allen tijde erin bestaat **elk risico op aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden te voorkomen of weg te nemen**, dan wel elke redelijke reden tot bezorgdheid dat dergelijke schadelijke gevolgen zich bij de uitvoering van het plan kunnen voordoen, weg te nemen. De beoordeling op strategisch niveau houdt een risicoanalyse in, waardoor de referentiesituatie en de criteriaset om de beoordeling op te maken uiteraard op een strategisch/generiek niveau gedefinieerd dienen te worden. Desalniettemin is voorliggend peilbesluit voldoende gedetailleerd om specifieke criteria op te nemen voor een detailbeoordeling t.a.v. de beschermde natuurwaarden binnen het Vogelrichtlijngebied.

Ontwikkeling criteria set

In de passende beoordeling dienen, juridisch gezien, de effecten op aangewezen soorten (en i.c. van voorliggend plan het leefgebied van deze soorten) te worden onderzocht.

Van bijzonder belang is hierbij te onderzoeken in hoeverre de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten of habitats wordt aangetast. Hierbij wordt het begrip ‘significantie’ gehanteerd als te toetsen kader en daarnaast ook of de natuurlijke kenmerken van het gebied behouden blijven. De Vogelrichtlijn geeft echter geen specifieke criteria voor de beoordeling van deze significantie.

Wat is significant?

Het beoordelingskader van zowel de Vogel- als de Habitatrichtlijn is gebaseerd op het voorzorgsprincipe: ‘nee, tenzij...’. In de Vogel- en Habitatrichtlijn spelen de begrippen ‘significant effect op de instandhoudingsdoelstelling’ en ‘aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied’

⁶ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's

⁷ Richtlijn 92/43/EEG van de RAAD van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

een hoofdrol. Daarom dienen we de term ‘significant’ nader te verduidelijken. Een significant effect kan in zijn algemeenheid als volgt worden omschreven:

Veranderingen in abiotische situatie en de ruimtelijke structuur, die de natuurlijke dynamiek te boven gaan en het leefmilieu van planten- en/of diersoorten zodanig beïnvloeden dat er letterlijk unieke situaties verloren dreigen te gaan of ecologische processen blijvend worden verstoord, of het voortbestaan van populaties van nationaal zeldzame soorten of voor dat systeem kenmerkende soorten op termijn niet meer op hetzelfde niveau verzekerd is, dan wel de betekenis van een gebied voor soorten aanmerkelijk afneemt (naar EU 2000).

Uitwerking criteriaset

Is er betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de SBZ (Speciale Beschermingszone)?

Hierbij wordt nagegaan of er een aantasting plaatsgrijpt die meetbare en aantoonbare gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het SBZ, in de mate dat er meetbare en aantoonbare gevolgen zijn voor de staat van instandhouding van de soort(en) of de habitat(s) waarvoor de betreffende SBZ is aangewezen of voor de staat van instandhouding van de soort(en) vermeld in bijlage III van het Decreet Natuurbehoud (= soorten van de Bijlage IV van de Habitatrichtlijn) die in de betreffende SBZ voorkomen.

De ‘natuurlijke kenmerken van een SBZ’ is het geheel van biotische en abiotische elementen, samen met hun ruimtelijke en ecologische kenmerken en processen, die nodig zijn voor de instandhouding van:

- a) de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten waarvoor de betreffende SBZ is aangewezen (zijn per gebied opgelijst in de wetenschappelijke rapporten van de aanwijzing van de SBZ-V en de SBZ-H)
- b) de soorten vermeld in bijlage III
- c) de coherentie van het Natura 2000-netwerk

De begrippen ‘instandhouding’, ‘staat van instandhouding van een soort’ en ‘staat van instandhouding van een habitat’ zijn gedefinieerd in art. 2 van het Decreet Natuurbehoud.

Instandhouding: het geheel van maatregelen die nodig zijn voor het behoud of herstel van habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. De staat van instandhouding van een habitat wordt als gunstig beschouwd wanneer:

- het natuurlijke verspreidingsgebied van de habitat en de oppervlakte van die habitat binnen dat gebied stabiel zijn of toenemen;
- de nodige specifieke structuur en functies voor behoud op lange termijn bestaan en in de afzienbare toekomst vermoedelijk zullen blijven bestaan;
- de staat van instandhouding van de voor die habitat gunstige typische soorten gunstig is. De staat van instandhouding van een soort wordt als gunstig beschouwd wanneer:
- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog altijd een levensvatbare component is van de habitat waarin de soort voorkomt en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven;
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden;
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden;

Staat van instandhouding van een habitat: de som van de invloeden die op de betrokken habitat en de daar voorkomende typische soorten inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de natuurlijke verspreiding, de structuur en de functies van die habitat of die van invloed kunnen zijn op het voortbestaan op lange termijn van de betrokken typische soorten in het Vlaamse Gewest;

Staat van instandhouding van een soort: het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort in het Vlaamse Gewest;

Het betekenisvolle karakter van een aantasting moet worden vastgesteld in het licht van de instandhoudingdoelstellingen van het gebied zelf, en in het licht van de bijdrage die het gebied levert aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk. Het is daarom niet mogelijk om per habitat of soort een overall geldende kwantificering te doen van die significantie. Het belang van een vermindering van de oppervlakte die door de habitats of de leefgebieden van soorten in kwestie in de SBZ ingenomen wordt, wordt (voor ieder SBZ afzonderlijk) geëvalueerd in het licht van de totale oppervlakte van deze SBZ en van de integriteit van het gebied.

Teneinde te bepalen of een aantasting betekenisvol is in het licht van de doelstellingen van de richtlijn, wordt gebruik gemaakt van volgende factoren:

- de omvang van het natuurlijk verspreidingsgebied van de habitat (hierbij wordt ook gekeken naar de voor dat habitat typische soorten - zie habitatfiches);
- de omvang van het natuurlijk verspreidingsgebied van die soort (de voor die soort geschikte habitats - zie soortenfiches);
- de populatieomvang van de betrokken soort(en);
- het bestaan van een voldoende groot habitat om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden en;
- het belang van het netwerk hierin.

Zie art. 2, 36°, Decreet Natuurbehoud dat bepaalt wanneer de staat van instandhouding van een habitat en van een soort als gunstig wordt beschouwd. Neem de randvoorwaarden en verzachtende maatregelen die gesteld worden aan de activiteit of het plan op in de stedenbouwkundige voorschriften of de vergunning - zodat werken en handelingen die mogelijk een betekenisvolle aantasting kunnen hebben op de habitats en soorten waarvoor het SBZ is aangewezen of op de Bijlage III soorten die daar voorkomen niet gepland/vergund zijn.

Er zijn duidelijke verbanden en analogieën tussen een passende beoordeling van plannen en een milieueffectenrapportage op plan-niveau (i.c. de voorliggende m.e.r.-screening). De richtlijn van de Europese Commissie gaat in detail in op deze verbanden en analogieën. De richtlijn stelt daarenboven dat het wenselijk is om de screening of passende beoordeling voor strategische plannen te integreren in de milieubeoordeling. Om die reden wordt de screening van de impact van het plan ten aanzien van Natura 2000 als een integraal onderdeel van de m.e.r.-screening opgenomen. We spreken hierbij dus van in tijd gelijklopende, maar inhoudelijk afzonderlijke processen die elkaar doorgaans overlappen, maar die ook op een aantal belangrijke punten van elkaar verschillen. De screening van de impact op Natura 2000 heeft een nauwere focus en vereist in dat kader een strengere toetsing, waarbij het behoud en de bescherming van Natura 2000-gebieden centraal staan. **Er mag immers geen redelijke wetenschappelijke twijfel of reden tot bezorgdheid ontstaan dat het plan een risico op aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000 in Vlaanderen kan inhouden.**

1.2.3 Referentiesituatie

1.2.3.1 Biologische Waarderingskaart

Via voorliggend peilbesluit worden de gewenste peilen geregeld in functie van de realisatie van fase 3 van het natuurinrichtingsproject Blankaart. In de voorgaande fasen van dit NIP werden de verschillende natuurwaarden reeds gedetailleerd in kaart gebracht. We kunnen voor de referentiesituatie bijgevolg verder bouwen op de passende beoordeling en de MER-ontheffing die voor fase 1 en fase 2 werden opgemaakt. Deze kartering wordt verder aangevuld met relevante data uit overige beleidsdocumenten.

Binnen het plangebied waar voorliggend peilbesluit voor wordt opgemaakt komen diverse biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen voor.

Deze (zeer) waardevolle ecotopen concentreren zich in hoofdzaak rond de Blankaart (gebied rond de vijver en de valleien van de Stenensluisvaart en de Kwadebeek) en het IJzerbroeken Merkem (tussen de valleien van de IJzer en het Koevaardeken).

De Blankaart omvat een groot laagveenmoeras met rietlanden, broekbos, open water en poldergraslanden. De Blankaartvijver is sterk geëutrofeerd en ondergedoken en drijvende waterplanten zijn hier sedert enige decennia volledig afwezig. De Visvijver en Kasteelvijver, beide gelegen in het Blankaart-reservaat, hebben een rijke en diverse waterplantengemeenschap waarin onder andere Witte waterlelie, kranswieren en diverse fonteinkruidsoorten (Schedefonteinkruid, Gekroesd fonteinkruid, Puntig fonteinkruid) voorkomen.

Langs de Blankaartvijver komt een vrij brede moeraszone voor. De vroegere rietvelden zijn echter sterk verruigd en ingenomen door wilgenbroek. Hierdoor verdwijnen interessante moerasvegetaties en ook nestmogelijkheden voor rietbewonende vogels. Toch komen er lokaal nog interessante moerasvegetaties voor, o.a. in het "groot rietveld" en langs sommige waterlopen. Op deze plaatsen vinden we nog soortenrijke rietlanden met o.a. Grote boterbloem, Moeraslathyrus, Grote watereppe, Moeraswalstro, Poelruit en Watermunt. Het Blankaartreservaat is de enige vindplaats van Moeraslathyrus in Vlaanderen.

Van de typische, oorspronkelijke vochtige, soortenrijke hooilanden kenmerkend voor de overstroombare broekgebieden van de IJzervallei (incl. Blankaart), die enkel bemest werden via de slibafzettingen door de jaarlijkse winteroverstromingen, blijft momenteel vrijwel niets meer over. Door een verbeterde afwatering en een hogere mestgift werd een groot deel van deze graslanden omgezet tot intensievere graslanden en waar mogelijk ook tot akkers. Binnen de graslanden in het plangebied kunnen vier typen onderscheiden worden.

1. De zeer waardevolle halfnatuurlijke graslanden zijn momenteel teruggedrongen tot de perceelsranden en laagtes. Het betreft hier o.a. Dotterbloemgraslanden (hc). In dit type worden zowel soorten uit graslanden, broekbossen en moerassen aangetroffen: Moerasvergeet-mij-nietje, Zompvergeet-mij-nietje, Tweerijige zegge, Scherpe zegge, Gewone Waterbies, Pijptorkruid, Holpijp, Egelboterbloem en Echte koekoeksbloem. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de typische kensoort, de Dotterbloem, nooit gekend geweest is in de zeepolders (Demarest, 1993).

Op de verruigde percelen domineren Rietgras en Moerasspirea (hf). Beide typen zijn in het gebied terug te vinden op drassige tot periodiek natte, mineraalrijke, stikstofrijke kleiige of venige bodem. Een ander en frequenter voorkomend type hooiland (of hooiweide), zij het onder gedegradeerde vorm, is het Verbond van Grote vossenstaart (type hpr+/ hu). Grote

vossenstaart is de belangrijkste constante soort. Daarnaast komen ook soorten zoals Gewone glanshaver, Veldlathyrus, Vogelwikke en Moerasrolklaver voor. Binnen het plangebied komen veel soortenarme graslanden met Grote vossenstaart als dominante soort voor, vooral op ingezaaide graslanden en op de niet overstroomde delen. Deze behoren niet tot het verbond van Grote vossenstaart.

2. De soortenrijke permanente graslanden met halfnatuurlijke relictten (hp+) behoren grotendeels tot het Glanshaververbond of een gedegradeerde vorm van het verbond van Grote vossenstaart. Dit type komt voor op vochtige, neutrale tot basische, voedselrijke grond. Qua beheer worden ze vrij intensief gehooïd, beweïd en bemest, maar ze zijn nog vrij soortenrijk. De soortenrijke, beweïde variant van dit type wordt gekenmerkt door onder andere Kamgras, Ruwe smele en Speenkruïd. Op de als hooiland gebruikte vorm komen soorten voor als Reukgras, Veldzuring, Hondsdraf en Fluitenkruïd. Complexen van deze graslandtypes komen voor ten noorden van het waterproductiecentrum.
3. Cultuurgraslanden met verspreide biologische waarde (hpr, hpr-, hp) kennen een intensief landbouwkundig gebruik met een hoge mestgift en een verbeterde drainage. Desondanks zijn ze vaak nog interessant door het voorkomen van een uitgesproken microreliëf, grachtenstelsels, kleine landschapselementen en dergelijke.
4. Intensieve cultuurgraslanden (hp, hx) zijn biologisch het minst waardevol. Ze zijn soortenarm, intensief begraasd en sterk bemest. Door herbicidegebruik komen dicotylen weinig voor. Deze typen behoren tot de raaigras-beemdgrasweïden. Deze types worden teruggevonden op de overgang naar de zandleemstreek en verspreïd in de IJzerbroeken.

Verspreïd in de IJzervallei komen kleine landschapselementen (KLE's), zoals bomenrijen en houtkanten voor. Hagen (o.a. met Hondсроos en Eenstijlige meidoorn) en knotbomen (Wilg en Populier) in het binnendijkse gebied hebben nog een zeer belangrijke natuurwaarde. De IJzerbroeken (buitendijks gebied) hebben een zeer open karakter. Bomen en struiken zijn, op een sporadisch voorkomende Wilg of Populier afwezig in een groot gedeelte van het plangebied.

1.2.3.2 Habitatkaart

Met de automatische doorvertaling van de biologische waarderingskaart kunnen ook de habitatwaardige vegetaties worden weergegeven. Binnen het plangebied komen er slechts beperkt actueel beschermde Europese habitats voor. Er komen diverse waterplassen en open waterpartijen binnen het plangebied voor. Afhankelijk van de bemestingsgraad worden deze wateren gekarteerd als type

- 3130: Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorende tot het Littorelletalia en/of Isoëto-Nanojuncete of
- 3150: Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Verschillende van deze waterpartijen komen voor in combinatie met regionaal belangrijke biotopen en/of in combinatie met oeverkruidgemeenschappen (Littorelletea, 3130_aom). De aanwezige rbbs zijn rietlanden (rbbmr), dotterbloemgraslanden (rbbhc), zilverschoongrasland (rbbzil).

Tot slot komen ook diverse Europees beschermde graslanden en moerassen voor zoals:

- 6510_hua: verbond van grote vossenstaart, associatie van Weidekerveltorkruïd

- 7140: Overgangs- en trilveen

1.2.3.3 Historisch Permanente Graslanden

Het Natuurdecreet uit 1997 beschermt waardevolle graslanden via het statuut van 'historisch permanent grasland (HPG)' en het statuut 'permanent grasland' (EKBG: ecologisch kwetsbaar blijvend grasland).

Dergelijke verboden te wijzigen vegetaties zijn in drie categorieën ingedeeld volgens het natuurdecreet:

1. Ecologisch Kwetsbaar Blijvend Grasland (EKBG)
2. Graslanden waarvoor mits het bekomen van een vergunning afgeweken kan worden van de beschermingsbepalingen
3. Strikt verboden te wijzigen historisch permanente graslanden

Dit betekent dat er een verbod is op het wijzigen van de vegetaties, zowel mechanisch, chemisch als door afbranden. Doorzaaien en het wijzigen van het reliëf is eveneens verboden.

Binnen het plangebied van voorliggend peilbesluit zijn quasi alle percelen aangeduid als Historisch permanent grasland. Met name de graslanden rondom het waterproductiecentrum zijn aangeduid als strikt verboden te wijzigen HPGs. Grote delen van het plangebied zijn ook aangeduid als graslanden die mits het bekomen van een vergunning gewijzigd mogen worden.

1.2.3.4 Natuurbeheerplannen en -reservaten

Sinds 2014 werkt Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) aan de integratie van het Bos- en het Natuurdecreet. Hierdoor komen de voormalige bosbeheerplannen en de natuureservaten te vervallen en gaan ze op in het nieuwe natuurbeheerplan. Het overzicht toont welke gebieden een reservaatstatus (type 4) hebben en voor welke gebieden een beheerplan van toepassing is. Vanaf 2024 zullen enkel nog de beheerplannen (type 1 t.e.m. 4) resteren.

Binnen de afbakening van het gebied waar voorliggend peilbesluit betrekking op heeft komen twee gebieden met een reservaatstatus voor:

1. Vlaams Natuureservaat (in beheer bij het ANB): IJzer- en Handzamevallei
2. Natuurbeheerplan type 4: 'De Blankaart (NBP-WV-18-0007) in beheer bij Natuurpunt

De IJzer- en Handzamevallei zijn één van de laatste open ruimtes in West-Vlaanderen waar natuur en water elkaar zo harmonisch vinden. Het open landschap van weiden en hooilanden wordt doorsneden door tal van sloten waar heel wat vogels komen nestelen. Bij hevige regenval kunnen ondiepe overstromingen voorkomen die een bijkomende aantrekkingskracht uitoefenen op watervogels.

Belangrijk vogelgebied

Duizenden ganzen, eenden en steltlopers komen er overwinteren en ook roofvogels worden er opgemerkt. De IJzerbroeken zijn ook voor bijzondere broedvogels als de grutto en de blauwborst erg in trek. De internationaal belangrijke aantallen en bijzondere soorten zorgen ervoor dat het gebied werd aangeduid als Europees Vogelrichtlijngebied en waterrijk gebied van internationaal belang (Ramsar-gebied). 's Nachts weerklinkt de roep van bijzondere broedvogels zoals de porseleinhoen en kwartelkoning. In de talrijke sloten, plassen en poelen leven heel wat vissen en amfibieën en gedijen

zeldzame waterplanten. De IJzervallei was één van de laatste gebieden in Vlaanderen waar tot midden de jaren 1980 de otter voorkwam.

Gevarieerde flora

Op de natste plekken van de IJzer- en Handzamevallei sieren moerassige hooilanden met rietkraagjes het landschap. Die natte plekken zijn van belang voor typische planten van een valleigebied, zoals de grote en de geknikte vossenstaart. Op de iets drogere delen vind je bloemrijke hooilanden met planten als pinksterbloem, echte koekoeksbloem, egelboterbloem en weidekerveltorkruid. Verspreid over de graslanden van de IJzervallei tref je aanzitputten, ondiepe jachtvijvers aan. Langs hun oevers vind je soms dichte drommen zwanenbloem, lisdoddenkaarsen en met wat geluk lidsteng.

1.2.3.5 Fauna

1.2.3.5.1 BWK

Volgens de Biologische Waarderingskaart is het volledige plangebied aangeduid als een gebied met belangrijke faunistische waarde. Op de Biologische Waarderingskaart krijgen een aantal gebieden een specifieke arcering omwille van de aanwezigheid van bepaalde fauna-elementen. De afbakening is gebaseerd op soorten die tot de Rode lijst-categorieën 'Met uitsterven bedreigd', 'Bedreigd' en 'Kwetsbaar' behoren.

Het plangebied heeft vooral een **zeer grote avifaunistische waarde**, zowel naar broedvogels als naar overwinteraars:

- bijzondere broedvogels 'Blankaartgebied/IJzerbroeken': min. 2% Vlaamse populatie Roerdomp, Porseleinhoen, Zomertaling en Snor
- broedkolonie 'IJzervallei Eendenkooi' en 'IJzervallei Blankaart': min. 2% Vlaamse populatie Blauwe reiger en min. 15% Vlaamse populatie Aalscholver
- pleistergebied 'Blankaartgebied/IJzerbroeken': min. 1% internationale populatie Kolgans, Pijlstaart, Slobeend, Smient, Wintertaling, Stormmeeuw, Kokmeeuw, min. 2% Vlaamse populatie Aalscholver, Grauwe gans, Bergeend, Wilde eend, Goudplevier, Kievit en Wulp en min. 15% Vlaamse populatie Kleine zwaan, Toendrarietgans, Kempphaan en Grutto
- slaapplaats 'Blankaart Woumen': min. 2% Vlaamse populatie Aalscholver, Toendrarietgans en Grauwe gans en min. 15% Vlaamse populatie Kolgans
- slaapplaats 'IJzerbroeken Woumen-Merkem': min. 2% Vlaamse populatie Wulp
- slaapplaats 'Spaarbekken Merkem': min. 2% Vlaamse populatie Zilvermeeuw en min. 15% Vlaamse populatie Kokmeeuw en Stormmeeuw
- slaapplaats 'Eendenkooi Merkem': Aalscholver
- weidevogelgebieden Koevaardeken, Stenensluisvaart, IJzerbroeken en Steenbeek

Door verregaande verdroging, versnippering en overbemesting heeft er een degradatie van het leefgebied van een aantal kritische broedvogelsoorten zich voorgedaan. Hierdoor hebben in recente jaren broedvogelsoorten zoals Kwartelkoning, Watersnip, Kempphaan, Roerdomp, Woudaapje, Tureluur, Nachtegaal en Geelgors het gebied verlaten. In historische context kunne ze echter nog

steeds aangeduid worden als soorten die middels een optimaal peilbeheer zich opnieuw zouden kunnen vestigen.

Sporadisch doen zich van sommige soorten nog broedgevallen voor in gunstige (vochtige) voorjaren. Typische zeldzame vogelsoorten in het studiegebied zijn o.a.:

- Weidevogels (o.a. Grutto, Kievit, Slobeend en Wulp): typische broedvogels van extensief beheerde graslanden in het gebied zijn de Kievit, Grutto en Slobeend.
- Soorten van (vochtige) extensief beheerde vochtige hooilanden: Grauwe gors, Paapje, Kwartelkoning,
- Porseleinhoen.
- Aan water gebonden soorten: Dodaars, Kuifeend, Bergeend, Fuut.
- Koloniebroeders: Blauwe reiger en Aalscholver broeden in het natuurreservaat 'De Blankaart' en de eendenkooi van Merkem.
- Soorten gebonden aan rietvegetaties: Rietzanger, Blauwborst, Kleine karekiet, Snor, Cetti's zanger.
- De belangrijkste broedvogelpopulaties van soorten gebonden aan vochtige hooilanden zijn te situeren in twee kerngebieden: het Merkembroek (Wulp, Paapje, Grutto) en de Rillebroeken (Porseleinhoen, Kwartelkoning, Zomertaling, Rietzanger, Bruine kiekendief).

Wintergasten en doortrekkers

De IJzervallei is één van de belangrijkste overwinteringsgebieden voor watervogels in Vlaanderen. Een gebied komt in aanmerking voor erkenning als Vogelrichtlijn- en Ramsargebied wanneer er regelmatig meer dan 1 % van de totale NW-Europese populatie aanwezig is, of wanneer het gebied regelmatig gebruikt wordt door minstens 20.000 watervogels.

Soorten die in het Vogelrichtlijngebied IJzervallei de 1 %-norm overschrijden zijn: Kolgans, Smient, Slobeend, Pijlstaart en Wintertaling. Daarnaast fungeert het gebied als een slaapplek voor meeuwen met internationaal belangrijke aantallen van voornamelijk Stormmeeuw en in mindere mate Kokmeeuw.

Het criterium voor internationaal belang (> 20.000 watervogels) wordt zo goed als elke winter gehaald en soms zelfs ruim overschreden.

Naast de reeds vermelde soorten die de 1 %-norm overschreden, komen buiten het broedseizoen nog heel wat soorten watervogels voor die opgenomen zijn in de Bijlage I van de Vogelrichtlijn zoals Kleine zwaan, Goudplevier, Kempfaan en Grutto.

De IJzervallei is ook een belangrijk overwinteringsgebied voor roofvogels, met aanzienlijke fluctuaties naargelang voedselbeschikbaarheid. Blauwe Kiekendief en Velduil komen op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn voor.

1.2.3.6 SBPs

Het Soortenbesluit voorziet de mogelijkheid tot het opstellen van een soortenbeschermingsprogramma (SBP). Zo'n programma wordt in overleg met de betrokken doelgroepen en experts opgesteld door of in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)

en vastgesteld door de bevoegde minister. Het omvat een aantal maatregelen met als doel ervoor te zorgen dat een soort (of meerdere soorten) binnen Vlaanderen in een gunstige staat verkeren.

Binnen het plangebied van het peilbesluit zijn er SBPs voor weidevogels, zomertortel, kwartelkoning, grote modderkruiper en kleine modderkruiper van kracht.

1.2.3.6.1 Weidevogels

Het soortenbeschermingsprogramma weidevogels heeft als einddoel het duurzaam behouden van een populatie grutto en wulp in Vlaanderen binnen natuur- en landbouwgebied. Het huidig lopende SBP loopt echter maar over 5 jaar waardoor het eerder moet gezien worden als de katalysator van bestaande en de initiator van nieuwe initiatieven om progressief en stapsgewijs deze doelstelling te behalen binnen de in dit SBP afgebakende gebieden. Dit einddoel is verder opgesplitst in verschillende deeldoelstellingen waarbinnen specifieke acties per gebied worden aangeduid. De doelstellingen waarop voorliggend peilbesluit een (positieve) impact op kan hebben zijn:

- Behoud van het areaal van grutto en wulp in Vlaanderen;
- Optimalisatie leefgebieden (vnl. door intern beheer);

Specifiek voor het gebied rond de IJzervallei (in het SBP benoemd als IJzerbroeken Diksmuide, Woumen, Merkem, Noordschote, Reninge en Oostvleteren) worden er 120 broedparen grutto en 50 broedparen wulp tot doel gesteld. Meelifers zonder gekwantificeerde doelstelling zijn: kievit, Slobeend, Zomertaling. Om dit doel te bereiken zijn er niet direct belangrijke acties inzake natuurbeheer van toepassing in de kerngebieden die reeds onder natuurbeheer vallen, maar dient er met name rondom de Blankaart uitgekeken te worden met de verruigging die er plaatsvindt. Aanvullend op de percelen in natuurbeheer zijn er ruim 30 ha aan BO weidevogels afgesloten (vooral in de broeken van Noordschote en Merkem). Desalniettemin bevindt zich nog een behoorlijk aantal nesten (voornamelijk grutto) op percelen die in regulier landbouwbeheer zijn. Deze gaan nog vaak verloren door relatief vroege maaiwerkzaamheden. Waterpeilen zijn in de gedeelten die buiten het natuurinrichtingsproject vallen (Noordschote-Reninge) vaak nog verre van optimaal, zeker in droge voorjaren. Dit maakt dat er nog potenties zijn om de huidige kernpopulaties in dit gebied verder te versterken via een aangepast beheer en verhoogde waterstanden.

1.2.3.6.2 Zomertortel

Binnen het SBP Zomertortel worden er geen concrete doelstellingen per gebied geformuleerd. Wel heeft het SBP de einddoelstelling uit het van toepassing zijnde Europese actieplan overgenomen. De einddoelstelling voor de soort in Vlaanderen richt zich analoog aan het Europese actieplan op het herstel van de broedpopulatie tot op het niveau van een gunstige populatieomvang. De kwantificatie van dergelijke gunstige populatieomvang is niet evident en zal in een latere fase dienen geconcretiseerd te worden.

De algemene doelstelling voor dit soortenbeschermingsprogramma richt zich immers analoog als het Europese actieplan in eerste instantie op het stoppen van de verdere achteruitgang in de periode 2018-2028. Pas als dat lukt, kan aan het herstel van de populatie worden gedacht. Concrete subdoelstellingen uit het SBP Zomertortel waarop voorliggend peilbesluit een indirecte (positieve) impact kan hebben zijn:

- Optimalisatie en herstel van de broedbiotoop in kerngebieden
- Instandhouding van de huidige foerageergebieden en verdere uitbreiding

Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat zowel het broedbiotoop als het foerageergebied van de soort niet direct afhankelijk is van een bepaald peil op vlak van grondwaterstanden.

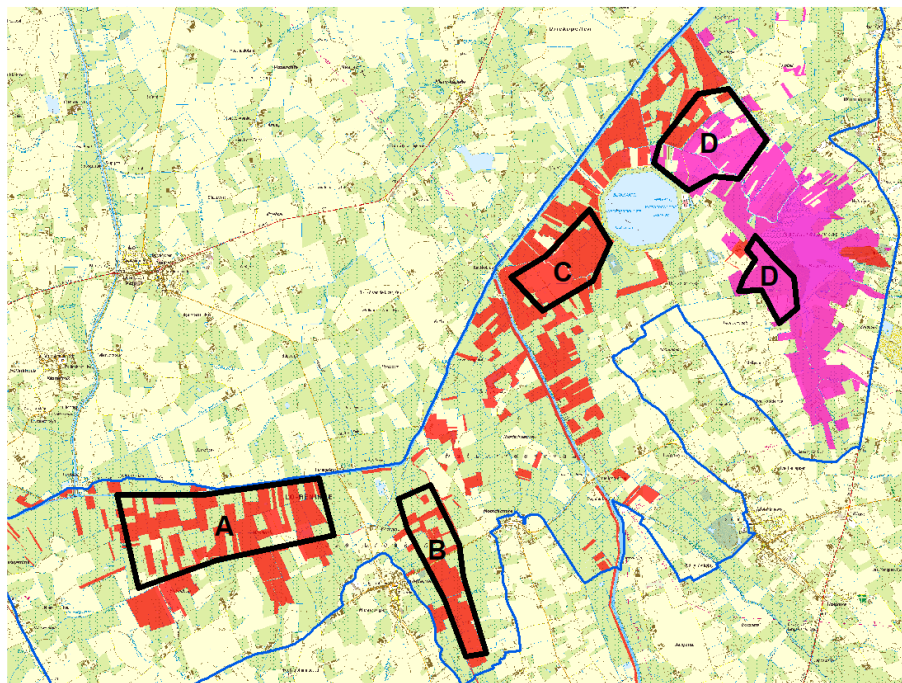
Als streefdoel wordt er een populatie van 20 reproducerende vrouwtjes per kerngebied vooropgesteld. Binnen het SBP Zomertortel is de volledige IJzervallei (waarbij er een één op één overlap is met het VRL) als kerngebied voor de soort aangeduid.

1.2.3.6.3 Kwartelkoning

De hernieuwing van het voorgaande SBP Kwartelkoning uit de periode 2016-2020 is momenteel lopende en beslaat de periode 2022-2027. Dit SBP bouwt verder op de doelstellingen uit het SBP van het vorige SBP. Specifiek worden er voor de SBZ IJzervallei doelstellingen aangeduid op vlak van aantal broedparen en kwaliteit van het leefgebied. In het vorige SBP kwartelkoning (2016-2020) werd het openstaand saldo van 23 broedparen toegewezen aan de SBZ IJzervallei. Voor deze SBZ was op dat moment het S-IHD-proces nog niet opgestart; ondertussen is dat proces voltooid waaruit blijkt dat dit populatiedoel haalbaar is en compatibel met de vereisten voor de andere doelsoorten. De S-IHD zelf werden ondertussen vastgesteld (maart 2022).

Leefgebieduitbreiding in functie van de populatiedoelstelling behelst er voornamelijk op voldoende schaal onder gepast beheer (maaidatum, bemesting) brengen van bestaande hooilanden die actueel nog op een vrij intensieve manier worden gebruikt. Hiervoor komen a priori de percelen in aanmerking die aansluiten of ingesloten liggen in de zones met geschikt leefgebied en waar al veel percelen in eigendom/beheer zijn van het ANB of Natuurpunt zodat snel naar voldoende aaneengesloten zones kan worden toegewerkt.

Het populatiedoel kan indicatief gespreid worden over een 5-tal potentierijke zones met telkens een broedcluster van een 4-5 broedparen, waar telkens een leefgebied van een 60-100 hectare wordt beoogd in onderstaande clusters binnen het gebied waarop voorliggend peilbesluit betrekking heeft:

Figuur 23 Potentierijke zones uitbreiding leefgebied kwartelkoning

Specifiek zijn deelzones C en D relevant en gekend als Merkembroek (zone C) en Woumenbroek/Rhillebroek/Vijfhuizenbroek (zone D). In beide deelzones worden 5-6 broedparen tot doel gesteld. Specifiek wordt er op vlak van acties ook verwezen naar de vernattingsdoelstellingen die in voorgaande fasen van het natuurinrichtingsproject hebben plaatsgevonden en waar voorliggend peilbesluit op verder bouwt.

1.2.3.6.4 Grote Modderkruiper

Het soortenbeschermingsprogramma voor de grote modderkruiper is in voege sinds 21/12/2020 en kent een loopperiode van 5 jaar. Nadien kan het verlengd worden.

De algemene doelstelling van het SBP is:

- een gunstige staat van instandhouding van de soort of soorten te bereiken waarvoor het SBP wordt opgesteld (volgens de instandhoudingsdoelstellingen).
- te verzekeren dat het bij toeval vangen of doden van de soorten die opgenomen zijn in bijlage IV van de Habitatrictlijn en die regelmatig voorkomen in het Vlaamse gewest (Categorie 3 in bijlage 1 van het Soortenbesluit) geen significant ongunstige weerslag heeft op de staat van instandhouding van de soorten in kwestie.

Het SBP beoogt het duurzaam voortbestaan van de grote modderkruiper in Vlaanderen. Met dit duurzaam voortbestaan wordt er invulling gegeven aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD) voor deze soort.

De voorgestelde doelen uit de G-IHD zijn:

- Uitbreiding van het actueel areaal
- Uitbreiding van het actuele aantal populaties
- Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied:
 - Tegengaan watervervuiling
 - Verbeteren van de structuurkwaliteit: lage stroomsnelheid, aanwezigheid waterplanten en sliblaag met organisch materiaal
 - Ondiepe moerassige plaatsen in contact met beken en rivieren in stand houden of creëren door het instandhouden of herstellen van natuurlijke waterpeilen in de geschikte biotopen
 - Slib- en kruidruiming beperken
 - Inspoeling gewasbeschermingsmiddelen en belasting met meststoffen beperken
 - Opheffen migratieknelpunten

Voor de meeste vissen, waaronder grote modderkruiper, wordt verondersteld dat de beoogde kwaliteitsverbetering en doelstellingen in het kader van het Decreet Integraal Waterbeleid en Kaderrichtlijn Water, samen met het oplossen van de belangrijkste vismigratieknelpunten, zullen leiden tot het behalen van de gunstige staat van instandhouding. Grote modderkruiper wordt omwille van deze reden aanzien als een soort die geen of slechts minimaal extra oppervlakte leefgebied nodig heeft in Vlaanderen (Paelinckx et al. 2009). De G-IHD houden, naast een kwaliteitsverbetering van de leefgebieden, een uitbreiding van het huidige areaal en aantal populaties in.

Voor de realisatie van de doelstellingen zijn er generieke acties opgenomen en een aantal specifieke acties die enkel betrekking hebben op de populaties in Arendonk en Herkenrode. Voor het voorliggend plangebied zijn bijgevolg enkel de volgende generieke acties van toepassing:

- Het veiligstellen van populaties
- Het versterken van populaties
- Het verbinden van populaties
- Het verbreiden van populaties

Voorliggend peilbesluit heeft geen directe impact op voorliggende doelstellingen en acties.

1.2.3.6.5 Kleine Modderkruiper

Het soortenbeschermingsprogramma voor de kleine modderkruiper, beekprik en rivierdonderpad is in voege sinds 11 december 2017. Gezien de looptijd van 5 jaar is het SBP momenteel dus niet meer van kracht. Aangezien er momenteel gewerkt wordt aan een actualisatie van het SBP is het alleszins wel wenselijk om rekening te houden met de voorgestelde doelstellingen.

Voor de kleine modderkruiper wordt er het behoud van het actuele areaal tot doel gesteld binnen het voorgaande SBP. Daarnaast wordt er ook ingezet op een uitbreiding van het aantal populaties en omvang van de populaties binnen dit areaal. De uitzetting van de verwante 'Donau kleine modderkruiper' dient vermeden te worden. Er zijn eveneens kwaliteitsdoelstellingen geformuleerd, waaronder het oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering en tekort aan kwaliteit van het leefgebied.

Voorliggend plangebied is gelegen binnen het IJzerbekken (benaming conform SBP). Binnen dit deelgebied worden volgende strategieën gehanteerd om de doelstellingen te bereiken:

- Strategie 1: saneren van resterende puntlozingen en overstorten
- Strategie 2: aanpakken van diffuse verontreiniging
- Strategie 3: structuurherstel
- Strategie 4: wegwerken van vismigratieknelpunten
- **Strategie 5: afstemmen van waterloopbeheer**
- Strategie 6: beheer van invasieve exoten
- Strategie 7: herintroductie

Vooraf inzake strategie 5 kan voorliggend peilbesluit voor relevante acties zorgen.

1.2.3.7 Trend inzake avifauna na natuurinrichtingswerken

In het kader van het natuurinrichtingsproject Blankaart fase 1 en fase 2 werden er diverse onderbouwende adviezen inzake avifauna opgemaakt door het INBO, waaronder Devos *et al.* (2006). Aangezien fase 1 en fase 2 afgerond zijn en voorliggend peilbesluit de basis vormt voor de uitvoering van de derde fase kunnen we de trend inzake broedvogels en overwintelaars inzichtelijk maken op basis van deze adviezen. Naar aanleiding van voorliggend peilbesluit werd er bijgevolg ook een onderbouwende studie over de gehele trend uitgevoerd door het INBO (Devos, 2024).

Er is in het kader van het raamakkoord en het natuurinrichtingsproject geen specifiek monitoringproject opgestart om de relatie tussen het vogelbestand en waterpeilen in detail op te volgen en te analyseren. Voor een evaluatie van de verhoging van de waterpeilen is het advies gebaseerd op gestandaardiseerde tellingen van broedvogels en overwinterende watervogels die in het kader van andere INBO-projecten worden uitgevoerd. Daarbij dient opgemerkt te worden dat aantalsveranderingen in de beschouwde periode niet louter het gevolg zijn van aanpassingen van het waterpeil, maar dat ook andere factoren een rol spelen. Een bondige samenvatting geeft het volgende weer:

Soort	2000-2002	2007-2008	2017-2018	2021-2023	Trend fase 0 naar fase 1	Trend fase 1 naar fase 2	S-IHD (2022) en/of SBP
	o-situatie	o-situatie	fase1	fase 2			
Bijlage I Vogelrichtlijn							
Kwartelkoning	0-5	0	0	0-1	Afname	Geen verandering	Een duurzame populatie van 23 broedparen
Porseleinhoen	0-17	0	2-7	1-5	Fluctuerend	Stabiel/fluctuerend	Gemiddeld 10 broedparen over de laatste 5 jaar.
Steltkluut	0	0	9-14	9-51	Toename	Toename	Behoud actuele populatie (0-2 paar)
Kluut	0	0	11-15	9-11	Toename	Stabiel/lichte afname	Geen populatiedoelstelling
Visdief	0	0	0	1	Geen verandering	nieuw	Geen populatiedoelstelling
Ooievaar	0	0	0	1	Geen verandering	nieuw	Geen populatiedoelstelling
Lepelaar	0	0	5-6	14-15	Toename	Toename	Behoud actuele populatie (3-4 paar)
Roerdomp	0	0	0-1	5-6	Geen/weinig verandering	Toename	2 broedparen
Woudaapje	0	0	0	0	Geen verandering	Geen verandering	Geen populatiedoelstelling
Kleine Zilverreiger	0	0	0	3-4	Toename	Toename	Minstens behoud van de huidige broedpopulatie (1-2 bp)
Bruine kiekendief	5-6	5	9-11	9-13	Toename	Stabiel	Toename tot een stabiele populatie van 10 paren
Zeearend	0	0	0	0-1	Geen verandering	nieuw	Geen populatiedoelstelling
Blauwborst	15-20	20-25	79	50-55	Toename	Afname	Ontwikkeling van een kernpopulatie van >= 60 paren
Ijsvogel	0-1	0-1	3	1-3	Toename	Stabiel/fluctuerend	Minstens behoud actuele populatie (1-3 bp)
Rode Lijst-soorten* / SBP soorten							
Grutto	10	23-25	26	40-54	Toename	Toename	125 broedparen
Wulp	1-2	13-14	23	25-26	Toename	Stabiel	60 broedparen
Kievit	75-85	100-115	61	80-85	Afname	Toename	
Tureluur	1-3	0-1	5	5-10	Toename	Toename	
Snor	4-5	< 5	17	11-16	Toename	Stabiel/fluctuerend	
Grote Karekiet	0	0	0	0-2	Geen verandering	Geen/weinig verandering	
Paapje	1-2	0	0	0	Afname	Geen verandering	
Grauwe Gors	25-30	0	0	0-1	Afname	Geen verandering	
Zomertaling	12-13	ca. 5	10	10-11	Stabiel/fluctuerend	Stabiel	
Graspieper	20-25	?	2	1-3	Afname	Geen verandering	

* categorieën Ernstig bedreigd en Bedreigd

Figuur 24 op Resultaten gestandaardiseerde tellingen van broedvogels en overwinterende watervogels (Bron: Devos, 2024)

Bij veel vogelsoorten is een duidelijk positieve respons op de uitgevoerde maatregelen en waterpeilverhoging merkbaar. Bij een aantal soorten zien we die respons reeds optreden in fase 1 van de waterpeilverhoging (bv. kluut, bruine kiekendief, snor), bij andere soorten vooral in fase 2 (bv. roerdomp en grutto). Het is wel belangrijk om in gedachten te houden dat het hier om een gecombineerd effect gaat van uitgevoerde inrichtingsmaatregelen (met o.a. lokale afgravingen), een voortschrijdend aankoopbeleid (met extensivering van landbouwgebruik) én waterpeilverhogingen. Ook externe factoren en populatieontwikkelingen op hoger niveau spelen een rol, maar algemeen gezien kan gesteld worden dat de toename bij de meeste soorten kan toegeschreven worden aan de realisatie van het natuurinrichtingsproject (met inbegrip van de waterpeilverhoging). Het feit dat bepaalde soorten geen toename vertonen, kan erop wijzen dat er nog steeds knelpunten zijn die een herstel verhinderen (zoals bv. een slechte waterkwaliteit bij woudaapje).

Bij de meeste soorten is de toename het meest uitgesproken in het Blankaartgebied (peilzone 1), zowel wat moerasvogels als weidevogels betreft. In het Merkembroek (peilzone 2) zijn de positieve effecten op broedvogels voornamelijk eerder beperkt, ook voor weidevogels die hier als doelsoorten zijn vooropgesteld. In peilzone 1 ging het gedurende de laatste tien jaar bij grutto van 20-21 naar 41-45 paar, bij tureluur van 1-3 naar 5-10 paar en bij steltkluut van 6-8 naar 36-51 paar. In Merkembroek vond in dezelfde periode geen toename plaats van grutto (van 6-8 naar 3-6 paar) en zijn steltkluut en tureluur nog steeds zeldzame broedvogels (0-2 paar) die er niet jaarlijks broeden. Deze

trendverschillen tussen beide peilzones kunnen hoofdzakelijk toegeschreven worden aan een verschillende graad in vernatting.

1.2.3.8 Instandhoudingsdoelstellingen voor het betrokken gebied

De instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied IJzervallei worden hieronder opgesomd:

Broedvogels van bijlage IV				
Broedvogels bijlage IV	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
Blauwborst <i>Luscinia svecica</i>	=	<u>Actueel:</u> Minstens 60 broedparen in de SBZ. <u>Doel:</u> Behoud van een populatie in goede staat van instandhouding (>60 broedparen), verspreid over de SBZ. <u>Motivering:</u> de SBZ is een belangrijk gebied voor de soort.	=	<u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied: Behoud van rietvelden, rietsloten en gevarieerde moerassen.
Bruine kiekendief <i>Circus aeruginosus</i>	= (†)	<u>Actueel:</u> 5 tot 10 broedparen in de SBZ-V. <u>Doel:</u> Toename tot een broedpopulatie van 10 broedparen. <u>Motivering:</u> De SBZ is een zeer belangrijk gebied voor de soort.	↑	<u>Doel:</u> Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied: Voorzien van betere kwaliteit van broedgebieden (moeras, rietland of brede rietkragen). In het bijzonder in de Handzamevallei ontbreekt momenteel voldoende ecologische infrastructuur (rietkragen, ruige rietgrachten), wat niet belet dat de soort er onregelmatig tot broeden komt.
IJsvogel <i>Alcedo atthis</i>	= (†)	<u>Actueel:</u> 1 tot 3 broedparen. <u>Doel:</u> Minstens behoud van de actuele populatie. <u>Motivering:</u> De SBZ-V is een belangrijk gebied voor de soort.	↑	<u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Goede algemene waterkwaliteit, voldoende voedselaanbod en behoud van potentiële nestlocaties zoals steile, natuurlijke rivier- en beekoevers, wortelkluiten van omgevallen bomen in de nabijheid van waterlopen, ...
Porseleinhoen <i>Porzana porzana</i>	↑	<u>Actueel:</u> Jaarlijkse broedvogel in lage aantallen (2 tot 8 roepposten in de periode 2009-2013). <u>Doel:</u> Uitbreiding van de huidige populatie tot jaarlijks gemiddeld 10 broedparen in de SBZ-V, met zwaartepunt in de broeken van Woumen en Merkem. <u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk gebied voor de soort. Geschikt broedbiotoop is reeds beperkt aanwezig en wordt bijgecreëerd ihkv het natuurinrichtingsproject De Blankaart (moerasherstel + peilverhoging).	↑	<u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Gerichte inrichting en beheer van kleine moerasses (voormalige aanzitputten) in complexen van natte graslanden. Verzekeren van voldoende hoge peilen tijdens het broedseizoen in deelgebieden met belangrijke potentie (Blankaartbekken). In stand houden van grote zeggenvegetaties en rietmoerassen met voldoende dynamiek en variatie. De soort lift deels mee op de doelen voor Bruine kiekendief, roerdomp en blauwborst.

Figuur 25 Populatie- en kwaliteitsdoelstellingen van de broedvogels in de IJzervallei (Bron: Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones, 2017)

Broedvogels bijlage IV	Populatie-doelstellingen	Kwaliteitsdoelstellingen
	<i>Doel Toelichting</i>	<i>Doel Toelichting</i>
Roerdomp <i>Botaurus stellaris</i>	↑ <u>Actueel:</u> Verdwenen als broedvogel uit de Blankaart begin jaren 1970. Regelmatig aanwezig, vooral rond de Blankaart, buiten het broedseizoen. <u>Doel:</u> Vestiging van 2 broedparen in het Blankaartgebied. <u>Motivering:</u> Op de Blankaart kwamen in de jaren 1960 jaarlijks nog 2 à 3 paren tot broeden. Door herstel van het rietmoeras (uitbreiden + waterpeilverhoging) zoals voorzien in het natuurinrichtingsproject de Blankaart moet op termijn opnieuw voldoende kwalitatief habitat ter beschikking zijn. Deze 2 broedparen zijn ook voorzien in het Soortenbeschermingsprogramma Roerdomp.	↑ <u>Doel:</u> Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied: De uitbreiding van de oppervlakte waterriet en gevarieerde, waterrijke rietmoerassen zoals voorzien in het natuurinrichtingsproject De Blankaart. In stand houden en planmatig beheer van riet- en moerasvegetaties. Verbeteren van de waterkwaliteit. Doordacht sturen van recreatie langsheen potentiële broedbiotopen.
Lepelaar <i>Platalea leucorodia</i>	= <u>Actueel:</u> Vestigde zich in 2013 als broeder op de Blankaart. Ook in 2014, 2015 en 2016 is de soort als broedvogel aanwezig. <u>Doel:</u> Behoud van de huidige broedpopulatie. <u>Motivering:</u> De vestiging van de soort als nieuwe broedvogel wijst op geschikte leefomstandigheden. Het blijft echter afwachten of die ook voldoende geschikt zijn voor de ontwikkeling van een duurzame populatie.	= <u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied: In stand houden van voldoende ondiep open water als foerageerhabitat. Beperken/vermijden van verstoring rond het broedgebied en op belangrijke foerageerplaatsen. Voor deze soort zijn geen bijkomende maatregelen nodig bovenop de maatregelen met betrekking tot het moerasherstel die in het natuurinrichtingsproject de Blankaart reeds zijn gerealiseerd en nog worden voorzien.
Kleine zilverreiger <i>Egretta garzetta</i>	= <u>Actueel:</u> Deze soort vestigde zich in 2014 als broedvogel op de Blankaart. Ook in 2015 en 2016 was de soort als broedvogel aanwezig. <u>Doel:</u> Minstens behoud van de huidige broedpopulatie. <u>Motivering:</u> De vestiging van de soort volgt uit noordwaartse uitbreiding van het areaal van deze soort en de algemene toename van de populatie. De moerasuitbreidingswerken zorgden de voorbije jaren daarnaast voor een aanzienlijke uitbreiding en kwaliteitsverbetering van foerageerhabitat.	↑ (=) <u>Doel:</u> Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied: Verbeteren van de waterkwaliteit. In stand houden van rietmoerassen met een afwisseling van ondiep open water als foerageerhabitat. Beperken/vermijden van verstoring rond het broedgebied en op belangrijke foerageerplaatsen. Voor deze soort zijn geen bijkomende maatregelen nodig bovenop de maatregelen met betrekking tot het moerasherstel die in het

 RAPPORT 37 S-IHD
 BE2500831

1 februari 2017

Pagina 103 van 222

Figuur 26 Populatie- en kwaliteitsdoelstellingen van de broedvogels in de IJzervallei (Bron: Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones, 2017)

Broedvogels bijlage IV	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
Kwartelkoning <i>Crex crex</i>	↑	<p>Actueel: In de periode 2012-2016 werden in 2012, 2015 en 2016 territoria vastgesteld nl. in de broeken van Woumen, Merkem, Reninge en Zarren.</p> <p>Doel: Een duurzame broedpopulatie van 23 broedparen.</p> <p>Motivering: De uitgestrekte hooilanden van de IJzer- en Handzamebroeken vormen potentieel één van de belangrijkste broedgebieden voor deze soort in Vlaanderen.</p> <p>In het Soortenbeschermingsprogramma kwartelkoning⁴⁹ werden 23 koppels aan de SBZ toegewezen.</p>	↑	<p>Doel: Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Kwalitatief uitbreiden van grote, aaneengesloten zones soortenrijke grote vossenstaartgraslanden, al dan niet in complex met dottergrasland en grote zeggenvegetaties, die onder een op de soort gericht maaieregime worden beheerd. Behoud en lokaal versterken van het open karakter van het valleigebied door het regelmatig afzetten of verwijderen van opgaande houtige elementen.</p> <p>De benodigde oppervlakte voor 23 broedparen bedraagt 230 tot 690ha (10 - 30ha per broedpaar). Bij voorkeur worden de territoria geclusterd in een aantal kernen, zodat er naar de ondergrens van deze vork toe wordt gewerkt</p>
Steltkluit <i>Himantopus himantopus</i>	=	<p>Actueel: De soort broedde de voorbije 4 jaar net buiten de SBZ (Beveren-a/d-IJzer) en kwam in 2015 voor het eerst tot broeden in de SBZ met 2 broedparen in een open moeraszone aan de Blankaart</p> <p>Doel: Behoud van de huidige broedpopulatie.</p> <p>Motivering: Als gevolg van natuurinrichtingswerken zijn goede potenties aanwezig in de SBZ voor een duurzame populatie. Het pionierskarakter van de afgegraven stelloperplassen, waar nu gebroed wordt, wordt bestendig in functie van de stellopers.</p>	= (1)	<p>Doel: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>In stand houden van de kwaliteit van het leefgebied van de actuele populaties, ook op langere termijn: in stand houden van ondiepe plassen met open, slikkige oevers in combinatie met schaars begroeide terreinen.</p> <p>Voorzien van een aangepast waterpeilbeheer in de kerngebieden is essentieel voor de instandhouding van pioniervegetaties.</p> <p>Dergelijk leefgebied wordt tevens vooropgesteld in functie van rustzones en foerageerzones van niet-broedende Bijlage IV vogels (o.a. wulp).</p>

⁴⁹ goedgekeurd bij Ministerieel besluit van 21 december 2015

Figuur 27 Populatie- en kwaliteitsdoelstellingen van de broedvogels in de IJzervallei (Bron: Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones, 2017)

Doortrekkende en overwinterende vogels				
Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting (ex. = exemplaren)	Doel	Toelichting
Kleine rietgans <i>Anser brachyrhynchus</i>	=	<p>Actueel: Kleine groepjes kleine rietgans maken de laatste jaren, samen met grotere groepen kolgans, de oversteek naar de SBZ IJzervallei vanuit de Oostkustpolders. Het gaat hierbij actueel om slechts enkele tientallen tot maximaal enkele honderden exemplaren.</p> <p>Doel: Behoud van de huidige aantallen.</p> <p>Motivering: De SBZ-V is in de G-IHD opgenomen als zeer belangrijk gebied voor deze soort.</p>	=	<p>Doel: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p>Deze soort lift mee op de doelstellingen voor kolgans.</p>
Kolgans <i>Anser albifrons</i>	=	<p>Actueel: Het gemiddeld wintermaximum en seizoensgemiddelde in de IJzerbroeken (excl. Handzamevallei) in de periode 2009/10-2013/14 bedroeg respectievelijk 22.550 en 9.065 ex. De wintermaxima varieerden tussen 15.855 en 33.750 exemplaren. De 1%-norm wordt tegenwoordig jaarlijks overschreden.</p> <p>Doel: Behoud van een seizoensgemiddelde van 5.500 ex.</p> <p>Motivatie: De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied voor de soort. Over de periode 2001/02 - 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 5.146 exemplaren.</p>	= (1)	<p>Doel: Behoud en lokaal verbetering van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p>Behoud van het typische uitgestrekt en open broekenlandschap met graslanden met microreliëf.</p> <p>Gerichte aandacht bij het graslandbeheer zodat de graslanden kort de winter in gaan.</p> <p>Beperken/vermijden van menselijke verstoring tijdens de overwinteringsperiode op rust- en foerageerplaatsen.</p> <p>Herstel van voor de soort gedegradeerde deelgebieden (Handzamevallei) als alternatief voor het verdwijnen van actuele foerageergebieden in het Blankaartbekken.</p>
Rietgans <i>Anser fabalis</i>	=	<p>Actueel: Het gemiddeld wintermaximum in de SBZ in de periode 2009/10-2013/14 bedroeg 463 ex. De wintermaxima varieerden tussen 112 en 1120 ex. De aanwezigheid van grote aantallen van deze soort zijn een recent gegeven, de aantallen gaan nog steeds in stijgende lijn. Het seizoensgemiddelde bedroeg over de winterperiodes 2010/11 tot 2014/15 gemiddeld 202 exemplaren.</p> <p>Doel: Behoud van een seizoensgemiddelde van minstens 30 exemplaren.</p> <p>Motivering: De recente sterke stijging van de aantallen rietgans in de SBZ zorgen ervoor dat dit SBZ voor deze soort relevant is geworden. Over de periode 2002/03 - 2007/08 bedroeg het seizoensgemiddelde 29 ex.</p>	= (1)	<p>Doel: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p>Deze soort lift mee op de doelstellingen voor kolgans.</p>

Figuur 28 Populatie- en kwaliteitsdoelstellingen van de doortrekkende en overwinterende vogels in de IJzervallei (Bron: Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones, 2017)

Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting (ex. = exemplaren)	Doel	Toelichting
Smient <i>Anas penelope</i>	=	Actueel: De SBZ-V IJzervallei is het belangrijkste overwinteringsgebied voor deze soort in Vlaanderen. Het gemiddeld wintermaximum en seizoensgemiddelde in de IJzerbroeken bedroeg in de periode 2009/10-2013/14 respectievelijk 24.250 en 10.950 ex. Wintermaxima varieerden tussen 14.125 en 41.431 ex. In de Handzamevallei werden tot maximaal 4.150 exemplaren geteld. Doel: Behoud van een seizoensgemiddelde van minstens 15.000 ex. Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied voor de soort. De 1%-norm wordt er (bijna) jaarlijks overschreden. Over de periode 1995/96 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 14.457 exemplaren.	↑	Doel: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroege voorjaar. Het vermijden van verstoring op belangrijke slaapplekken en foerageergebieden. Gericht beheer: graslanden kort de winter laten ingaan.
Blauwe kiekendief <i>Circus cyaneus</i>	=	Actueel: In minder gunstige (natte) winters overwinteren een 10-tal ex. in de SBZ-V. In droge winters kunnen de aantallen oplopen tot boven de 20 ex. Doel: Behoud van de populatiegemiddelden in de SBZ-V (10 tot 25 overwinterende exemplaren, afhankelijk van het type winter). Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied voor de soort in Vlaanderen.	=	Doel: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied. Het garanderen van de nodige rust op slaapplekken Behoud van de openheid van het landschap.
Goudplevier <i>Pluvialis apricaria</i>	↑	Actueel: Het gemiddeld wintermaximum en seizoensgemiddelde in de IJzerbroeken bedroeg in de periode 2009/10-2013/14 respectievelijk 1.753 en 350 ex. De wintermaxima varieerden tussen de 106 en 5.460 ex. in de IJzerbroeken. In de Handzamevallei werden in die periode tot maximaal 1.950 ex. geteld. Doel: Toename van de winterpopulatie (seizoensgemiddelde) in de SBZ-V tot 850 ex. Motivering: De SBZ-V is een essentieel gebied voor de soort in Vlaanderen. De G-IHD geven een toename aan van 3.000 ex. tot 5.000 ex. als seizoensgemiddelde in Vlaanderen, waarbij de kustpolders, waarvan deze SBZ-V een uitloper vormt, een grote rol spelen. Over de periode 1999/2000 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 36 exemplaren. De recent sterke toename van de soort t.o.v. de referentieperiode toont aan dat het SBZ een grote potentie heeft en een deel van de voorziene populatie toename uit de G-IHD aan dit SBZ kan worden toegekend.	↑	Doel: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroege voorjaar. Het vermijden van verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden. Gericht beheer: graslanden kort de winter laten ingaan door het voorzien van nabegrazing op de valleigraslanden.
Grote zilverreiger <i>Casmerodius albus</i>	=	Actueel: De soort foerageert regelmatig in de SBZ-V maar ook in de wijde omgeving. De Blankaart fungeert als slaapplek voor de grote zilverreigers	↑ (=)	Doel: Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied.

RAPPORT 37 S-IHD
BE2500831

1 februari 2017

Pagina 106 van 222

Figuur 29 Populatie- en kwaliteitsdoelstellingen van de doortrekkende en overwinterende vogels in de IJzervallei (Bron: Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones, 2017)

Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting (ex. = exemplaren)	Doel	Toelichting
		uit de wijde omgeving. De aantallen zijn de laatste jaren sterk toegenomen. Doel: Behoud van de populatiegemiddelden in de SBZ-V Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort. De aantallen zijn de voorbije jaren sterk gestegen (tot minstens 41 ex. in de winter 2013-14).		Verbeteren van de waterkwaliteit. Instandhouden van sloten en ondiepe plassen met goede waterkwaliteit en goed ontwikkeld visbestand. Het garanderen van de nodige rust op slaapplekken en in foerageergebieden
Kemphaan <i>Philomachus pugnax</i>	=	Actueel: In de IJzerbroeken bedroegen de wintermaxima in de periode 2009/10-2013/14 126 tot 503 exemplaren. In diezelfde periode bedroeg het seizoensgemiddelde 140 exemplaren. De aantallen fluctueren sterk in functie van de aanwezigheid van overstromingen (langdurig aanwezig zijn van ondiep overstroomde graslanden). Doel: Behoud van een populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 220 exemplaren. Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied in Vlaanderen voor de soort. Het seizoensgemiddelde over de periode 1999/2000 – 2006/07 bedroeg 219 exemplaren.	↑	Doel: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Het garanderen van de nodige rust op slaapplekken Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroege voorjaar. Het vermijden van verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden. Gericht beheer: graslanden kort de winter laten ingaan door het voorzien van nabegrazing op de valleigraslanden.
Kleine zwaan <i>Cygnus columbianus</i>	=	Actueel: In de periode 2009/10-2013/14 bedroeg het gemiddeld wintermaximum en seizoensgemiddelde in de SBZ-V respectievelijk 136 en 69 exemplaren. Doel: Behoud van de huidige populatie in de SBZ-V: behoud van een seizoensgemiddelde van minstens 50 exemplaren. Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied voor de soort in Vlaanderen. In de periode 2003/04 – 2007/08 bedroeg het seizoensgemiddelde 43 exemplaren.	= (1)	Doel: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied. In stand houden van overwinteringsgebieden en geschikte foerageergebieden: Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroege voorjaar. Beperken van menselijke verstoring op foerage- en slaapplekken. Behoud van uitgestrekte open landschappen als foeragegebied. Gericht beheer: overstroombare graslanden kort de winter laten ingaan door het voorzien van nabegrazing op de valleigraslanden na de hoaisnede.
Slobeend <i>Anas clypeata</i>	=	Actueel: In de periode 2009/10-2013/14 bedroeg het seizoensgemiddelde 250 ex. Wintermaxima variëren tussen 400 en 600 ex. In natte winters lopen de seizoensgemiddeldes op tot 450 à 600 exemplaren.	↑	Doel: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Plassen met een goede waterkwaliteit en veel water-

Figuur 30 Populatie- en kwaliteitsdoelstellingen van de doortrekkende en overwinterende vogels in de IJzervallei (Bron: Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones, 2017)

Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting (ex. = exemplaren)	Doel	Toelichting
		<p>Doel: Behoud van de huidige populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 480 exemplaren.</p> <p>Motivering: SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied in Vlaanderen voor de soort. De 1%-norm wordt nagenoeg elke winter gehaald. Over de periode 2000/01 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 475 exemplaren.</p>		<p>planten en ongewervelden.</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden</p> <p>Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden.</p>
Pijlstaart <i>Anas acuta</i>	=	<p>Actueel: In de IJzerbroeken bedraagt het seizoensgemiddelde in de periode 2009/10-2013/14 112 ex., met maxima tussen 134 en 721 ex. In de Handzamevallei werden in die periode maximaal 151 ex. geteld.</p> <p>Doel: Behoud van de huidige populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 300 exemplaren.</p> <p>Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort. De uitgestrekte, overstroombare graslandcomplexen fungeren als foerageergebied. Over de periode 2000/01 – 2005/06 bedroeg het seizoensgemiddelde 292 exemplaren.</p>	↑	<p>Doel: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden</p> <p>Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroege voorjaar.</p>
Wulp <i>Numenius arquata</i>	=	<p>Actueel: Het seizoensgemiddelde in het Vogelrichtlijngebied bedroeg over de winterperiodes 2010/11 tot 2014/15 gemiddeld 587 ex. Wintermaxima varieerden in die periode in de IJzerbroeken tussen 817 en 1289 ex. In de Handzamevallei werden dan tot max. 604 ex. geteld.</p> <p>Doel: Behoud van de populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 480 ex. in de SBZ-V.</p> <p>Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort. Het seizoensgemiddelde over de periode 1999/2000 – 2006/07 bedroeg 477 exemplaren.</p>	↑	<p>Doel: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke foerageergebieden en op de slaapplaatsen.</p> <p>Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden.</p>
Stormmeeuw <i>Larus canus</i>	=	<p>Actueel: In de SBZ is één van de grootste slaapplaatsen van Vlaanderen gelegen. Recente telgegevens hiervan zijn niet voorhanden maar wellicht liggen de aantallen nog in dezelfde lijn als in de periode 2000-2008 (gemiddeld wintermaximum van 48.000 ex). Daarnaast foerageren ook grote groepen stormmeeuwen op overstroombare grasland.</p> <p>Doel: Behoud van de populatie in de SBZ-V</p> <p>Motivering: SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied in Vlaanderen voor de soort.</p>	=	<p>Doel: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring op de slaapplaatsen</p> <p>Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden in functie van het foerageren.</p>

Figuur 31 Populatie- en kwaliteitsdoelstellingen van de doortrekkende en overwinterende vogels in de IJzervallei (Bron: Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones, 2017)

Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting (ex. = exemplaren)	Doel	Toelichting
Kokmeeuw <i>Larus ridibundus</i>	=	<p>Actueel: Het waterspaarbekken vormt één van de grootste slaapplaatsen van deze soort in Vlaanderen. Bruikbare recente telgegevens zijn niet voorhanden doch wellicht liggen de aantallen nog in dezelfde lijn als in de periode 2000-2008 (gemiddeld wintermaximum van 25.500 ex).</p> <p>Doel: Behoud van de populatie in de SBZ-V</p> <p>Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied in Vlaanderen voor de soort.</p>	=	<p>Doel: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring op de slaapplaatsen</p> <p>Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden in functie van het foerageren.</p>
Waterrietzanger <i>Acrocephalus paludicola</i>	=	<p>Actueel: Er is weinig gekend over het voorkomen van deze soort in deze SBZ. Tijdens ringonderzoek op de Blankaart worden jaarlijks tientallen exemplaren gevangen. Het is onbekend in welke mate de rest van de SBZ ook door deze vogel wordt benut tijdens de trekperiode.</p> <p>Doel: Behoud van het foerageergebied dat de soort benut tijdens de migratie.</p> <p>Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een prioritair gebied in Vlaanderen voor de soort.</p>	=	<p>Doel: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>In stand houden van grote zeggenvetaties en gevarieerde rietmoerassen.</p> <p>De soort lift o.a. mee op de doelen voor bruine kiekendief, blauwborst en porseleinhoen.</p>
Wintertaling <i>Anas crecca</i>	=	<p>Actueel: Het gemiddeld wintermaximum en seizoensgemiddelde in het Blankaartgebied en de IJzerbroeken in de periode 2009/10-2013/14 bedroegen respectievelijk 2260 en 950 exemplaren. De wintermaxima varieerden tussen 1028 en 2860 exemplaren. In de Handzamevallei werden tot maximum 667 ex. geteld.</p> <p>Doel: Behoud van een populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 2000 exemplaren.</p> <p>Motivering: De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk SBZ voor de soort. De uitgestrekte, overstroombare graslandcomplexen fungeren als foerageergebied. Over de periode 1998/99 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 1722 exemplaren.</p>	↑	<p>Doel: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden</p> <p>Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden.</p>

Figuur 32 Populatie- en kwaliteitsdoelstellingen van de doortrekkende en overwinterende vogels in de IJzervallei (Bron: Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones, 2017)

1.2.4 Effectbeoordeling

Bij het beoordelen van de effecten wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds tijdelijke effecten van de geplande werken tijdens de aanlegfase en anderzijds permanente effecten of structurele effecten (= exploitatiefase). Allereerst is onderzocht welke habitats en soorten binnen de mogelijke invloedssfeer van het planvoornemen verblijven. Vervolgens is op basis van bestaande kennis met betrekking tot verstoring onderzocht welke soorten en habitats mogelijk negatief worden beïnvloed en in welke mate. Deze mogelijke effecten worden daarnaast op basis van een set criteria (zie eerder) getoetst op het al dan niet betekenisvol zijn.

Voor de beoordeling van het effect van de handeling op de natuurwaarden moeten alle mogelijke (directe en indirecte) effecten in kaart worden gebracht. De effecten kunnen van verschillende aard zijn: oppervlakte-inname, wijzigingen van de abiotische toestand (bodem, (grond)water, chemische parameters,...), verstoring (geluid, visueel), barrièrewerking,...

1.2.4.1 Biotoopinname en inname van leefgebied

Het peilbesluit houdt een verandering van de huidige peilen die in het raamakkoord gehanteerd worden in. Er kan gesteld worden dat er zowel hogere als lagere peilen gehanteerd zullen worden afhankelijk van de peilzone en het seizoen.

Een verhoging van peilen kan leiden tot een afname in leefgebied en biotoop, aangezien habitats hierbij onder water kunnen komen te staan. Tegelijk kunnen hogere peilen gunstig zijn voor bepaalde soorten. Zo zijn de peilen gedefinieerd opdat graslanden in de winterperiode gedeeltelijk onder water komen te staan wat het aandeel oppervlakte en de kwaliteit van het leefgebied van overwinterende water- en moerasvogels in het gebied bepaalt.

Een verlaging van het peil kan leiden tot een toename in leefgebied en biotoop omdat er minder oppervlakte wordt ingenomen door water. Anderzijds kan het leiden tot verdroging van bestaande habitats.

Algemeen kan gesteld worden dat de peilen optimaal bepaald zijn in functie van de habitats en avifauna in natuurgebied de Blankaart. Specifiek is het peilbesluit positief voor volgende soorten:

- Blauwborst: een van de instandhoudingsdoelstellingen is het behoud van kwaliteit van leefgebied, met name behoud van rietvelden, rietsloten en gevarieerde moerassen.
- Bruine kiekendief: een van de instandhoudingsdoelstellingen is het voorzien van betere kwaliteit van broedgebieden (moeras, rietland of brede rietkragen).
- Porseleinhoen: een van de instandhoudingsdoelstellingen is het verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied. Hieronder valt het verzekeren van voldoende hoge peilen tijdens het broedseizoen in deelgebieden met belangrijke potentie, het gericht inrichten en beheer van kleine moerasjes (voormalige aanzitputten) in complexen van natte graslanden en het in stand houden van grote zeggenvegetaties en rietmoerassen met voldoende dynamiek en variatie.
- Roerdomp: een van de kwaliteitsdoelstellingen houdt uitbreiding van de oppervlaktes waterriet en gevarieerde, waterrijke rietmoerassen in zoals voorzien in het natuurinrichtingsproject De Blankaart en het in stand houden en planmatig beheer van riet- en moerasvegetaties.

- Kleine zilverreiger: De instandhoudingsdoelstelling ‘verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het in stand houden van rietmoerassen in.
- Smient: de kwaliteitsdoelstelling ‘verbetering van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden in, in winter en vroege voorjaar.
- Goudplevier: de instandhoudingsdoelstelling ‘verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden in, in winter en vroege voorjaar.
- Kempshaan: de instandhoudingsdoelstelling ‘verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroege voorjaar in.
- Slobeend: de instandhoudingsdoelstelling ‘verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden in.
- Pijlstaart: de instandhoudingsdoelstelling ‘verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden in, in winter en vroege voorjaar.
- Wulp: de instandhoudingsdoelstelling ‘verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroege voorjaar.
- Stormmeeuw: de instandhoudingsdoelstelling ‘behoud van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in in overstromingsgebieden in functie van het foerageren.
- Kokmeeuw: de instandhoudingsdoelstelling ‘behoud van de kwaliteit van het leefgebied’ houdt het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in in overstromingsgebieden in functie van het foerageren.
- Waterrietzanger: de kwaliteitsdoelstelling het ‘behoud van de kwaliteit van het leefgebied’ omvat het in stand houden van grote zeggenvegetaties en gevarieerde rietmoerassen in.
- Wintertaling: de kwaliteitsdoelstelling ‘verbetering van de kwaliteit van het leefgebied’ omvat het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden.

Op al deze doelstellingen wordt verwacht dat het peilbesluit een positief effect zal hebben. Het gaat namelijk in veel gevallen om ‘natte’ vegetaties. Omwille van deze reden wordt het effect op **biotooppinname en inname van leefgebied** als een positief betekenisvol effect beoordeeld.

1.2.4.2 **Versnippering, verstoring en barrièrewerking**

Het veranderen van de huidige peilen zal geen invloed hebben op **versnippering** van het natuurgebied, noch op verstoring.

Op vlak van **barrièrewerking** is ter hoogte van de stuw van de Stenensluisvaart een visdoorgang aanwezig. Deze wordt maximaal opengehouden om de vismigratie niet te belemmeren, zeker in de belangrijkste periode voor vismigratie van oktober tot mei. Enkel in periodes van waterschaarste en

wanneer het niet meer mogelijk is om de beoogde peilen te realiseren kan de visdoorgang dichtgezet worden. De stuw is momenteel reeds in werking waardoor er geen bijkomend betekenisvol effect verwacht wordt.

1.2.4.3 Verdroging/ vernatting

Afhankelijk van de peilzone en de periode zal zowel verdroging als vernatting kunnen optreden. De peilen zijn optimaal bepaald op basis van advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek in functie van de habitats en avifauna (zie het Peilbesluit §1.1.2). In het advies werd specifiek gevraagd naar benodigde peilen en regimes die optimaal zijn voor de natuurdoelstellingen in het gebied, in het bijzonder conform de instandhoudingsdoelstellingen. Voor een concrete toelichting van de invloed van de peilen op de soorten wordt verwezen naar het Peilbesluit paragraaf 1.1.2. Omwille van de onderbouwing van de gekozen peilen, gebaseerd op het advies van het INBO ter optimalisatie van de natuurdoelstellingen binnen het gebied kan gesteld worden dat er geen betekenisvol effect verwacht wordt in termen van **verdroging/vernatting**. Meer nog, omwille van de optimalisatie van de peilen in termen van instandhoudingsdoelstellingen wordt een aanzienlijk positief effect verwacht.

1.2.4.4 Water- en structuurkwaliteit waterlopen

Het peilbesluit houdt zowel een verhoging als verlaging van de huidige peilen in. Algemeen kan gesteld worden dat het peilbesluit voornamelijk een verhoging van het huidig peil inhoudt. De peilverlagingen beperken zich grotendeels tot 5 cm t.o.v. de huidige peilen vastgesteld in het raamakkoord in de zomer en najaar in de Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek.

Van de peilverhoging an sich wordt geen impact verwacht op de **oppervlaktewaterkwaliteit**. Gezien uit bovenstaande bespreking ook een verwaarloosbare impact blijkt op de overstromingscontour en hooguit een beperkte impact op de overstromingsduur, wordt niet verwacht dat er de peilverhogingen zullen leiden tot het (bijkomend) verspreiden van eventueel aanwezige verontreinigingen naar het oppervlaktewater.

Wat betreft de **structuurkwaliteit** van de waterlopen en grachten in het plangebied wordt verwacht dat het peilbesluit geen aanzienlijk effect zal hebben aangezien het gaat om relatief kleinere peilverschillen t.a.v. de huidige peilafspraken. Wel wordt het peil optimaal ingesteld in termen van habitats en avifauna, wat een betekenisvol positief effect kan hebben op de structuurkwaliteit van de waterlopen, m.n. in de peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek.

1.2.4.5 Verzoeting en verzilting

Zoals aangegeven in de discipline water (zie §1.1.4.1.2) wordt verwacht dat door het voornamelijk verhogen van de peilen door het peilbesluit ook de grondwateraanvulling met (zoet) hemelwater zal verhogen. Hierdoor wordt verwacht dat de diepte waarop het grensvlak zoet/zout zich bevindt niet zal verhogen en mogelijk zelfs zal toenemen tegenover de huidige situatie. Omwille van deze reden wordt een positief betekenisvol effect verwacht in termen van verzoeting en verzilting.

1.2.4.6 Verzuring

Er wordt geen effect verwacht op verzuring ten gevolge van het peilbesluit.

1.2.4.7 Vermesting/ eutrofiëring

In termen van **vermesting/ eutrofiëring** is voornamelijk een eventueel bijkomend risico t.g.v. overstromingen met nutriëntenrijk oppervlaktewater relevant. Zoals blijkt uit de discipline water

wordt er niet verwacht dat overstromingscontouren zullen wijzigen. Wel zal er m.n. ter hoogte van de peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek een (verwaarloosbare) impact zijn op de overstromingspeilen en -duur. Dit betekent dat er meer en langer water binnen deze gebieden kan blijven staan bij hoogwaterperiodes. De beoogde soorten cfr. de instandhoudingsdoelstellingen zijn evenwel allemaal aangepast aan voedselrijke condities waardoor dit niet leidt tot betekenisvolle negatieve effecten.

1.2.5 Conclusie

De passende beoordeling is opgemaakt met als doel te onderzoeken of er betekenisvolle negatieve effecten op de natuur van het vogelrichtlijngebied BE250081 verwacht kunnen worden. Na onderzoek blijkt dat dit niet het geval is voor het peilbesluit. Wel zal het peilbesluit een positief betekenisvol effect hebben op de biotoopinname en inname van leefgebied aangezien het project bijdraagt aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen in het gebied. Ook op verdroging/vernatting wordt een positief betekenisvol effect verwacht omwille van dezelfde redenering. Op vlak van structuurkwaliteit geldt dat het peil optimaal ingesteld wordt in termen van habitats en avifauna, wat een betekenisvol positief effect kan hebben op de structuurkwaliteit van de waterlopen. Tot slot geldt dat het voornamelijk verhogen van de peilen door het peilbesluit tot gevolg heeft dat het grensvlak zoet/zout dieper komt te liggen, waardoor tevens een positief betekenisvol effect verwacht wordt in termen van verzoeting en verzilting.

1.3 Verscherpte natuurtoets

Voorliggend peilbesluit vormt het kader voor het peilbeheer dat gewenst is binnen een gebied dat aangeduid is als VEN-gebied. Dit impliceert dat een zgn. verscherpte natuurtoets dient opgemaakt te worden. Het VEN-gebied strekt zich uit over quasi de volledige peilzones Woumen- en Merkembroek en Blankaartvijver.

1.3.1 Biotooppinname en inname van leefgebied voor fauna

Het VEN-gebied omvat quasi de volledige peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek, die gekenmerkt worden door natte graslanden, rietlanden, moerasvegetaties en open water met een hoge faunistische waarde. Het peilbesluit houdt geen fysieke ingrepen in en leidt niet tot een permanente of onomkeerbare inname van biotopen. De effecten beperken zich tot hydrologische wijzigingen, met seizoensgebonden hogere en stabielere peilen.

De peilaanpassingen kunnen lokaal leiden tot tijdelijke winterse inundaties, maar sluiten aan bij het natuurlijke functioneren van het valleigebied en bij de instandhoudingsdoelstellingen van het Vogelrichtlijngebied IJzervallei hetgeen aansluit bij de doelstellingen voor het VEN-gebied. Het toelaten van ondiepe en tijdelijke winteroverstromingen zorgt voor meer en beter geschikt leefgebied voor overwinterende en foeragerende water- en moerasvogels. In de zomer worden de peilen zo beheerd dat langdurige inundaties worden vermeden en graslanden beheersbaar blijven voor broedende soorten.

Omwille van de tijdelijke en seizoensgebonden effecten en het feit dat geen uitbreiding van overstromingscontouren optreedt, wordt geen onvermijdbare en onherstelbare schade op vlak van biotooppinname of verlies aan leefgebied voor fauna verwacht binnen het VEN-gebied.

1.3.2 Versnippering, verstoring en barrièrewerking

Het peilbesluit voorziet geen bijkomende infrastructuur of fysieke ingrepen aan de bestaande waterlopen. Daardoor ontstaat geen extra versnippering van habitats en neemt de barrièrewerking binnen het VEN-gebied niet toe. Hierdoor blijft de samenhang tussen natte graslanden, moeraszones en waterlopen in de peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek behouden.

Wat barrièrewerking betreft, is ter hoogte van de stuw op de Stenensluisvaart reeds een visdoorgang aanwezig, die maximaal open wordt gehouden. Het peilbesluit brengt hierin geen wijziging en veroorzaakt geen bijkomende migratiekelpunten voor aquatische fauna.

Ook op vlak van verstoring worden geen bijkomende effecten verwacht. De peilaanpassingen leiden tot tijdelijke en seizoensgebonden overstromingen binnen gebieden die reeds als natuur- en overstromingsgebied functioneren. Hierdoor is de aanwezige fauna reeds aangepast aan de natuurlijke peildynamiek en wordt er geen toename van menselijke verstoring of beheerdruk verwacht.

Gelet op het bovenstaande wordt er geen onvermijdbare en onherstelbare schade verwacht op vlak van versnippering, verstoring of barrièrewerking binnen het VEN-gebied.

1.3.3 Verdroging/vernatting

Het VEN-gebied ter hoogte van de Blankaartvijver en het Woumen- en Merkembroek is sterk waterafhankelijk. In de huidige situatie treden vooral in het voorjaar en de zomer regelmatig te lage waterpeilen op, wat leidt tot verdroging van natte graslanden en moeraszones en een verminderde geschiktheid voor doelsoorten. Het peilbesluit tracht de verdrogingsdruk te verminderen door het optrekken en stabiliseren van de minimumpeilen, met name in de winter en het voorjaar, en door water langer in het systeem vast te houden via flexibele peilbandbreedtes.

Voor peilzone Blankaartvijver dragen de verhoogde en stabielere peilen bij aan het behoud en herstel van natte graslanden, rietlanden en moerasvegetaties, in functie van de instandhoudingsdoelstellingen voor moeras- en watervogels. In de zomerperiode blijft een gecontroleerde peildaling toegestaan, maar wordt langdurige en extreme verdroging vermeden. In peilzone Woumen- en Merkembroek zorgen de verhoogde winterpeilen voor ecologisch wenselijke vernatting, terwijl voor het voorjaar en de zomer de huidige peilregeling behouden blijft zolang de volledige implementatie van het peilbesluit nog niet is doorgevoerd.

Op basis van de onderbouwing in het peilbesluit en de plan-MER-screening kan geconcludeerd worden dat het peilbesluit geen onvermijdbare en onherstelbare schade zal optreden in termen van verdroging of vernatting binnen het VEN-gebied. Er wordt, in tegendeel, een vermindering van de verdrogingsdruk en een positief effect op het hydrologisch en ecologisch functioneren van het gebied verwacht.

1.3.4 Water- en structuurkwaliteit waterlopen

Binnen het VEN-gebied heeft het peilbesluit uitsluitend betrekking op het instellen van waterpeilen binnen bestaande waterlopen en grachten. Er worden geen fysieke ingrepen aan het waterloppennet voorzien. De structuurkwaliteit van de waterlopen binnen het VEN-gebied blijft daardoor ongewijzigd ten opzichte van de referentiesituatie.

De aangepaste peilregeling leidt tot hogere en stabielere minimumpeilen, waardoor langdurige droogval en zeer lage waterstanden worden vermeden. Dit is gunstig voor het ecologisch functioneren van waterlopen en aangrenzende natte biotopen, zoals rietlanden, zeggenvegetaties en natte graslanden, die kenmerkend zijn voor het VEN-gebied. Door het beperken van droogtestress neemt ook het risico op verslechtering van de waterkwaliteit af.

De peilaanpassingen veroorzaken geen betekenisvolle wijzigingen in overstromingscontouren en de beperkte toename van de overstromingsduur bij hoge waterstanden blijft binnen ecologisch aanvaardbare grenzen voor de aanwezige VEN-natuur. Eventuele waterinlaten gebeuren onder strikte kwaliteitsvoorwaarden en zijn beperkt in volume, waardoor negatieve effecten op de waterkwaliteit worden vermeden. Er wordt geoordeeld dat er geen onvermijdbare en onherstelbare schade zal optreden binnen het VEN-gebied op de water- en structuurkwaliteit. In tegendeel, het peilbesluit draagt bij aan het behoud en herstel van de ecologische kwaliteit van het gebied.

1.3.5 Verzoeting en verzilting

Het VEN-gebied ligt in een regio waar ondiep brak grondwater kan voorkomen, waardoor verdroging het risico op verzilting kan versterken. Het peilbesluit zet expliciet in op het verhogen en stabiliseren van de minimumpeilen, waardoor hemelwater langer wordt vastgehouden en de aanvulling van het zoete grondwater wordt bevorderd. Hierdoor vermindert de neerwaartse druk op het zoete grondwaterreservoir en wordt het risico op opwaartse migratie van zout of brak grondwater beperkt.

Door het vermijden van langdurige lage waterpeilen in het voorjaar en de zomer wordt de verziltingsgevoeligheid binnen het VEN-gebied niet verhoogd en potentieel zelfs verminderd. Eventuele inlaat van water gebeurt uitsluitend onder strikte kwaliteitsvoorwaarden en is volumebeperkt, waardoor bijkomende risico's op verzilting worden vermeden. Er kan daarom besloten worden dat het peilbesluit niet leidt tot onvermijdbare en onherstelbare schade binnen het VEN-gebied in termen van verzoeting en verzilting.

1.3.6 Verzuring

Er wordt geen effect verwacht op verzuring ten gevolge van het peilbesluit.

1.3.7 Vermesting/ eutrofiëring

In termen van veresting/ eutrofiëring is voornamelijk een eventueel bijkomend risico t.g.v. overstromingen met nutriëntenrijk oppervlaktewater relevant. Zoals blijkt uit de discipline water wordt er niet verwacht dat overstromingscontouren zullen wijzigen. Wel zal er m.n. ter hoogte van het VEN-gebied, m.n. de peilzones Blankaartvijver en Woumen- en Merkembroek een (verwaarloosbare) impact zijn op de overstromingspeilen en -duur. Dit betekent dat er meer en langer water binnen deze gebieden kan blijven staan bij hoogwaterperiodes. De beoogde soorten cfr. de instandhoudingsdoelstellingen zijn evenwel allemaal aangepast aan voedselrijke condities waardoor dit niet leidt tot negatieve effecten, in tegendeel zelfs. Omwille van deze reden wordt beoordeeld dat er geen onvermijdbare en onherstelbare schade zal optreden t.g.v. het peilbesluit in termen van veresting en eutrofiëring.

1.4 Referenties

Devos K. (2024). Advies over het peilbeheer in het Blankaartgebied (Woumen-Merkem) in functie van doelstellingen m.b.t. avifauna. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4833. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Landbouwimpactstudie 2021, Floris Moerdijk, 24 oktober 2024

Scenarioberekeningen i.k.v. peilbesluit IJzerbekken, Sumaqua, 9 september 2024

1.5 Bijlage

Tabel 13 Verwerking adviezen op plan-mer-screening

Instantie	Advies	Verwerking
De Watergroep	In "Tabel 2 Te onderzoeken wijzigingen peilbesluit"	
	<ul style="list-style-type: none"> o Waarom is hier ook "Waterwinning" in opgenomen? De waterwinning is toch geen wijziging in het peilbesluit, deze was al aanwezig. 	Uit tabel verwijderd
	<ul style="list-style-type: none"> o Impact op drinkwaterwinning is enkel meegenomen voor verlaging van minimale peilen, ook verhoging maximale peilen kan toch invloed hebben op drinkwaterwinning. Dit omdat als de kans op overstroming zou vergrootten, De Watergroep ook minder water kan innemen. Daarnaast is het ook mogelijk dat er minder water ingenomen kan worden als het maximaal peil verhoogd wordt. Daarom moet impact op drinkwaterwinning volgens ons ook opgenomen worden in het overzicht in de tabel bij verhoging maximale peil. De conclusie verderop in het rapport toont wel aan dat door het vergroten van de window of opportunity om water te onttrekken, er mogelijks meer water beschikbaar is voor drinkwaterproductie, wat natuurlijk wel een positieve impact is van het peilbesluit. 	Aangepast in de tekst onder 1.1.4.3.3 + aangevuld in de tabel
	<ul style="list-style-type: none"> o Bij de actie "Hydraulische isolatie ringkanaal" kan bij de onderbouwing toegevoegd worden dat de vergunning reeds bekomen is. 	Toegevoegd in de tekst.
	Op p33 "In deze peilzone wordt een groot deel van de oppervlakte ingenomen door het Blankaartbekken"	Aangepast in de tekst

<ul style="list-style-type: none"> o Beter te omschrijven dat het over het spaarbekken gaat om verwarring te voorkomen → “In deze peilzone wordt een groot deel van de oppervlakte ingenomen door het <i>spaarbekken van het waterproductiecentrum De Blankaart</i>” 	
<p>Bij 1.1.4.2.5 Waterkwaliteit wordt enkel impact op verzilting vanuit grondwater en mogelijks eutrofiëring tijdens overstromingen besproken. <u>Moet hier ook niet de impact van inlaat IJzer water op de waterkwaliteit in het gebied besproken worden als het minimale streefpeil niet gehaald wordt.</u> Concrete afspraken hierover (wanneer inlaten, vanaf hoeveel cm onder streefpeil tot streefpeil of ..., welke waterkwaliteit IJzer is aanvaardbaar voor inlaat) moeten ook in het peilbesluit zelf opgenomen worden.</p>	<p>Aangepast in de tekst onder 1.1.4.2.5. Concrete afspraken hierover zijn reeds opgenomen in het peilbesluit onder 2.2.2.</p>
<p>Bij 1.1.4.3.1. Waterveiligheid is opgenomen “Voorafgaand aan hoogwater zullen de waterpeilen toenemen met ca. 14 cm. Het maximaal peil stijgt dus wel bij kleinere gebeurtenissen of buien, maar leiden niet tot bijkomende wateroverlast, gezien de overstromingen zich binnen het natuurgebied bevinden.”</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Heeft dit geen impact op de inname mogelijkheden voor drinkwaterproductie?</u> Het is inderdaad een beperkte peilstijging gelet op natuurdoelstellingen, maar als dit ervoor zorgt dat het ringkanaal/innamekanaal vaker en langer overstroomd is, dan heeft dit gevolgen voor de periodes waarin er water kan ingenomen worden, die niet opgelost worden door de hydraulische isolatie (want die verhogen de kruinhoogte van het ringkanaal niet) 	<p>Aangevuld in de tekst onder 1.1.4.3.3.</p>

Bij 1.1.4.1.1 Oppervlaktewater Kwantiteit is opgenomen

- “Bovendien is in het peilbesluit opgenomen dat bij voorspelde neerslag de peilen verlaagd kunnen worden zodat de impact van de peilverhoging op hoogwaterperiodes nihil is.”
 - Hoe is dit opgenomen? Dit kan ook impact hebben op drinkwaterwinning als men versneld water zal afvoeren in de winter bij voorspelling van neerslag. Hoeveel neerslag? Wanneer? Afweging noodzakelijk met inname voor drinkwaterproductie dus automatisering is moeilijk.

Dit is aangepast naar ‘Bovendien is in het peilbesluit opgenomen dat bij voorspelde neerslag de peilen verlaagd kunnen worden zodat de impact van de peilverhoging op hoogwaterperiodes geminimaliseerd kan worden’.

In het peilbesluit is expliciet voorzien dat het peilbeheer dynamisch en flexibel wordt gevoerd binnen vastgelegde bandbreedtes, zodat kan worden ingespeeld op weersverwachtingen, waaronder voorspelde neerslag. Concreet wordt voor de Blankaartvijver in de winter een bandbreedte van 2,90 tot 3,05 mTAW gehanteerd. Binnen deze bandbreedte kan het peil tijdelijk verlaagd worden bij voorspelling van neerslag, met als doel extra buffercapaciteit te creëren voorafgaand aan hoogwater.

In het peilbesluit is voorzien dat het peilbeheer dynamisch wordt gevoerd binnen vastgelegde bandbreedtes, zodat kan worden ingespeeld op wisselende weersomstandigheden, waaronder voorspelde neerslag. Voor de Blankaartvijver wordt in de winterperiode een bandbreedte van 2,90 tot 3,05 mTAW gehanteerd. Binnen deze bandbreedte kan het peil tijdelijk worden verlaagd bij voorspelde neerslag, met het oog op het creëren van bijkomende buffercapaciteit voorafgaand aan hoogwater.

Het peilbesluit voorziet geen vaste neerslagdrempels of automatische sturing. De beslissing tot bijsturing van het peil gebeurt operationeel door de waterbeheerders op basis van weersvoorspellingen, actuele peilen, terreincondities en de functies in het gebied. Deze werkwijze laat toe om maatwerk toe te passen binnen een complex watersysteem met meerdere belangen, waaronder natuur, waterveiligheid en

	<p>drinkwaterwinning. Het peilbeheer gebeurt via actieve sturing en overleg binnen het kader van het peilbesluit.</p> <p>Wat de drinkwaterwinning betreft, is in het peilbesluit vastgelegd dat bij elke overgang van een hoger naar een lager peil wordt nagegaan of verdere inname van ruw water wenselijk is. Een peilverlaging wordt pas doorgevoerd na afstemming met De Watergroep. Op die manier wordt geborgd dat peilbeheer en drinkwaterproductie op elkaar worden afgestemd.</p> <p>Daarnaast is in het actieplan opgenomen dat het ringkanaal voor de drinkwaterinname hydrologisch wordt geïsoleerd. Hierdoor leidt het peilbeheer in het omliggende gebied niet automatisch tot effecten op de waterinname en kan, indien nodig, een afwijkend peil worden gehanteerd in functie van de drinkwaterproductie.</p>
<p>Bij 1.1.4.3.3 Drinkwaterwinning is opgenomen “Die periodes zijn schaars, vaak is de kwaliteit niet optimaal en kan er geen water ingenomen worden.”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het klopt dat de waterkwaliteit soms niet optimaal is voor inname, maar de voornaamste reden dat we geen water innemen vanuit de Blankaartvijver is momenteel het peilprotocol, dus de waterbeschikbaarheid zelf. 	<p>Aangepast in de tekst</p>
<p>“Hiertoe is het belangrijk dat het ringkanaal hydrologisch geïsoleerd wordt van het omgevende gebied.”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klopt, zeer belangrijk, MAAR dit project houdt rekening met huidige waterpeilen in het gebied, 	<p>Aangepast in de tekst onder 1.1.4.3.3</p>

	<p>als deze verhoogd worden kan er toch nog instroom zijn naar ringkanaal en als ringkanaal vaker onder water staat door instellen hogere waterpeilen heeft dit belangrijke, negatieve invloed op innamemogelijkheden. Hier wordt niet op ingegaan in de plan-MER-screening.</p>	
	<p>“Bij het bepalen van de peilen was het van belang dat de peilinstellingen voor het ringkanaal maximaal afgestemd werden op een optimale waterinname. Omwille van deze reden kan aangenomen worden dat de peilen optimaal ingesteld zijn in termen van drinkwaterwinning.”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn toch geen aparte peilinstellingen voor het ringkanaal? 	<p>Hiermee wordt de peilen in de peilzones bedoeld. Aangepast in de tekst.</p>
	<p>Bij de referenties ontbreekt de bron: Landbouwimpactstudie 2021, Floris Moerdijk, 24 oktober 2024, waarnaar verwezen wordt in sectie 1.1.4.3.2</p>	<p>Aangepast in de tekst.</p>
<p>Gemeente Houthulst</p>	<p>De gemeente blijft bij zijn eerder standpunt dat er in het document onvoldoende stilgestaan wordt bij het facet waterveiligheid en betreft dat er nauwelijks rekening gehouden wordt met de eerdere opmerkingen van de gemeente. Hoewel de recente overstroming van november 2023 nog vers in het geheugen zit, wordt er opnieuw nauwelijks rekening mee gehouden. Enkele bedenkingen:</p>	<p>Uit de simulaties blijkt duidelijk dat bij kleine stormen of in het begin van een grote storm er een grotere impact is dan bij grote stormen. Bij de storm van november 2021 blijkt dat de maximale peilen minder dan 1 cm hoger zijn in vergelijking met de huidige situatie. Dit is het gevolg van de grote volumes in de Blankaart en bij uitbreiding alle IJzerbroeken. Deze zijn aanzienlijk groter dan het verlies in buffercapaciteit als gevolg van peilverhoging. Er kan</p>

- Waarom zijn de simulaties in hoofdstuk 1.1.4.1.1 gebaseerd op de hoogwaterperiode van november 2021 en niet op de veel grotere overstromingen van 2023?

geconcludeerd worden dat bij een nog grotere storm, zoals in november 2023, de verschillen nog kleiner zullen zijn.

Bij de uitwerking van de peilregeling werd wel degelijk rekening gehouden met de resultaten van de scenarioberekening én de opmerkingen van de gemeente.

Belangrijk is dat in het peilbesluit de peilen niet dezelfde zijn als de scenarioberekeningen. In het peilbesluit wordt gewerkt met bandbreedtes voor de winterpeilen, wat betekent dat het waterpeil in de winter niet vast is, maar dat de beheerder binnen deze bandbreedte kan sturen afhankelijk van de weersverwachting. De aangepaste peilregeling werd in het model gerealiseerd door aanpassing van de regeling van de stuwen op de Stenensluisvaart (voor zone Blankaartvijver) en aanpassing van de aan- en afslagpeilen van pompstation Woumen (voor zone Merkembroek en Woumenbroek). Er werd enkel rekening gehouden met de peilregeling 15 oktober tot 1 maart waarbij het aanslagpeil 3,05 mTAW en afslagpeil 3,00 mTAW bedraagt. De voorziene peilen in het peilbesluit bedragen in deze periode 2,90-3,05 mTaw. In de praktijk zal bijgevolg voor lagere peilinstellingen geopteerd worden dan wat doorgerekend werd.

Wanneer hevige neerslag voorspeld wordt, is voorzien dat het waterpeil tijdig wordt verlaagd. Hierdoor kan het theoretische volumeverlies operationeel worden gecompenseerd en heeft het peilbesluit in de praktijk geen merkbare impact op de waterveiligheid.

- Op p. 21 is opeens sprake van scenario 1 en 2 en 'meting WI'. Waarover gaat dit concreet? Wat zijn deze scenario's?

Scenario 1 en scenario 2 verwijzen naar de hydraulische modelberekeningen die zijn uitgevoerd om de impact van de

	<p>voorgestelde peilverhogingen in het kader van het peilbesluit Blankaart te beoordelen. In scenario 1 wordt uitsluitend het peil in de Blankaartvijver verhoogd, via aangepaste sturing van de dubbele stuw op de Stenensluisvaart. In scenario 2 wordt daarnaast ook de peilverhoging in het gebied Merkembroek-Woumenbroek meegenomen, met bijkomende aanpassingen aan het pompgemaal Woumen en enkele regelbare schuiven.</p>
<p>- Op p. 21 wordt vermeld dat in de nieuwe toestand de maximale peilen 'minder dan 1 cm' hoger zullen zijn dan in huidige situatie. Bij de in extremis afgewende dijkbreuk van 2023 maakte 1 cm weldegelijk een groot verschil ...</p>	<p>De uitspraak heeft betrekking op het gemiddeld berekende verschil in maximale waterpeilen op systeemniveau, zoals afgeleid uit hydraulische scenarioberekeningen voor grootschalige hoogwatergebeurtenissen. Wanneer wordt gesteld dat dit verschil beperkt is, betekent dit niet dat een peilverschil van 1 cm in alle omstandigheden verwaarloosbaar is. In lokale of kritieke situaties, bijvoorbeeld ter hoogte van een dijk of kunstwerk dat zich reeds in een grenssituatie bevindt, kunnen ook beperkte peilverschillen relevant zijn.</p> <p>De scenariostudie richt zich evenwel op de globale impact van de voorgestelde peilaanpassingen op waterveiligheid en waterberging op het schaalniveau van het IJzerbekken. Uit de resultaten blijkt dat de peilaanpassingen geen betekenisvolle verhoging veroorzaken van de regionale piekpeilen tijdens extreme hoogwaters. Dit neemt niet weg dat lokale infrastructuur met een beperkte veiligheidsmarge steeds afzonderlijk moet worden beoordeeld en opgevolgd binnen het reguliere waterveiligheidsbeheer.</p> <p>De conclusie dat het effect op systeemniveau beperkt is, doet bijgevolg geen uitspraak over de kwetsbaarheid van individuele</p>

	<p>dijktrajecten in uitzonderlijke omstandigheden, maar geeft aan dat de voorgestelde peilaanpassingen geen bijkomend structureel risico introduceren op het schaalniveau waarop de plan-MER-screening wordt uitgevoerd.</p>
<p>- Uit 'Figuur 5' blijkt dat het waterpeil van de IJzer tussen Lo-Fintele en Woumen, in een gelijkaardige hoogwaterperiode als in de november 2021 (en opnieuw niet zoals tijdens de overstromingen van 2023) met 1 cm zou stijgen. Een stijging van het niveau van de IJzer met 1 cm betekent echter niet automatisch dat het waterniveau t.h.v. de hoger gelegen gronden (b.v. het centrum van Merkem) ook maar met 1 cm zal stijgen ...</p>	<p>De vaststelling uit figuur 5 dat een stijging van het waterpeil van de IJzer met ongeveer 1 cm blijkt tussen Lo Fintele en Woumen, heeft betrekking op het gemodelleerde verschil in maximale rivierpeilen op systeemniveau tijdens een hoogwatergebeurtenis vergelijkbaar met november 2021. Deze waarde geeft het verschil weer in de rivierwaterstand en impliceert inderdaad niet dat het waterniveau ter hoogte van hoger gelegen gronden, zoals het centrum van Merkem, eveneens met 1 cm zou stijgen.</p> <p>De impact van een peilverhoging in de Blankaart en de IJzer heeft echter geen impact op de hoger gelegen gronden (zoals het centrum van Merkem). De peilen in de hoger gelegen gebieden worden voornamelijk bepaald door de opwaarts gelegen gebieden en niet door de afwaarts gelegen zones zoals de Blankaart.</p> <p>De conclusie dat de impact beperkt is, slaat dan ook op het feit dat de regionale piekpeilen in de IJzer slechts zeer beperkt toenemen ten opzichte van de bestaande toestand en dat de overstromingscontour niet uitbreidt. De scenarioberekeningen tonen aan dat de voorgestelde peilaanpassingen geen betekenisvolle verhoging van de rivierpeilen veroorzaken die op systeemniveau zou leiden tot bijkomende overstromingsrisico's. Belangrijk is dat in het peilbesluit de peilen niet dezelfde zijn als de scenarioberekeningen. In de praktijk zal bijgevolg voor lagere peilinstellingen geopteerd worden dan wat doorgerekend werd.</p>

<p>- Het feit dat het waterniveau in Diksmuide niet of nauwelijks zal stijgen, is misschien omdat er bij hevige regenval stroomopwaarts eigendommen onder water zullen komen te staan.</p>	<p>Het feit dat de waterpeilen in Diksmuide nauwelijks stijgen, is geen gevolg van een afwenteling van water naar stroomopwaarts gelegen gebieden, maar van het grote bergingsvermogen van het IJzersysteem tijdens extreme hoogwaters. De scenarioberekeningen tonen geen uitbreiding van de overstromingscontour.</p>
<p>- Bij de berekening van het verlies aan buffercapaciteit wordt enkel rekening gehouden met verhogen van de waterpeilen in de Blankaart en Woumen- en Merkembroek. Waarom wordt geen rekening gehouden met de geplande verhoging in Engelendelft? Het is trouwens ook niet zo dat er enkel een verlies aan buffercapaciteit zal zijn in de zones waar de waterstand verhoogd wordt. Het verhogen van het waterniveau wordt niet afgeknipt t.h.v. de grenzen van deze zones. Ook naast deze zones zal het water hoger komen te staan en zal er een verlies aan buffercapaciteit zijn.</p>	<p>In het peilbesluit is voorzien dat de peilen in de zone Engelendelft in beperkte mate wijzigen in vergelijking met de huidige toestand. De peilzone is ook kleiner dan Blankaart en Woumen- en Merkembroek. De impact is dan ook beperkt. De peilverhoging heeft geen impact buiten de peilzones Blankaart en Woumen- en Merkembroek gezien de hogere ligging van de omliggende gebieden.</p>
<p>- Ook bij de berekening van het verlies aan buffercapaciteit wordt uitgegaan van de situatie 'november 2021'. In de maand november zal het niveau van het water in b.v. de Blankaartvijver met 20 cm stijgen. In de maand februari kan dit echter met 30 cm stijgen. Gelieve rekening te houden met het worst-case scenario.</p>	<p>De scenario-berekening zijn doorgevoerd met een peilregeling van 3 mTAW in de periode van 16 oktober tot eind februari. De doorgerekende storm vond plaats in deze periode. Dit is m.a.w. het worst-casescenario, namelijk de storm vond plaats op het moment van de hoogste peilinstellingen.</p> <p>Belangrijk is dat in het peilbesluit de peilen niet dezelfde zijn als de scenarioberekeningen. In het peilbesluit wordt gewerkt met bandbreedtes voor de winterpeilen, wat betekent dat het waterpeil in de winter niet vast is, maar dat de beheerder binnen deze bandbreedte kan sturen afhankelijk van de weersverwachting. Daarnaast voorziet het peilbesluit expliciet in flexibel peilbeheer. Bij voorspelde hevige neerslag of stijgende</p>

	<p>waterstanden kan anticiperend worden ingegrepen door het peil tijdelijk te verlagen of de afwatering te versnellen. Hierdoor wordt bijkomende buffercapaciteit gecreëerd voorafgaand aan een hoogwatergebeurtenis. Hierdoor kunnen de peilen aangepast worden en negatieve effecten beperkt worden.</p>
<p>- Op p. 23 is sprake van een verlies aan buffercapaciteit van 400.000 m³ en 300.000 m³; in totaal dus 700.000 m³. Het is niet duidelijk hoe het studiebureau tot dit volume komt.</p> <p>Het waterpeil kan in de winter in vergelijking met de huidige toestand tot 30 cm verhoogd worden. Een eenvoudige inschatting van het volume (op basis van de terreinoppervlakte maal 0,3 m) resulteert in een veel hoger volume dan 700.000 m³. Een volume van 700.000 m³ buffercapaciteit is immens veel maar op basis wat hiervoor gesteld wordt, is dit volgens de gemeente dus nog een serieuze onderschatting.</p>	<p>De 400.000 m³ verlies aan buffercapaciteit slaat op het verschil in geborgen watervolume onder normale omstandigheden voor het hoogwater van november 2021 tussen de bestaande toestand en scenario 2. In de bestaande toestand bedraagt het totaal geborgen volume in de zones Blankaart en Merkembroek-Woumenbroek samen 574.300 m³, terwijl dit in scenario 2 oploopt tot 969.300 m³. Het verschil tussen beide waarden bedraagt afgerond 400.000 m³ en geeft aan hoeveel extra water reeds aanwezig is in het systeem voor het hoogwater door de hogere peilen. Dit volume kan tijdens een hoogwatergebeurtenis niet meer bijkomend worden geborgen en wordt daarom geïnterpreteerd als verlies aan beschikbare buffercapaciteit. Tijdens hoogwaterperiodes bedraagt het verschil circa 30.000 m³. Het vermeldde verlies aan buffercapaciteit van 300.000m³ verwijst naar een ander moment maar is niet gekoppeld aan de storm van 2021. Het is dus niet correct om beide cijfers op te tellen gezien het gaat over de berekening op 2 totaal andere momenten. De tekst werd aangepast.</p> <p>De inschatting waarbij het terreinoppervlak vermenigvuldigd wordt met een peilverhoging van 30 cm geeft een theoretisch maximaal volume, maar dat volume is niet gelijk aan het verlies aan buffercapaciteit zoals bedoeld in de plan-MER-screening. Het verlies aan buffercapaciteit wordt niet bepaald door de volledige peilverhoging over het volledige gebied, maar door het extra</p>

volume water dat reeds aanwezig is voor een hoogwatergebeurtenis ten opzichte van de bestaande toestand. In de scenarioberekeningen wordt dit berekend als het verschil in geborgen volume onder normale omstandigheden voorafgaand aan het hoogwater, en niet als het totaal volume dat bij een peilverhoging theoretisch extra kan worden vastgehouden.

Bovendien wordt de maximale peilverhoging van 30 cm niet overal tegelijk en niet continu toegepast: de peilregeling werkt met bandbreedtes, seizoensregimes en sturing via stuwen en pompen, waardoor slechts een deel van het gebied effectief hoger staat op het referentietijdstip. Het volume van circa 400.000 m³ weerspiegelt daarom het netto verlies aan beschikbare bufferruimte op het moment dat het hoogwater begint, niet het totale theoretische volume dat overeenkomt met een uniforme peilverhoging over het volledige oppervlak.

Daarnaast laat het peilbesluit toe om een flexibel peilbeheer toe te passen. Dit betekent dat de waterbeheerder anticiperend kan ingrijpen door peilen tijdelijk te verlagen of afwatering te versnellen via stuwen en pompgemalen, zodat voor het effectieve neerslag- of hoogwatermoment opnieuw extra bergingsruimte wordt gecreëerd. Het verlies aan buffercapaciteit zoals berekend in de scenariostudie vertrekt van een situatie waarin verhoogde peilen reeds zijn ingesteld, maar houdt geen rekening met dergelijke operationele bijsturing in functie van weers- en hoogwaterverwachtingen.

- 700.000 m³ is b.v. gelijk aan 70.000 hemelwaterputten van 10.000 liter. De impact van dit verlies wordt in het document omschreven als verwaarloosbaar ...

De vergelijking van het verlies aan buffercapaciteit met het aantal hemelwaterputten is begrijpelijk als illustratie, maar is inhoudelijk niet correct om de impact van de peilaanpassing te beoordelen.

Op het volledige grondgebied van Houthulst zijn er in totaliteit geen 70.000 hemelwaterputten aanwezig. Als 700.000 m³ al verwaarloosbaar is, laat ons dan alvast de hemelwaterverordening, waarbij particulieren quasi iedere m² bijkomende verharding moeten compenseren, afschaffen.

Zoals hoger gemeld wordt geen verlies van 700.000m³ water vastgesteld, maar wel 400.000m³ bij de storm van november 2021. Het verlies slaat niet op een permanent verdwijnen van waterbergend vermogen, maar op het extra volume water dat reeds aanwezig is voor een hoogwatergebeurtenis als gevolg van verhoogde peilen. Wanneer in het document wordt gesteld dat de impact “beperkt” of “verwaarloosbaar” is, slaat dit dus niet op het volume op zich, maar op het hydraulische effect ervan op de waterveiligheid in verhouding tot de totale berging tijdens een extreme hoogwatersituatie. Het verlies van 400.000 m³ is reëel, maar vormt slechts een klein aandeel van het totale geborgen volume tijdens IJzerhoogwater, dat meerdere miljoenen kubieke meters bedraagt, waardoor het effect op piekpeilen en overstromingsduur beperkt blijft.

Hemelwaterputten en de hemelwaterverordening hebben bovendien een ander doel en schaalniveau: deze zijn gericht op het lokaal bufferen en vertraagd afvoeren van neerslag afkomstig van verharde oppervlakken, en dragen bij aan infiltratie en het beperken van piekafvoeren in het stedelijk afwateringssysteem. De regionale waterberging van de IJzer tijdens hoogwater betreft daarentegen grootschalige rivier- en valleiprocesen, die niet één op één vergelijkbaar zijn met lokale compenserende maatregelen op perceelsniveau. De vaststelling dat een regionaal volume in absolute cijfers groot lijkt, betekent daarom niet dat de onderliggende principes of noodzaak van de hemelwaterverordening ter discussie staan.

- Zoals hiervoor al gesteld werd, zal indien de waterstand verhoogd wordt, ook het water van hoger gelegen zones (bijvoorbeeld het centrum van Merkem of de zijtak van de Iepersteenweg t.h.v. de adressen Iepersteenweg 77 t.e.m. 87) moeilijker kunnen afgevoerd worden. In het document wordt nergens stilgestaan bij de impact hiervan. Aanzienlijke delen van Merkem liggen volgens de overstromingskaarten nu al in overstromingsgebied. Het document biedt geen concreet antwoord op de vraag wat de impact van een peilverhoging op de kern van Merkem en op deze delen zal zijn.

De peilen in het Blankaartgebied werken niet door tot de hoger gelegen zones. Gezien de hogere gelegen ligging zijn deze steeds in staat om water gravitair af te voeren.

De vaststelling dat delen van Merkem volgens de overstromingskaarten reeds vandaag in overstromingsgebied liggen, bevestigt dat het hier om een bestaande kwetsbaarheid gaat. De scenarioberekeningen tonen aan dat de voorgestelde peilaanpassingen geen betekenisvolle verhoging veroorzaken van de maximale waterpeilen op systeemniveau, waardoor geen structureel bijkomend overstromingsrisico voor de kern van Merkem wordt geïntroduceerd. Om Merken te beschermen zijn eerder maatregelen opwaarts van Merkem noodzakelijk. Het is natuurlijk ook van belang dat de afvoermogelijkheden in Merkem of andere zones blijvend verzekerd wordt.

Deze lokale effecten vallen echter buiten de scope van de plan-MER-screening, die zich richt op effecten op regionaal schaalniveau. Eventuele knelpunten in de lokale afwatering vragen een gebiedsgerichte en operationele opvolging binnen het waterbeheer, onder meer via aangepast stuw- en pompbeheer en het toepassen van flexibel peilbeheer bij voorspelde neerslag of hoge waterstanden. De afwezigheid van een gedetailleerde lokale analyse in het document betekent dus niet dat het effect wordt ontkend, maar dat het niet structureel wijzigt door het peilbesluit en daarom niet als significant effect wordt beoordeeld binnen de plan-MER-screening.

	<p>De gemeente is van mening dat deze (waarschijnlijk kostelijke) studie ofwel amateuristisch ofwel bewust eenzijdig (vanuit een groene invalshoek) is opgemaakt.</p> <p>De studie doorstaat de ‘watertoets’ in geen enkel opzicht. Zonder garanties dat de peilverhoging geen negatieve impact op de waterhuishouding van woningen en landbouwbedrijven zal hebben, is een peilverhoging niet aanvaardbaar voor de gemeente Houthulst.</p> <p>Verder is de gemeente van mening dat een peilverhoging pas kan overwogen worden indien de eerder gemaakte afspraken met betrekking tot de verwerving van de laaggelegen gronden nagekomen zijn. maatregelen die genomen moeten worden om het overstromingsrisico van de IJzer en het IJzerbekken te beperken.</p>	<p>De scenariostudie is uitgevoerd door een gespecialiseerd studiebureau en maakt gebruik van een erkend hydraulisch model (MIKE11), gebaseerd op gereconstrueerde hoogwatergebeurtenissen en gevalideerd aan de hand van gemeten waterstanden. De studie is opgezet om de impact van de voorgestelde peilaanpassingen op de regionale waterveiligheid te beoordelen en is uitgevoerd volgens de gangbare methodologische standaarden voor dergelijke analyses. De studie is gevalideerd door de hydrologen van het Waterbouwkundig Labo en van de VMM.</p> <p>Wat betreft de koppeling met de verwerving van laaggelegen gronden wordt vastgesteld dat dit een beleidsmatige en uitvoeringsgerichte randvoorwaarde betreft die losstaat van de beoordeling van de milieueffecten in het kader van de plan-MER-screening. De plan-MER-screening beoordeelt de effecten van het peilbesluit als plan en doet geen uitspraak over de timing of modaliteiten van grondverwerving. Deze aspecten maken deel uit van de verdere project- en gebiedsuitvoering en kunnen niet als voorwaarde worden opgelegd binnen de MER-beoordeling zelf.</p>
<p>De Vlaamse Waterweg</p>	<p>- In het peilbesluit dient te worden opgenomen dat bij voorspelde (extreme) neerslag de peilen tijdig en voorafgaandelijk dienen verlaagd te worden zodat de impact van de peilverhoging op hoogwaterperiodes nihil is en de bestaande waterbergingscapaciteit i.f.v overstromingen gegarandeerd is.</p>	<p>Het ontwerp peilbesluit voorziet reeds in een flexibel en anticiperend peilbeheer waarbij de peilen als bandbreedtes worden vastgelegd en waarbij de waterbeheerders bijsturen in functie van weersverwachtingen. Voor het pompgemaal op de Stenensluisvaart is expliciet opgenomen dat bij de voorspelling van veel neerslag het peil voorafgaandelijk wordt verlaagd binnen de voorziene bandbreedte, met als doel het creëren van bijkomende</p>

		<p>buffercapaciteit. De technische haalbaarheid en benodigde tijdsduur voor een dergelijke peilverlaging zijn daarbij beschreven.</p> <p>De formulering in het peilbesluit werd aangepast met als doel dit nog duidelijker te formuleren (aangepast onder 2.1.1.).</p>
	- De gebeurlijke captatieverboden of lozingsverboden dienen in acht genomen te worden wanneer deze worden uitgevaardigd.	Tekst aangepast onder 1.1.4.1.1
ANB	Het peilbesluit heeft invloed op de waterstanden binnen het VEN. De effectbeoordeling moet nog worden doorvertaald in een verscherpte natuurtoets.	Verscherpte natuurtoets wordt opgemaakt en toegevoegd onder §1.3.
Stad Diksmuide	-Doorrekenen van de invloed van de overvloedige regen van najaar 2023 en toekomstige extreme weerevents om de invloed van de peilverhoging op deze overstroming en mogelijke toekomstige overstromingen na te gaan en dit op te nemen in de MER-screening	<p>Uit de simulaties blijkt duidelijk dat bij kleine stormen of in het begin van een grote storm er een grotere impact is dan bij grote stormen. Bij de storm van november 2021 blijkt dat de maximale peilen minder dan 1 cm hoger zijn in vergelijking met de huidige situatie. Dit is het gevolg van de grote volumes in de Blankaart en bij uitbreiding alle IJzerbroeken. Deze zijn aanzienlijk groter dan het verlies in buffercapaciteit als gevolg van peilverhoging. Op basis van de resultaten kan geconcludeerd worden dat bij een nog grotere storm, zoals in november 2023, de verschillende nog kleiner zullen zijn.</p> <p>Bij de uitwerking van de peilregeling werd wel degelijk rekening gehouden met de resultaten van de scenarioberekening én de opmerkingen van de gemeente.</p> <p>Belangrijk is dat in het peilbesluit de peilen niet dezelfde zijn als de scenarioberekeningen. In het peilbesluit wordt gewerkt met bandbreedtes voor de winterpeilen, wat betekent dat het waterpeil in de winter niet vast is, maar dat de beheerder binnen deze bandbreedte kan sturen afhankelijk van de weersverwachting. De aangepaste peilregeling werd in het model</p>

	<p>gerealiseerd door aanpassing van de regeling van de stuwen op de Stenensluisvaart (voor zone Blankaartvijver) en aanpassing van de aan- en afslagpeilen van pompstation Woumen (voor zone Merkembroek en Woumenbroek). Er werd enkel rekening gehouden met de peilregeling 15 oktober tot 1 maart waarbij het aanslagpeil 3,05 mTAW en afslagpeil 3,00 mTAW bedraagt. De voorziene peilen in het peilbesluit bedragen in deze periode 2,90-3,05 mTaw. In de praktijk zal bijgevolg voor lagere peilinstellingen geopteerd worden dan wat doorgerekend werd.</p> <p>Wanneer hevige neerslag voorspeld wordt, is voorzien dat het waterpeil tijdig wordt verlaagd. Hierdoor kan het theoretische volumeverlies operationeel worden gecompenseerd en heeft het peilbesluit in de praktijk geen merkbare impact op de waterveiligheid.</p>
<p>-Het is onduidelijk hoe en wanneer deze beslissing tot het verlagen van het peil bij nakend extreem weerfenomeen effectief zal genomen worden. Dit moet verder uitgeklaard worden en in een protocol opgenomen worden.</p>	<p>Het ontwerp peilbesluit voorziet een flexibel en anticiperend peilbeheer waarbij de peilen als bandbreedtes worden vastgelegd en waarbij de waterbeheerders bijsturen in functie van weersverwachtingen. In geval van extreme events worden beslissingen genomen door de bevoegde waterbeheerders op basis van actuele monitoring van waterpeilen en weersverwachtingen. Voor het pompgemaal op de Stenensluisvaart is expliciet opgenomen dat bij de voorspelling van veel neerslag het peil voorafgaandelijk wordt verlaagd binnen de voorziene bandbreedte, met als doel het creëren van bijkomende buffercapaciteit. De technische haalbaarheid en benodigde tijdsduur voor een dergelijke peilverlaging zijn daarbij beschreven (zie 2.1.1). De formulering in het peilbesluit werd aangepast met</p>

	<p>als doel dit nog duidelijker te formuleren (aangepast tevens onder 2.1.1.).</p> <p>Deze flexibiliteit wordt voorzien om voor een aangepaste peilregeling van de kunstwerken te zorgen om overstromingsschade aan woningen en infrastructuur te beperken. De gouverneur kan in periodes dat het rampenplan in werking is hiertoe specifieke bevelen geven.</p>
<p>-Er wordt aangegeven dat de betrokken landbouwers billijk gecompenseerd zullen worden. Dit dient voorafgaand én in overleg met de betrokkenen besproken worden.</p>	<p>De plan MER-screening beoordeelt de milieueffecten van het peilbesluit als plan, en heeft niet tot doel de modaliteiten van compensatie of overleg met individuele landbouwers vast te leggen. De vermelding dat betrokken landbouwers billijk zullen worden gecompenseerd, verwijst naar het natuurinrichtingsproject, en niet naar een effectbeoordeling in het kader van de plan MER. Er is een duidelijk wetgevend kader voor de bepaling van de compensaties in het kader van natuurinrichting (zie Compenserende vergoeding natuurinrichting Departement).</p> <p>Dit betekent niet dat het belang van tijdig overleg of correcte compensatie wordt ontkend, maar wel dat deze aspecten juridisch en procedureel niet beoordeeld worden binnen een plan MER-screening, dat zich beperkt tot de vraag of het plan als zodanig leidt tot aanzienlijke milieueffecten. De verdere uitwerking van compensatieregelingen en het overleg met landbouwers dient plaats te vinden binnen de procedures en overlegmomenten van natuurinrichting die volgen op het peilbesluit.</p>
<p>-Om over te schakelen naar de verhoogde peilen moet voldaan worden aan de eisen van het raamcontract 2001.</p>	<p>De uitspraak dat voor de overschakeling naar verhoogde peilen voldaan moet worden aan de eisen van het Raamakkoord inzake het waterbeheer in het Blankaartbekken van 2001 verwijst naar</p>

	<p>voorwaarden die buiten de scope van de plan-MER-screening vallen. Deze voorwaarden hebben betrekking op de gefaseerde uitvoering en het flankerend beleid van het natuurinrichtingsproject en het waterbeheer, en niet op de beoordeling van milieueffecten in het kader van een plan-MER-screening.</p> <p>De plan-MER-screening beoordeelt uitsluitend of het peilbesluit als plan kan leiden tot aanzienlijke milieueffecten, en vormt geen uitspraak over de vraag of alle uitvoeringsvoorwaarden uit het raamakkoord reeds vervuld zijn. Het naleven van de voorwaarden uit het raamakkoord is een verantwoordelijkheid binnen de verdere besluitvorming en uitvoering van het peilbeheer en wordt opgevolgd binnen de bevoegde overleg- en stuurgroepen, maar kan niet als toetsingscriterium worden gehanteerd binnen de plan-MER-screening.</p>
<p>-In verband met het gewenste waterpeil moet afstemming gebeuren met de betrokken partijen voor de aanpak wateroverlast in Westhoek om na te gaan of dit in overeenstemming is met de maatregelen die genomen moeten worden om het overstromingsrisico van de IJzer en het IJzerbekken te beperken.</p>	<p>Het peilbesluit en de bijhorende plan-MER-screening zijn niet het instrument waarin deze afstemming inhoudelijk wordt uitgewerkt. De plan-MER-screening beoordeelt of de voorgestelde peilafspraken kunnen leiden tot aanzienlijke milieueffecten, en toont aan dat de peilaanpassingen geen betekenisvolle verslechtering veroorzaken van de waterveiligheid op systeemniveau van de IJzer en het IJzerbekken.</p> <p>Daarnaast moet opgemerkt worden dat het peilbesluit voorbereid werd door de stuurgroep Blankaart onder voorzitterschap van de gouverneur, die ook voorzitter is van de taskforce Weerbare Westhoek. Zowel in de taskforce Weerbare Westhoek als in de stuurgroep Blankaart zijn de Vlaamse Waterweg, VMM, provincie, Zuidijzerpolder en de betrokken gemeentebesturen</p>

		vertegenwoordigd. In het actieplan van Weerbare Westhoek zijn de maatregelen aan de Blankaart opgenomen.
Agentschap Onroerend Erfgoed	We wijzen er evenwel op dat de regelgeving archeologie nageleefd dient te worden bij eventuele bodemingrepen in functie van het peilbeheer.	Benadrukt in de tekst onder 1.1.4.5.3
CIW	<p>Door de in het besluit voorgestelde peilverhoging gaat er bergingscapaciteit verloren. Daarom is in het peilbesluit opgenomen dat bij voorspelde neerslag de peilen kunnen verlaagd worden. Hierbij vraagt de CIW dat er garantie komt dat de verlaging wordt toegepast zodat de overstromingscontouren in landbouw- en woongebied niet uitbreiden bij voorspeld hoogwater.</p> <p>Er moet ook duidelijker aangegeven worden dat het verlies aan waterbergingscapaciteit is afgewogen tegenover de winst inzake verdroging en herstel van het natuurlijk watersysteem, zoals omschreven in de omzendbrief van minister Demir (OMG 2022/1)</p> <p>Er wordt een gunstig advies verleend op voorwaarde dat rekening gehouden wordt met bovenstaande opmerking. Gelieve, conform</p>	<p>Het ontwerp peilbesluit voorziet reeds in een flexibel en anticiperend peilbeheer waarbij de peilen als bandbreedtes worden vastgelegd en waarbij de waterbeheerders bijsturen in functie van weersverwachtingen. In geval van extreme events worden beslissingen genomen door de bevoegde waterbeheerders op basis van actuele monitoring van waterpeilen en weersverwachtingen. Voor het pompgemaal op de Stenensluisvaart is expliciet opgenomen dat bij de voorspelling van veel neerslag het peil voorafgaandelijk wordt verlaagd binnen de voorziene bandbreedte, met als doel het creëren van bijkomende buffercapaciteit. De technische haalbaarheid en benodigde tijdsduur voor een dergelijke peilverlaging zijn daarbij beschreven (zie 2.1.1). De formulering in het peilbesluit werd aangepast met als doel dit nog duidelijker te formuleren (aangepast tevens onder 2.1.1.).</p> <p>Aangepast in de tekst onder 1.1.4.1.1</p>

	artikel 8 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 inzake de watertoets, een afschrift van uw beslissing te bezorgen aan de CIW binnen de 10 kalenderdagen na het nemen van de beslissing.	
OVAM	Geen advies	
VECM	Het VECM bevestigt dat het peilbesluit screeningsgerechtigd is en kan akkoord gaan met de motivatie dat het peilbesluit geen aanzienlijke milieueffecten kan veroorzaken op voorwaarde dat ANB zich ook akkoord verklaart met de conclusie uit de passende beoordeling dat er geen aanzienlijke effecten zijn.	Het Agentschap voor Natuur en Bos verleent een gunstig advies op de ontwerp tekst.
Landbouw en visserij	Geen advies	

© Antea Group 2026

Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Antea Group mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.

